Den uforbederlige bibliotekar

Niels Jensen

Hjemmets Almanak

Udkom fra 1885-1956 med indhold gældende for det kommende år.

Om almanakken på: https://danskforfatterleksikon.dk/1850tit/0104/sknr104853.htm

Udarbejdet af Niels Jensen

Hjemmets Almanak

for det Aar efter Christi Fødsel

1893,

beregnet til Kjøbenhavns Observatorium

af

C. F. Pechüle.

Kjøbenhavn.
H. Hagerups Forlag.
Trykt hos Nielsen & Lydiche.

Usolgte, fuldstændig ubeskadigede Almanakker ombyttes med Fradrag af Stempelafgift, 10 Øre pr. Expl.

ikke gaa for sig oftere end højst nødvendigt og foretages saa lempeligt som muligt. —

Trommesyge opstaar navnlig, naar Dyret æder større Mængder af Eftersletskløver, Ærter og Vikker, og særlig naar det har Adgang til dette Foder, før Duggen er fordampet. Sygdommen kommer hurtig, og udviklet i stærkere Grad medfører den overhængende Fare for Dyrets Liv. Er Lidelsen tilstede i ringe Grad, indgives Dyret en Haandfuld knust Kommen, 15 Gram pulv. Kridt og et Par Snapse Brændevin, rystet sammen med $1/2$ Flaske Øl, eller hvis man har Salmiakspiritus ved Haanden, kan man deraf indgive det 2—3 Snapse blandet med Vand nogle Gange med et Kvarters Mellemrum. I Mangel heraf kan benyttes fortyndet Lud eller Sæbevand, hvortil er sat noget Kogsalt. Man bevæger Dyret, og trykker det i venstre Flanke eller gnider det med Halmviske. Er Sygdommen tilstede i høj Grad, og der er Fare for, at Dyret skal kvæles, benytter man sig af det saakaldte Trommespyd eller i Mangel deraf kan en spids Kniv anvendes. Instrumentet indføres raskt i venstre Flanke 4—5" nedenfor Lændehvirvlernes Tværudvæxter og 8—9" foran det udvendige Hoftehjørne; der stikkes i Retning af højre Bov. Har man benyttet en Kniv, drejes den paa Højkant i Saaret, naar den er kommen ind i Vommen, og Trommespydets Rør erstattes da ved en Hyldepind, hvoraf Marven er fjærnet, eller af en Pennepose, og denne holdes saa længe i den gjorte Aabning, til Luften er sluppen ud af Vommen.

Tøsen.

En Skitse fra Krigen af

P. Fr. Rist.

(Illustreret af

Alfr. Schmidt).

Det var paa Als midt i Marts Maaned 1864 under Dybbøls Belejring. Vejret var godt i de Dage, langt bedre og lunere end senere hen. Solen skinnede muntert og varmt; den lyste over Markerne og livede Mennesker og Dyr op. I den klare Luft nød Folkene de tre Hviledage i Kantonnementerne efter de sex drøje Dage ovre i Stillingen. De spiste og sov og drev om paa Besøg, mest sov de. Tjenesten bestod kun i en Appel eller to om Dagen. Naar Driveriet kjedede dem, tog de lidt fat paa Tøjet, bankede det ud, reparerede lidt, pudsede lidt, men kun lidt.

I en Gaard i Majbøl, der som alle de andre Byer var stærkt belagt med Indkvartering, sad en Eftermiddag et Par Menige og snakkede sammen. Det var den sidste af de tre Dage. Kl. 3 skulde Kompagniet stille til Afmarsch

til Dybbøl, og rundt omkring i Gaarden stod de pakkede Tornystre opad Murene. Folkene havde lige spist til Middag, og medens de fleste var drevet over til Laden til den sidste gode Middagssøvn, havde de to sat sig med Ryggen til Solsidens Mur, der blændende hvid kastede Lyset og Varmen tilbage. Der var den sædvanlige landlige Middagsro og Stilhed omkring dem. Et Par Karle hjalp Pigerne i Kostalden; man hørte dem le og spøge derinde; en Oppasser bankede et Par Buxer udenfor Vaaningshusets Dør.

Lars Tuekjøb lagde sig magelig tilbage og lænede sig imod et Slibetrug, som stod halvt skjult mellem Nælder og Ukrudt; han nød Varmen, Mætheden og den ramme Røg af sin lille Pibe, medens han bekvemt skrævede ud med Benene, saa' ned paa sine hullede Gymnastiksko og hørte paa Kjøbenhavneren, som fortalte ham en lang Historie. En Gang imellem afbrød denne sin Tale med et Spørgsmaal for at høre den andens Mening: „Kan du knække den?" „Kan du bide Spids paa den, Lars?" „Den er jo rar, hva'beha'er!" Lars Tuekjøb svarede ham ikke.

Han var en middelhøj, kraftig, ikke helt ung Sjællænder fra Kulsviiregnen, hvad hans Navn jo viste. Det svære Ansigt, med en Krans af sort Skæg fra det ene Øre rundt om Hagen til det andet, havde et gammeldags Gaardmandsudtryk. Han var en solid, noget sendrægtig Karl, der hverken talte eller lo meget. Kammeraterne havde en vis Respekt for ham paa Grund af hans vægtige, paalidelige og ædruelige Optræden, som ogsaa Befalingsmændene paaskjønnede, men de yngste syntes dog, han var en Tværdriver. Kjøbenhavneren var hans Slof. Kammeraterne kaldte ham den lange Kjøbenhavner eller den tossede Kjøbenhavner. Navnet passede kun, for saa vidt han havde arbejdet i Kjøbenhavn som Murerhaandlanger; lang var han heller ikke, men hans magre Krop saa lang ud i den altfor lille Vaabenfrakke, der lod de røde Haandled blottede et godt Stykke udenfor Ærmerne. Kjøbenhavneren var vel anset af Folkene, da han blev betragtet som en Mand, der var bedre „lært" end de fleste, og han havde ganske vist ogsaa læst nogle Bøger og slugte alle de Aviser, han kunde overkomme. Han holdt af at filosofere og holde Taler; han samlede tidt et Auditorium, for hvilket han saa snakkede løs, medens han med mange Haandbevægelser spilede Fingrene ud fra hinanden, og de sorte Negle ligesom greb, gramsede og slog

fat i hans fede Fraser og flydende Skvalder. Saa var han Gjenstand for sine bondefødte Kammeraters store, om end noget forbeholdne og mistænksomme Beundring, den samme, som de følte overfor en Taskenspiller. Men Kjøbenhavneren gjøglede ikke, han troede selv paa sin højere Begavelse og følte sig paa Grund af denne forpligtet til at spille en Rolle. Han var derfor de andres Fortaler og havde altid meget „at henvende sig til Kompagnikommandøren om paa Kammeraternes Vegne", men lige overfor disse vrøvlede han op og ned om Folkets Frihed, om Dannerfolkets „Præsentation", om Ideal og Moral og Forholdet mellem Overordnede og Undergivne, om Samfundets Rettigheder, paa den mest forvirrende Maade.

Nu docerede han for Lars Tuekjøb. Hele hans tynde, rødblissede Ansigt med det stubbede Skæg, den bløde Næse og de udvæltende Øjne var strammet i Talens Spænding. Men Lars Tuekjøb svarede ikke, og hans faste Læber smækkede kun Røgen frem med smaa Smæld. Tilsidst sagde han: „Vejret holder sig ikke i Dag, skal du se, det ser mullet ud." Saa begyndte Kjøbenhavneren igjen, og endelig tog Lars Piben af Munden og svarede: „Det kan vel ha' sin Redelighed, 57."

„Du ka' gratis ta'e Gift paa, at det har sin Re'lighed, Lars — jeg har funderet Tingene. Der er noget muggent ved han."

„Sig mig, 57, ved du noget bestemt?"

„Du ka' være evig vissen paa, at 90 ikke er mere et Mandfolk end den Spurre der," svarede Kjøbenhavneren og pegede med sin Finger paa den lille Fugl, der med kokette Spjæt hoppede op paa en Vognstjert og derfra op paa Faddingen. „Det er bestemt, og kunde man ikke se det paa hanses Tøsefjæs og den hele Fruentømmerfaçon, saa fik jeg Tegn forleden." — Hans Stemme sænkede sig hemmeligsfuldt: — „Naar 90 skifter Buxer, stikker han højre Ben i før venstre — det har jeg observeret to Gange, det er bestemt, og det gør aldrig i Evighed et reglementeret Mandfolk, men ligger kun for Fruentømmer."

„Det var Satan," sagde Lars og tog igjen Piben af Munden.

„Jeg har hørt en Geschichte om saadant et Fruentømmer — eller ka'ske har jeg læst det — der havde klædt sig som Soldat og gjorde Krigen med. Det er ligedan med 90, Fa'en

sla' mig, er det saa. Tøsen er Stillingsmand — den er jo klar — hun er vel en, der har stillet sig for Kjæresten eller saadan no'et Romansludder. Skal vi nu spille Fjols for hele Borgermusiken, spør' jeg, hva'beha'er? Ser du, Lars, det er nu Menneskens Lyst beskaaren, at de vil ha'e Livets Verkelighed ovenfor Bordet — op med Kortene, si'er jeg, og ingen fordækt. Vor Herre gi'er en Kylling to Ben aa la'er 'en løbe; samme Tid beskikker han Mandfolk til at gaa med Buxer og Kvindfolk at gaa med Skjørter, saadan som Forsynet nu har givet hver af dem sin aparte Skabelon — derimod skal Skabningerne ikke vise sig ulydigen, for saa — — ja saa Gudfader bevares. Skal vi saa ha' den Sag klar, inden vi marsere?"

„Den er klar," sagde Lars Tuekjøb, „hvor er Tøsen?"

Den Soldat, som kaldtes Tøsen, kunde nok give Mistanke om, at det ikke forholdt sig ganske rigtigt med ham. Han var først for en Maanedstid siden kommen til Kompagniet som Stillingsmand. Har var en lavstammet, ældre Fyr, før og fed; det kjønne, skægløse Ansigt var hvidt og rødt som en Piges og stod i stærk Modsætning til de andre Karles skæggede Ansigter, som Feltlivet havde brunet, og Vind og Vejr havde bidt. Dertil kom, at hans Bevægelser var kejtede og civile, og at han gjærne gav sig af med allehaande Smaasysler. Han havde strax med Iver kastet sig over Madlavningen til Korporalskabet og hjalp Kammeraterne med at reparere deres medtagne Tøj. Han stoppede og syede udmærket, ja, han kunde lappe paa de gamle Støvler og lod til ved saadant Arbejde at være rigtig i sit Es; der kom Liv og Smil i hans runde Kinder, naar han rørte om i Ærterne, skrællede Kartofler, syede Knapper eller lappede.

„Er du Skrædder?" spurgte hans Slof. „Nej," svarede han, „jeg har aldrig været Skrædder." „Hvor gammel er du egentlig?" spurgte den anden ham. „Jeg er 34 Aar," svarede han. Men det vilde ingen af dem tro; saa var han jo meget ældre end den ældste af dem, og det saa han langtfra ud til. „Jeg har havt mine gode Dage," lagde han saa undskyldende til.

Intet Under, at der snart opstod adskillig Tale om ham blandt Kammeraterne, især da han var meget ordknap og ikke vilde give ren Besked om, hvor han var fra og sligt.

Der var noget hemmelighedsfuldt ved ham, det var vist. Saa begyndte de at drille ham og kalde ham for Tøsen, uden at de dog egentlig mente noget dermed; men lidt efter lidt begyndte man at mumle om, at han virkelig var et forklædt Fruentimmer. Da Drilleriet begyndte, blev „Tøsen" endnu mere sær; han trak sig helt tilbage fra de andre og sad i Almindelighed for sig selv og famlede sig i Ansigtet med sine runde Fingre. Saa fik Kjøbenhavneren fat i Historien, og mange var de Vittigheder og fælt saftige de Morsomheder, som nu regnede ned over den lille, fede Stillingsmand, som der var rig Lejlighed til evig og altid at trække ind i en Spas. De andre lo, men Tøsen bed ikke fra sig igen; han gav sig blot ikke mere af med Madlavningen og stoppede og syede ikke mere, hverken for sig selv eller for de andre. Da han første Gang kom over i Stillingen, og da de første Granater sprang, var han til alles Forbavselse lige saa rolig, ja næsten roligere end de ildvante Kammerater. Kjøbenhavneren sagde til ham: „Dette herseus er nok ikke noget for Fruentimmer?" Men Tøsen svarede ganske tørt: „Nej, det er det nok ikke," og gik saa hen for at fylde Sandsække, et Arbejde, han tydelig nok ikke duede stort til. Der var dem, som syntes, at han befandt sig lige saa vel ude i Skanserne som før ved Madlavningen og Stoppenaalen, og her ude havde Kammeraterne jo ogsaa nok at gjøre hver for sig med at hytte deres Person. Men der var ogsaa dem, som det underlig mystiske ved Tøsens Personlighed ikke lod have Ro, og blandt dem var den lange Kjøbenhavner. Han havde en Gang søgt at drikke Tøsen fuld, men denne var kun lidet villig til at drikke, og Kjøbenhavneren blev nu ligesom betagen af den Ide, at han vilde vide Besked. Hele hans fantastiske Sind kom i Bevægelse; han hviskede omkring i Kompagniet, snart med den ene, snart med anden; han forespurgte sig lumskelig hos Underofficererne; han holdt Taler for en Hob her, for en Klynge der, han lurede som en Edderkop paa den lille, fede Kammerat, og det var drøje Dage for Tøsen. Tilsidst gik Kjøbenhavneren til Lars Tuekjøb; det var Kompagniets bedste Mand. Lars havde hørt ham fremstille Sagen, og han gjentog: „Hvor er Tøsen?"

57 rejste sig og gik over Gaarden hen til Laden, hvor han forsvandt. Det varede længe, inden han kom igjen. Lars havde allerede lagt sig bedre tilrette, Søvnen var ved at komme og slappede allerede hans faste, runde Kinder; Piben

hang død i den ene Mundvig. Saa blev han atter kaldt til Live. „Op med dig, Lars, saa skal du se Løjer og Langkaal, op med dig, saa skal vi snuppe ham paa en fersk.“ Der var en hemmelig Triumf i hans Stemme, som fik Lars Tuekjøb til at rette sin stærke Krop i en Fart, og de gik sammen over mod Ladebygningen, uden om denne, forbi Svinehuset, hvor Kjøbenhavneren begyndte at liste sig paa Tæerne henimod et lille Udhus, et Skur til Redskaber og Vogne. Døren stod en Smule paa Klem; man kunde akkurat kigge ind igjennem den ved Hængslerne, og da Lars kom til, opdagede han inde i det halvmørke Rum en Skikkelse, som sad paa en gammel, støvet Kane og nynnede. Lyset skar i en skarp, gylden Stribe ind i Mørket, og i Skæret sad Tøsen og — strikkede.

Da de to Kammerater lidt efter atter stod henne i Gaarden, sagde Kjøbenhavneren: „Den er jo ren, hva'beha'er?“

Lars Tuekjøb kradsede sig i Kindskægget med den krumme Pegefinger: „Man ved s'gu næsten snart ikke, hvad man skal tro,“ sagde han.

„Tro!“ — svarede Kjøbenhavneren, „man skal s'gu slets ikke kere sig om at tro. Jeg er døbt og konfirmeret i Valby Overdrev, og der spiller man ikke Vas med gedulgte Geschichter — den klare Erlighed og Aabenhjertighed, siger jeg, klar som Vand og ingen fordækt, og nu lige i dette velsignede Monument mælder jeg hele Komedien til Løjtnanten“ — —. Han tav, for netop i samme Øjeblik kom Løjtnanten ud af Døren med en Underofficer. Med et Udtryk af Desperation i sit Ansigt gik Kjøbenhavneren frem og stillede sig med Haanden til Huen. Lars Tuekjøb trak sig lidt forsigtig tilbage og saa Løjtnanten vende sig om til den tossede Kjøbenhavner; han saa denne begynde at snakke løs, og Løjtnanten svare ham med et Par Ord, vende sig fra ham og gaa videre med Sergenten.

„Hvad mente Løjtnanten?“ spurgte Lars.

„Hvad han mente — han mente bare: Aa Sludder, hold Mund med det Vrøvl, sa'e han. Se, det kalder han nu at opholde Værdigheden og den Fornemmelse, som Soldaten skal vedligeholde overfor Fruenspersoner og andet Rak, som lister sig ind i vores tapre Geledder, som Dannebroge vinker frem til Sejrens glade Bestemmelse!“ — — Han holdt en lang politisk-moralsk Tale og svor dyrt paa,

at han, inden de marscherede, skulde fortælle hele Kompagniet „Enden paa denneherses tykke Føljetonroman."

Han fik dog næppe talt ud, før Løjtnanten kom tilbage fra Laden. „57!" raabte han.

„Hr. Premierløjtnant!"

„Vi skal have en Mand med raske Ben forud for Kompagniet. Har De spist? Naa! Tag Tøjet paa og marscher til Sundsmark, hvor vi skal have Brød. Sig til Vognene, at de skal blive ved Skoven, til Kompagniet kommer. Har De forstaaet det? Naa — kom saa afsted." —

„Det har man for sin Villighed," sagde Kjøbenhavneren. „Ikke en Bid Mad i Posen har jeg —"

„Du kan vel nok faa Tid at komme ind i Sønderborg," sagde Lars.

„Der si'er du no'et, gamle Lars! — Tju Caveline! — Adjø med dig, jeg skal faa en Aftensmad, som — naada!" Og lidt efter marscherede Kjøbenhavneren alene hen ad den støvede Landevej.

Et Par Timer efter stillede Kompagniet. Alt blev set efter; der var Mad i Poserne og Patroner i Taskerne. Luften var atter bleven overtrukken; Lars Tuekjøb fik Ret som altid: Skyer trak op; der faldt et Par Byger, og under den kolde Regn gik det saa afsted ad Sønderborg, ad Dybbølstillingen til.

Det var den kjendte Kolonnevej. Hver Mand i Kompagniet havde marscheret den før med bankende Hjærte, medens Ørene havde lyttet til de dumpe Knald forude i det fjærne, første Gang med Spænding og Angst, senere hen og nu med Ro og Vanens Hengivelse. Efterhaanden var Marschen kommen til at ligne alle andre Marscher; det gik atter med Sang og Frejdighed. Der laa det lille, røde Hus, hvor der var Øludsalg, og hvor der altid holdt et Par Trænvogne; saa kom Skoven til venstre. Inde paa en Mark stod de andre Kompagnier. Der blev gjort Holdt og uddelt Brød. Saa videre frem over Bakken. Sønderborg laa dernede med sine røde Tage; endnu var den ikke bombarderet og brændt. Sangen døde hen; der blev tyst i Geledderne. Ovre paa den anden Side bredte sig det flade Sundeved i Aftenskumringens taagede Slør. Det var kun et Øjeblik, de havde den vide Udsigt; de strakte uvilkaarlig Hals for at se de hvide Glimt og den lille Sky af en sprin-

gende Granat, men forgæves; der var roligt derovre — saa gik det ned ad Bakke til Sønderborg By.

Ud paa Aftenen var Kompagniet paa sin Plads: det havde Forposttjenesten foran Skandserne. Vejret var klaret op, og det blev en blikstille Nat med let Frost. Der blev kun skudt lidt. Folkene laa nede i Skyttegravene med Ryggen imod den lave Jordvold og med Geværerne imellem Benene og op mod den ene Skulder. De stirrede op mod Skanserne, der sete nede fra taarnede sig op i Mørket som svære Kolosser, bløde og sorte mod Himlen. Der var fugtigt af Regnen, og den fede Jord lugtede af Muld. Ved en Gjennemskæring laa Lars Tuekjøb og holdt Maaltid. Hans svære Kjæber gik op og ned, medens han bed af en Klump Ost og drak Brændevin til, et Par Draaber ad Gangen. Mens han tyggede, saa han ufravendt paa Tøsen, der sad lige overfor ham. „Ta' en Dram!" sagde han. „Tak!" sagde Tøsen og drak beskedent.

Der herskede en stor, dump Stilhed, og man hørte kun Officererne snakke henne ved højre Fløj af Delingen. En af dem fortalte noget i en dæmpet, sørgmodig-drævende Tone. Der var ingen Spænding mere, men heller ingen Slaphed, kun en dagligdags, hverdagsagtig Stemning. „Aa ja, ja!" gabede en af Folkene og skuttede sig. Nogle af dem spiste hele Tiden, andre laa og ventede paa, at de skulde ud og afløse Vedetterne. Saa undrede de sig over, at der ingen Granater kom den Nat; den uvante Stilhed begyndte at gjøre dem underlig til Mode. Naar de talte, lød Stemmerne altfor uhyggelig højt; saa tav de. Pludselig kom en Mand gaaende inde fra Skanserne. Uden at sige noget saa de alle henimod den sorte Skikkelse, som nærmede sig. „Er det 7de Kompagni?" spurgte saa en Stemme i Mørket. Ingen svarede, skjønt de alle kjendte Kjøbenhavnerens Stemme. „Er det 57?" spurgte endelig Løjtnanten. „Ja vel." „Hvor Pokker har De været henne? Naa, det skal vi tale om i Morgen. Find Deres Deling."

Kjøbenhavneren gik ned i Skyttegraven, og nogle Stemmer hjalp ham med at orientere sig. Han smed sig ned mellem Kammeraterne og sagde hæst: „Har I noget at give en at drikke?" Lars rakte ham Feltflasken, og medens han drak, saa det gurglede nede i Halsen, spurgte en: „Hvor Fa'en kommer du fra — du var jo ikke ved Vognen i Sundsmark?" De ventede alle paa Svar og drejede Ansigterne hen

imod ham, skjønt de næppe kunde se ham i Mørket, og da han tav, blev pludselig Stilheden omkring dem endnu mere trykkende. Officererne talte ikke mere, ikke en Lyd udefra, hverken fra Vedetterne eller fra Fjenden. Stilheden laa som selve Mørket tykt, sort og tungt ned over dem.

„Jeg ved ikke, hvad der er hændt med mig," begyndte Kjøbenhavneren endelig. Og med en Stemme, der ligesom ikke var hans egen, vedblev han: „Jeg har set, jeg har hørt — nej, nej, det er noget Sludder, men alligevel — — ved Gud i Himlens Rige, om jeg ikke har været oppe at slaas med et Spøgelsesvæsen."

Lars Tuekjøb sagde ganske rolig, idet han smækkede med Læberne efter den fede Ost: „Er du svirendes, 57?"

„Jeg gik lige fra Brødvognene ind til Byen for at faa mig noget Mad," hviskede 57 uforstyrret og saa' ret frem for sig, „jeg gik lige ind til Gamst og fik mig noget Mad, saa vilde jeg ud igjen for at mødes med jer; saa kom Regnen, og saa gik jeg ind i en Gadedør; saa gik jeg ind i det tomme Hus, og der var ligesaa svinagtig tomt som bag paa min Haand. Saa stod der en Seng med en Hømadrats; saa tænkte jeg: Du kan smide dig paa Sengen, tænkte jeg, for træt var jeg, og vaad var jeg, og saa faldt jeg i en døvende Søvn. Saa kom jeg til mig selv ved, at der gik nogen i det andet Kammer, og saa var der ravende mørkt. Saa raabte jeg: Hvem der! raabte jeg, men der var ikke en Kat, som sa'e et Kvæk, bare blev det ved at klaske som en, der gaar paa bare Fødder, op og ned paa de bare Fødder; saa kom jeg op, og jeg var ligesaa grangivelig ædru som et Barn i Moders Liv, men der var ikke en levendes Sjæl inde i Kammeret. Saa gik jeg ud for at faa Tøjet paa, men som jeg ta'er Bøssen i Haanden — saa lige med et var det immer, som en gik inde i Kammeret, og det var, ligesom en stod og smaskede henne ved den aabne Dør. Saa tænkte jeg, hvad Satan er dette her, tænkte jeg, og jeg var ligesaa spillende vaagen som i dette hellige Øjeblik, men ikke et Kny hørte jeg, hverken inde fra eller ude fra, andet end som en, der stod og smaskede, og mig selv, som tog Pusten. Saa sa'e jeg: Er der nogen? sa'e jeg, og saa fløj jeg ind i Kammeret, men der var ikke en Guds Menneskesjæl for mig — saa — ja, saa krøb det glisnende koldt ned ad Ryggen paa mig, og Gebisset raslede i Kjæften.

Jeg vilde ud, vilde jeg, og saa vendte jeg mig om, men lige i det samme — saa stod der no'et ret op og ner."

Folkene havde hørt paa ham i aandeløs Spænding; hans Stemme var ganske hæs. Undertiden skurede Tænderne imod hinanden, og han slikkede sig om de tørre Læber. De havde Lyst til at spørge, men før de fik Stemmen frem, hviskede eller ligesom hvæsede han: „Jeg saa en hvid — ligesom en Luft — det var ikke Tøj — det var ikke Kjød og Ben — og det stod ganske stille, og saa krøb der op og ned med li'esom levrede Orme — der var ikke noget Ansigt — det var — det var no'et, hvad Satan det var — det var en hvid — lie'som en Luft — men det var no'et li'esom — ja, saa blev jeg som en rasendes, saa jeg skreg: Nu sla'er jeg, skreg jeg, hvad er det for Dævelskab, skreg jeg — — men saa sa'e det no'et: svsp — svsp pustede det — og saa hug' jeg til'et med Kolben durk igjennem, saa det knaldede i Gulvet, og saa hug' jeg og hug — svsp, svsp hørte jeg efter mig. — —"

„Ikke mer! ikke mer!" sagde en Stemme, der skælvede af Rædsel, og de skimtede Tøsen, der stod op med et Ansigt, stivnet af Gru og saa hvidt, at det lyste i Mørket, idet han holdt Armene frem for sig. — Pludselig knaldede et Par Geværskud for ude; saa lød et hvinende Skrig, en Geværsalve, endnu en, Hurraraab. Der blev raabt og skreget, Kuglerne peb dem om Ørene; atter glimtede et Skin og et Skud. I et Nu var alle paa Benene og omkring, med Bøsserne ud over Brystværnet. Løjtnanten sprang op; han raabte, saa det skar igjennem Larmen. Saa gik det frem, op over den lave Vold og ned paa den anden Side, de snublede og tumlede, op igjen og frem. Der var Allarm over hele Linien, fremad gik det, den ene vidste ikke, hvor den anden var, og dog var de sammen; der blev standset og skudt ind i Mørket, saa fremad igjen, saa Holdt bag et Hegn. Det gik som i et Nu — saa lysnede Dagen, og Fjenden var borte. Derude fra Bakken knaldede endnu et Par Skud.

Folkene laa stønnende af Løbet, drivende af Sved; de talte højt og hidsigt, idet de ladede Geværerne, saa Krudtet drev dem ned ad Mundvigerne. Løjtnanten løb hen til Bataillonschefen, som kom langt bag ved, men Folkene saa efter ham og dækkede sig bag Gjærdet — saa pludselig sprang en af dem op, op med et Sæt og udover Gjærdet, satte i

Løb over den aabne Mark — „Hej! hvor ska' du hen?" raabte de efter ham, men den gale Kjøbenhavner løb og løb, slog om sig som en rasende, sparkede og skreg; saa stod han og huggede med Kolben ud i Luften. Hug paa Hug. Der kom et Par Skud; han gjorde et Spring, ravede, rejste sig og faldt.

I det samme kom Løjtnanten til. „Tilbage!" raabte han, „vi skal tilbage, Folk." De rejste sig og begyndte langsomt at gaa tilbage. Kun en blev endnu staaende og saa ud. Det var Tøsen. „Kom nu!" blev der raabt. „Skal vi la'e ham ligge," spurgte han, „jeg tykkes, der er Liv i ham endnu?" Og saa sprang han afsted, ud efter Kjøbenhavneren. „Ja, alene kan han da ikke ta'e ham," sagde Lars Tuekjøb og gav sindig Geværet til en anden Mand. Saa dækket og forsigtig som mulig listede han saa ud efter Tøsen.

Kjøbenhavneren var levende endnu, da de langt om længe bragte ham ind og lagde ham hen i Graven foran Skansen, men lidt efter døde han uden at vide af sig selv.

Tøsen fik helt travlt med at pusle om den døde Mand. Han hentede Vand og vaskede hans Ansigt; han lukkede hans Øjne, trykkede Munden sammen, strakte hans Lemmer, lagde hans Tøj tilrette, og under alt dette var der atter den samme lette Tilfredshed over ham som tidligere ved Madlavningen og de andre Kvindesysler.

Lars Tuekjøb stod længe rolig og saa paa ham; saa sagde han:

„Du har nok før havt med døde Folk at gjøre."

„Ja," svarede Tøsen, idet han tog Kjøbenhavnerens Skyldbog ud af hans Tornyster. „Jeg har jo og vaat med i Krigen før."

„Det var Satan," sagde Lars, „i 48?"

„Nej, det var i 49 og 50 — jeg var frivillig Oppasser hos Kaptajnen hjemme paa Løsholtegaard; han tog mig med sig."

„Det var Satan," sagde Lars, „og hvad er du nu?"

„Ja, nu er jeg Stillingsmand," svarede Tøsen.

„Men hvad er du saadan ellers — hjemme?"

„Ja se, det kommer jo egentlig ikke saadan Sagen nærmere ved," sagde Tøsen og saa med sit forlegne Udtryk ned paa den døde Kjøbenhavner, „men hjemme er jeg da saadan ellers, hvad man kalder Jordmo'ermand."

„Naa saadan at forstaa!" sagde Lars.

Tankekorn.

Den, der venter at finde en Ven uden Fejl, vil slet ingen finde.

*
*
*

Forsigtig Tale er ofte mere værd end Veltalenhed.

*
*
*

Vi gjør allesammen mere ondt og mindre godt, end det egentlig er vor Hensigt.

*
*
*

Daarskab og Stolthed gaar ofte Side om Side.

*
*
*

Frisk Mod tvinger Modvind til at vende.

*
*
*

En god Sag skades mere ved et svagt Forsvar end ved et kraftigt Angreb.

*
*
*

Ydre Skjønhed er et Anbefalingsbrev, skrevet af en guddommelig Haand, men det bliver ikke sjælden misbrugt.

*
*
*

De, som tror, at man kan faa al Ting for Penge, er ofte selv rede til at gjøre, hvad det skal være, naar man betaler dem godt.

Historier.

Et Eftermæle. „Deres Mand," sagde den gamle Dame, som gjorde Kondolencevisit, „var en Person med mange fortræffelige Egenskaber." — „Ak ja," sukkede Enken, „han var et godt Menneske, det siger alle. Jeg kjendte selv saa lidt til ham. Han var Medlem af sex forskjellige Klubber."

*
*
*

Opdaget. „Hvor har du været henne, Klara?" — „Jeg har spaseret en Tur, lille Mama." — „Alene?" — „Ja!" — „Vil du saa ikke være saa god at forklare mig, hvordan det gaar til, at du gik ud med en Parasol og kommer tilbage med en Spaserestok?"

Heste ved Stranden. (Efter Professor Otto Baches Maleri).

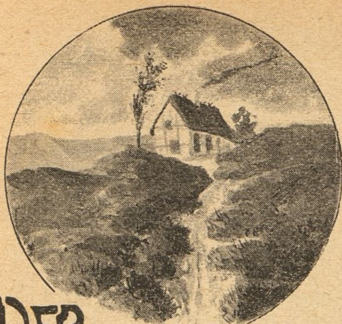
Heste ved Stranden.

(Efter Professor Otto Baches Maleri).

Naar man en Sommerdag tager „Randslen paa Nakken og Staven i Haand" — saaledes som man gjorde i gamle Dage, før de moderne, prosaiske Befordringsmidler, der hed= der Bi= og Tricycler blev opfundne — og man forlader den kjedelige, slagne Landevej og følger snevre Stier dybt ind i Skoven eller Markskjel med blomstrende Tjørn og Brombær ned til den aabne Strand, saa kan det hænde, at Naturens store, ensomme Stilhed pludselig vexler med et muntert Bil= lede af Dyrenes Liv — det, Malerne kalde „Staffage i Landskabet". — —

Et saadant Moment har Professor Otto Bache gjen= givet i sit store Billede „Heste ved Stranden", der var at se paa sidste Aars Charlottenborg=Udstilling. Man maa ikke blot være en betydelig Kunstner, men ogsaa en varm og fortrolig Ven af Naturen — to Ting, der hænge nøje sammen — for at kunne udføre et saa djærvt og friskt Ar= bejde. Endogsaa af det simple Fotografi, uden Maleriets Farvevirkning, faar man en Forestilling om Billedets præg= tige Stemning. Det er et Stykke ægte dansk Natur med Marker og Sø og i Forgrunden en Flok Heste, saa levende og naturlige i den kunstneriske Gjengivelse, at man synes at fornemme den friske Luftning, der stryger hen over Land= skabet og sætter Dyrenes Manker i Bevægelse.

Man længes ud til al denne Herlighed, længes efter den danske Sommer, der med al sin Lunefuldhed har en Fortryllelse for os Nordboer, som Sydlændingen, der de tre Fjerdedele af Aaret lever under Acacier og Oranger, intet kjender til. Og vi drages allesammen derud i de korte Sommermaaneder, alt efter som Tid og Lejlighed gives, med Staven i Haand, paa Bicyclens Hjul eller med Dampskib og Jærnbanetog — om det saa kun er for en enkelt Dag at ryste Byens Støv og Kvalme af os. Men Kunstneren er den lykkelige udvalgte. Han gjemmer ikke blot Indtrykket hos sig selv, men fæster det paa Lærredet og lærer andre at elske Frilufstlivet ude i Naturen.

Sandager-Huset.

En Fortælling af
Zakarias Nielsen.
(Med Illustr. af Alfr. Schmidt).

DER ligger en sorgtung Alvor over Sandager Fed, en mørk Vemod, der virker som en stor, stum Ensomhedens Klage. Især er der en egen Uhygge ved Troldagrene, et af mørke Lyngknuder opfyldt Strøg, hvor der efter Folketroen øves et fælt Ustyr af Aander ved Nattetider. Dette Strøgs Vildhed, de graa, dværgagtige Klitter, hvor Sandet fyger som smaa, fine Røgstriber, de store, aabne Flader nord paa, hvor en gulsveden Plantevært staar og sygner i den stenede Grund, alt dette i Forbindelse med den Taage af smaa Saltdele, der paa hede Dage drager ind fra Havet, giver Kystlandet et eget fremmedartet Præg, som i første Øjeblik virker med en vis dragende Magt paa en fremmed, men som snart gjør ham tung i Sindet og fylder ham med en Slags overtroisk Ængstelse.

Omkring 1850 solgte Ejeren af Feddet, Kammerherren paa Ulkær, et Stykke af den bedste Hedejord til en ung Tjenestekarl, Jørgen Herman, der havde arvet nogle Hundrede Daler, og som mente, at han bedst kunde forsørge sin gamle Moder ved at grunde sig et selvstændigt Hjem. Den unge Nybygger, der var en sær, faamælt, men stærk og arbejdsgrisk Karl, sled nogle Aar trolig i sin Ørken og fik hver Sommer pint nogle Tønder Rug og Boghvede af sine magre Skifter, ligesom han hvert Aar fik skrabet et Par smaa Læs Hø sammen i det lille Mosedrag, der ligger i Skællet mellem Feddet og Bøndergaardene ind ad Kirkebyen til. Men saa døde Moderen, og da han samtidig havde det Uheld at miste sin Ko, og Høsten tilmed var slaaet fuldstændigt fejl, gik han og blev tungsindig, solgte paa én Gang alt, hvad sælges kunde, undtagen Stedet, som ingen vilde kjøbe, rejste til Sverige og fik Plads som

Karl hos en dansk Forpagter, en Eventyrer af en forfinet Gaardmandssøn, som han kjendte fra den Egn, hvor han havde tjent som Dreng. Huset paa Feddet — „Sandagerhuset", som Folk kaldte det — blev ilde medhandlet af Vejr og Vind, et Par Støjlevægge regnede ned, og Marken laa atter øde hen.

Saaledes stod Sagerne, da jeg blev kaldet til Lærer her i Sognet 1854.

Saa en Dag først i April kom der en Enspændervogn med et Par unge Folk og en Del tarveligt Flyttegods kjørende til Stedet, og en Time efter røg Skorstenen.

Det var saa igjen Jørgen Herman, der var bleven gift og nu paany vilde tage sin Ejendom i Besiddelse. En Mand, der var fulgt med her oppe fra Byen for at hjælpe til ved Indflytningen, fortalte bagefter, at den unge Kone havde slaaet Hænderne sammen, da hun saa Hytten, og at hun ved at kaste Blikket ud over det trøstesløse Hedeland havde klaget med Taarer i Øjnene: „Här kann jag icke lefva, Jørgen." Men Jørgen havde snakket saa blødt og godt for hende og faaet hende til at lave Kaffe. „Du skal se, Stina, jeg skal nok faa sat Huset pænt i Stand og saa dyrke Lodden op."

At Konen havde udtalt Engstelse for, at hun ikke vilde kunne udholde Livet paa det øde Fed, undrede ingen sig over; thi alle Mennesker havde Sky for den mørke Ensomhed, der rugede aandeagtig over Strøget. Foruden Sandagerhuset fandtes i vid Omkreds kun én menneskelig Bolig, en kjælderlignende Hytte, halvt indhulet i en Markhøj midtvejs mellem Feddet og Kirkebyen. Og selv over denne Hytte stod der noget fremmed-trolddomsagtigt, der skyldtes dens Iboerske, en gammel, rødøjet Hex, som ved at puste sin raadne Aande gjennem Luften kunde fremkalde alle Haande Sygdomme hos Dyr og Mennesker, men som ogsaa havde i sin Magt at fordrive alskens Ondskab med en egen Slags Røgelsespulver, og som ved Hjælp af visse smaa, haarde Ebler endvidere evnede at opvække Elskovens Lidenskab mellem Kvinde og Mand.

Da jeg ofte i Sommerens Løb maatte gaa den lange Vej til Sandager Strand for at styrke mine Nerver i det stærkt saltholdige Havvand, havde jeg ikke saa sjældent Lejlighed til at se og tale med Nybyggerfolkene. Manden var vel nu op imod de 30, kraftig bygget, brun i Huden,

rødflammet som af indsprængt Kirsebærsaft op ad den ene Kind, noget tunghør, mut og tværende over for fremmede, men altid myg og mild over for sin Hustru. Denne, der var en Snedkerdatter fra en Landsby i Skaane, og som i et Aars Tid havde opholdt sig som Mælkeri-Elev paa den Gaard, hvor Jørgen havde tjent, var en tavs ung Kone med sværmeriske, brune Øjne, stærkt religiøs, lidt skræmt i sin Væremaade, meget for fin og kjøn til Manden, syntes jeg.

Da jeg første Gang var inde i Huset, traf jeg Konen alene hjemme, grædende over en svensk Bønnebog.

Jeg talte en Stund med hende om Forpagtergaarden og spurgte bl. a., om Forpagteren var en ung Mand. — Ja, han var kun tjugusju Aar. — Om han var gift. — Ja, nu var han gift. — Hun blev bleg og gav sig til at bide i en af sine Negle. — Om hendes Forældre levede endnu? — Ja, men hun havde ikke set dem paa lang Tid, sagde hun, og der faldt en Dryp fra hendes Kind ned paa Brystet.

Jeg følte mig tiltrukken af hende, jeg ved ikke hvorledes; der var noget dragende for mig ved at være ene med denne unge, sørgmodige Kvinde, ved at lytte til Klangen i hendes syngende Maal og ved at se anende ind i et Sind, der gjemte paa Smerterne efter en eller anden ublid Skæbne. Men hvad skulde jeg sige til hende, uvis, som jeg var, om Grunden til hendes Sørgmodighed og nervøse Uro? Jeg lod, som jeg opfattede hendes Taarer som Tegn paa en almindelig Hjemlængsel, og trøstede hende med, at hun nok med Tiden vilde blive fortrolig med det ensomme Liv her ude.

Jeg saa mig om i Stuen og fik et nedslaaende Indtryk af Tomhed og Uhygge.

„Æbler paa denne Tid af Aaret!“ udbrød jeg uvilkaarlig, da jeg fik Øje paa et lille forkrammet Stenæble, som stod i Vindueskarmen.

Ja, oplyste hun og tog Frugten, det var et, Jørgen kom med i Aftes; men hun gad ikke „äta“ det.

„Hvorfor ikke?“

Nej, gjentog hun forfjamsket og kastede Æblet ned i en aabenstaaende Kasse med Tøj; hun vilde ikke äta det, i alt Fald ikke endnu.

Paa mit Spørgsmaal, om hun kjendte noget til en gammel Kone, som boede i Hytten ved Markhøjen, svarede hun Nej; men jeg kunde mærke paa hende, at hun alligevel havde hørt et og andet om hende, rimeligvis af Manden, som hjalp til ved Indflytningen.

Jeg lagde Mærke til, at der i Kammeret ved Siden af Stuen kun var én Seng, en lille, smal, brunmalet Kasse med nogle meget tarvelige Klæder og en henkastet kvindelig Nattrøje. Og da jeg senere gik forbi den aabenstaaende

Lodør, opdagede jeg, at der i en Krog ind imod Laden var opslaaet en Bræddeseng, hvori der laa nogle gamle Mandsklæder og et Par Dækkener.

„Hvad, der staar jo en Seng inde!" sagde jeg.

„Ja, Jørgen har Sofkammare her ute; här är saa svalt."

Manden maa have havt en Del Skillinger at tage af; thi han gik aldrig paa Arbejde hos andre, men holdt sig paa sin egen magre Lod, hvor han snart var sysselsat med at brænde Lyng og gjøde med Tang, snart med at pløje, grave eller slaa Græs i Engdraget. Hesten, som han havde havt med ved sin Ankomst, skilte han sig snart af med, idet han mente, at han kunde leje Hestekræfter, naar det kneb, og ellers drive Lodden med Spaden og trille Avlen hjem paa en Hjulbør; hans hele Husdyrhold bestod da kun af en mager Ko og et Par smaa, sorte Faar.

En Eftermiddag saa jeg Konen gaa ud til ham med en Kurv, der sandsynligvis indeholdt hans „Midaften". Hvor tog hun sig nydelig ud med det hvide Forklæde og det rødstribede Sirtses Tørklæde om Hovedet! Det var ogsaa saare let at se, at han blev glad ved hendes Komme; saa snart han fik Øje paa hende, slap han sit Arbejde, satte Hatten til Rette paa Hovedet og gjorde et Par Skridt hen imod hende, og da hun endelig naaede hen til ham og rakte ham en lille Pakke og et Par Flasker, tog han efter hendes Haand med en Slags ydmyg Glæde. Hvad de talte om, kunde jeg ikke høre; men hun maa ikke have været i godt Lune, thi hun drog Haanden til sig og gik sin Vej, ud til Stranden, hvor hun satte sig med Ansigtet vendt imod Øst.

Min Gang gik i modsat Retning af, hvor hun sad; men jeg følte mig hvert Øjeblik drevet af en indre Tilskyndelse til at se tilbage efter hende. Hun blev siddende i den Stilling, hun strax havde valgt sig: med Hænderne ned om det ene Knæ, med Hovedet svagt hældet, tilsyneladende hensunken i Drøm og Længsel.

Hun sad der endnu, da jeg en halv Time efter gik tilbage, følgende Strandbredden. Bølgebruset overdøvede mine Trin, saa hun ikke hørte mig, før jeg stod lige bag ved hende og hilste Goddag.

Hun rettede sig med et lille Skrig og saa sig om. „Aa, er det Dem, Hr. Hansen!

Jeg kunde se, at hun igjen havde grædt. „De lider vist svært af Hjemve?“ spurgte jeg.

„Ja, jeg kan ikke holde det ud,“ svarede hun, og et Par ny Taarer fyldte Øjnene.

Jeg søgte at trøste hende og mindede hende om, at hun dog vist havde en god Mand.

Hun svarede intet.

„Har De ikke?“

„Der er ikke bedre Menneske end Jørgen; men . . . jeg kan ikke holde det ud.“

„Der er noget særligt, der piner Dem,“ sagde jeg og satte mig ved hendes Side. „Er det Deres Mand? Er det noget fra Fortiden? Fortæl mig det! Jeg vilde saa gjærne trøste Dem, om jeg kunde.“

Hun sad en Stund tavs, og hendes Øjne fik dette sværmeriske, lidt stirrende Udtryk, som jeg kjendte saa godt. „Jeg har været saa lykkelig, saa lykkelig et halvt Aar igjennem,“ sagde hun hen for sig, ligesom i Drømme. „Aa,“ vedblev hun og knyttede Hænderne, „hvor kan noget Menneske bære sig saadan ad?“

„Jørgen . . .?“

„Nej, nej! Jørgen er god og trofast.“

„Hvem da?“ frittede jeg lidt næsvist.

„Jeg kan ikke sige det; det er saa ondt, saa ondt at tænke paa!“

Af de vage Linjer, som hendes Ord og Suk drog under vor Samtale, fik jeg ud, at hun i sin Tid var rejst bort i Fortvivlelse fra Forpagtergaarden og havde maattet tage midlertidigt Ophold hos en fattig Læserfamilie, hvor man nær havde gjort hende rent forrykt med Salmer og Bønner. Her havde Jørgen gjæstet hende hver Søndag, paanødt hende Penge, trøstet hende og til sidst budt hende sin Haand med Løfte om et stille, afsides Hjem i Danmark. Hvad det egentlig var for en Sorg, der havde drevet hende fra Gaarden, kunde jeg ikke fuldt ud komme paa det rene med; men saa meget forstod jeg, at det var Jørgen, den trofaste Jørgen Herman, der havde holdt hende oppe, da alle andre svigtede hende.

„Tror De, at et lille, nyfødt Barn, som dør uden Daab, bliver evig fordømt?“ spurgte hun paa én Gang.

„Hvor falder De dog paa at spørge om det?“

„Jeg ved ikke . . .“ hun greb forlegent i Klitstraaene;

„det var noget, vi saa ofte talte om hos de Folk, jeg var hos. . . Men tror De vel?"

„Nej, det tror jeg ikke. Saa vilde jo Millioner uskyldige Skabninger komme til Helvede."

„Ja, er det ikke sandt!" sagde hun med lysende Øjne. „Det er umuligt, det er umuligt!"

Sandt at sige havde jeg inderst en Følelse af, at der var noget egent ved, at jeg sad her og listede mig ind i den unge Kones Fortrolighed, medens Manden gik ovre paa Marken og — som det tykkedes mig — hvert Øjeblik skævede efter os. Da Tiden desuden var løben fra mig, og jeg heller ikke følte mig rigtig oplagt til at indlade mig nærmere paa de dybe religiøse Spørgsmaal, som hun søgte at drage mig ind i, rejste jeg mig og bød Farvel, idet jeg bad hende ved Lejlighed gjæste mit Hjem og tale med min Hustru og mig om, hvad der laa hende paa Hjærte.

Skjønt jeg maatte gjøre et stort Sving til Siden, fandt jeg det dog nødvendigt ogsaa at gaa over og hilse paa Manden. — Det var kjedeligt, at hans Kone led saa meget af Hjemve. — Ja. — Om han ikke troede, det vilde være godt for hende at komme lidt ud iblandt Folk. — Næ. — Han kunde i hvert Fald prøve at faa hende til at gaa i Kirke. — Ja. —

Det eneste Menneske, der foruden mig kom hos dem, var Jørgens Søskendebarn, Karen Pedersdatter, som tjente i en Gaard her ude paa Marken, og som Stina havde stiftet Kjendskab med paa en af Udlodderne, hvor Pigen hver Dag malkede.

Denne Karen Pedersdatter, der var paa Alder med Jørgen, var en mærkelig Pige, stor og tung, umaadelig lang-trækkende i sin Gang, lige saa mut og indadvendt som Jørgen, men god og brav. Hun havde i sin tidlige Ungdom havt en tung Sorg med en Karl, der svigtede hende, og det er ikke usandsynligt, at det har været Følelsen af et Slags Fællesskab i Skæbne og Skuffelse, en uklar gjensidig Medfølelse, der efterhaanden havde draget de to Kvinder ind mod hinanden. Jørgen var altid glad ved at se Karen; thi det lykkedes næsten altid denne at skabe en lille Lysning af Hygge og Trøst i det ellers saa triste Hjem.

„Det er fælt, saa her ser ud," kunde hun sige med sin Mandfolkerøst og tage til at rydde op i Køkken og Stue, mens Stina sørgmodig klagede: „Ja, jeg ved det

nok, jeg duer ikke til nogen Ting." „Ja ja, du gjør vel, hvad du kan; men kom nu her og hjælp mig, saa skal vi snart faa Skik paa Huset."

Saa kunde hun bagefter sætte sig hen med Stina og snakke saa roligt og fornuftigt med hende om hendes Stilling. Nu var hun kommen her, og nu maatte hun se at holde Knæerne stive. Man maatte tage Verden, som den var, og gjøre sin Skyldighed baade med Renlighed og Orden og god Omgang. Jørgen havde altid været lidt skørhoved', saa hun maatte se at tage sig af ham, for dersom han gik hen og blev fordrukken og galhoved', saa blev det meget værre for hende.

Stina kunde undertiden briste i Graad og kaste sig ind imod den store Piges Bryst, og da var Karen i Knibe, for hun havde selv nær til Vandet; og trøste andre, naar man selv brøler, det er der ikke noget rigtigt ved; men selv om der af og til faldt en Dryp fra den grove Kind ned paa det fine Hoved, saa blev der dog næsten altid Udveje for et og andet godt Ord.

Jørgen gik gjærne udenfor og skævede til Vinduerne, med alle Hjærtekamre udspændte af Taknemmelighed mod Pigen.

Der hændte en Søndag Eftermiddag i Juli noget forunderligt, da de to Kvinder sad alene og talte sammen om Jørgen.

„Du skulde være her i mit Sted," sagde Stina. „Du vilde gjøre al Ting saa godt, saa godt for ham."

„Det havde vel ikke været den værste Ulykke, der kunde overgaa en."

„Du holder vist saa meget af Jørgen?"

„Ja, jeg har altid gjort meget af Jørgen."

Stina blev bleg og stirrede paa hende.

„Hvad er det med dig?" spurgte Pigen.

„Aa, det er ingen Ting . . . det er bare . . . det er ingen Ting."

„Du er sommetider saa underlig, Stina. Hvad er det med dig?"

„Det er slet ikke noget . . . Vil du ikke have lidt mere Kaffe? Tag nu det Stykke Hvedebrød til . . . det er lige kommen fra Bageren . . . Jørgen hentede det i Formiddags."

Da Karen sagde Farvel, kom Stina med Haanden

rundet om en Gjenstand, som hun vilde stikke i Pigens Lomme.

„Hvad er det? Sikken et lille runkent Pims! Hvor har du faaet det fra?"

„Jeg kan ikke huske det . . . spis det, du maa gjærne have det."

„Har Jørgen givet dig det?"

„Ja . . . nej . . . jeg ved ikke, jeg kan ikke huske, hvor jeg har faaet det."

Karen spilede Øjnene op. „Du er vist ikke rigtig i Hovedet, Stina."

„Jo vist saa . . . spis det . . . aa, spis det! Det skal være saadan en god Slags."

Men Karen skød hendes Haand til Side, hun vilde hverken eje eller have det. Det var nok bedst, hun skikkede sig ordentlig.

Siden den Dag satte Karen ikke sin Fod i Huset.

Stina læste meget i sin Bønnebog og kom ogsaa i Vane med at gaa i Kirke, hvor hun altid valgte sin Plads i den allernederste Stol. Stundom kom hun efter Gudstjenesten indenfor i Skolen, og min Hustru og jeg søgte da efter Evne at gyde en Smule Fred i hendes Sind.

Det lod ogsaa til, at hun faldt lidt i Ro og efterhaanden lærte at forsone sig med det ensomme Liv i Ødemarken. Medens jeg i Høsttiden gik til Stranden, kunde jeg undertiden se hende gaa med franske Træsko og arbejde i Marken, tilsyneladende i god Forstaaelse med Manden; men hver Gang jeg talte alene med denne, rystede han paa Hovedet, og der kunde nu og da spænde sig et Drag af Utaalmodighed eller Sorg i hans Ansigt.

Ingen af dem havde set mig, da jeg en Dag kom hjemmefra og et Øjeblik satte mig ved en enlig Tjørnebusk tæt ved Engdraget. Naar jeg undtager et Par Unghøveder og nogle Faar, var der ikke et levende Øje at se i hele Kystlandet andre end Jørgen og Stina, der gik tæt ude ved de nøgne Klitter og rev Boghvede sammen. Fra de store, boblende Tangflager i Vigen syd paa kom lange Drag af ildelugtende Dunster, der blandede sig ind i Varmedisen og gav Luften en modbydelig Duft som af gammel, stram Lage. Solen glødede igjennem Taagen og fik de stakkels Faar til at lægge sig og stikke Hovederne ind under hinandens gispende Kroppe. Manden tog hvert Øjeblik sin

Hat af og strøg Panden med Skjorteærmet. Endelig gik han hen og satte sig paa en Klitvold og rakte et svensk Træ-Krus frem med en bønlig Heldning med Hovedet. Konen stod en Stund med Riven i Armen og saa ud over Stranden, som om hun hverken hørte eller saa ham; til sidst lod hun dog Riven falde, gik hen og tog en Øl-dunk og skænkede noget af dens Indhold i Kruset. Da han havde drukket og sat Kruset fra sig, tog han fat i hendes Kjole og drog hende med et brat, lidenskabeligt Tag ind imod sig; men hun vred sig fra ham med alle Tegn paa Uvilje og gik fra ham. Jørgen rejste sig og kaldte bønlig paa hende; men da hun vedblev at gaa hjemefter, satte han sig atter i Sandet og henfaldt i Grublerier.

Nogen Tid efter kom hun en Aften henimod Midnat farende op til Skolen, saa at sige halvt nøgen og skælvende paa alle Lemmer.

„Jeg tør ikke være der ude mer . . . han er vild . . . rasende . . . han er efter mig hver Aften!“ gispede hun og foer i min Hustru som et Barn, der søger Beskyttelse mod en Forfølger.

„Men hvad er der da i Vejen?“ spurgte min Kone. „Vil han slaa Dem?“

„Nej, nej, det er ikke saadan, det er denne Ensomhed . . . hans Tanker drejer sig evig og altid om det samme . . . han holder saa umaadelig meget af mig og lover mig tusende vakre Sager . . . men jeg kan ikke . . . jeg kan ikke . . . aa, jeg er saa ulykkelig, jeg kan ikke holde det ud!“

Vi foreholdt hende, at hun maatte bøje sig for sin Skæbne og bede Gud om Kraft til at leve Livet med den Mand, som hun selv havde valgt sig, og som hun jo dog holdt meget af. Mulig at de kunde faa solgt Stedet og finde et Hjem her oppe i Byen eller paa et andet Strøg, hvor Naturen ikke var saa vild og Livet ikke saa ensomt som ude paa Feddet. Til sidst fik vi stillet hendes Uro saa vidt, at hun mente, hun nok kunde gaa hjem igjen. Min Hustru laante hende en Kyse og et Sjal, og vi fulgte hende et godt Stykke paa Vej. Bagefter fortrød vi, at vi ikke havde fulgt hende helt hjem; thi vi var ikke helt sikre paa, at hun ikke havde lagt sig et eller andet Sted eller maaske taget sig det for, som var værre.

Næste Morgen laa Kysen og Sjalet paa Trappestenen

til vor Havestue, og i Gruset paa Gangen stod friske Spor af et Par Støvlehæle. Hvis disse Mærker skrev sig fra hendes Fødder, som vi formodede, maatte hun have været hjemme i Huset, efter at vi havde sagt hende Godnat, thi vi huskede begge tydeligt, at hun havde Træsko paa, da hun fulgtes med os.

I min Uro vidste jeg ikke bedre end at gaa ud til Stedet og forhøre, hvordan Sagerne stod.

Det var en fugtig, mørk Dag, en af disse kolde Høstdage, da Kvæget paa Udmarkerne ser efter Hjemmet, og Hyrdedrengens Raab lyder saa vemodigt, saa gjenlydsagtigt i den døde Luft. Aldrig har jeg faaet et saa stærkt Indtryk af trøstesløst Naturøde som det, jeg modtog denne Dag ved at gaa over det stille Fed, hvor de mørke Lyngduske, Dødsandet, Ensomheden og Taagen forenede sig om at skabe en Stemning af den trætteste Haabløshed. Jeg forstod, at man kunde dø af Tungsind herude.

Gjennem Vinduet til Kammeret saa jeg Manden sidde ludende paa Konens Seng, og af hans mørke Miner og af det aabentstaaende tomme Skrin, der stod ved Sengen, kunde jeg strax forstaa, at Stina var gaaet fra ham.

Idet han opdagede mit Ansigt udenfor Ruden, kom der en Lysning i hans Øjne; men da han havde set nærmere paa mig, drog han Brynene mørkt sammen og rejste sig.

Jo, det var ganske rigtigt, hun var borte, sporløst forsvunden. Fra Loen, hvor han havde ligget, havde han hørt hende pusle i Kammeret hen imod Dag; men da han Klokken halv fem stod op og saa efter hende, var hun ingensteds at finde.

Han stod og drejede Øjne paa en sær, uhyggelig Maade og var øjensynlig ikke fornøjet med, at jeg vilde blande mig i hans og Konens Forhold.

„Jamen De maa dog gjøre noget, Mand, for at faa ledt hende op.“

„Ja—a,“ drog han paa det. Det lød, som om han godt vidste, hvor hun var rejst hen.

„Sig mig,“ spurgte jeg varsomt, „har der ikke været noget med hende hjemme i Sverige?“

Da fyldtes hans Hoved med Blod, og Øjnene fik en sær, fremskudt Stilling som Kugler. „Jeg mener, det er noget, som ikke rager andre,“ sagde han og laante mig et Blik, der fik mig til at gyse.

Nogen Tid efter solgte han Koen og Faarene, rejste til Sverige og var borte en Tid, men kom saa atter tilbage. Hvad Udbytte han havde af sin Rejse, er der intet Menneske, der ved noget om; thi efter sin Hjemkomst var han saa mørk og sky, at man næsten ikke kunde faa et Ord af ham.

Hele Efteraaret levede han ganske alene og kom kun her op til Byen, naar Sulten drev ham af Sted efter Fødevarer. Folk, som kom ud paa Udlodderne, kunde se ham gaa og stavre om ved Huset eller sidde ørkesløs i Timer paa en eller anden Klitvold.

En Gang imellem gik jeg med min Bøsse ud paa Feddet, hvor der for Resten saare sjelden var noget at skyde; thi det var, som selv Himlens Fugle og Markens Dyr skyede den øde, tungsindige Ørken. Da jeg en Gang gik indenfor i Huset, laa Jørgen syg og forvildet i Konens Seng med en fransk Træsko i Armen. Ved Synet af Bøssen blev han ræd, rejste sig paa Albuen, gloede paa mig og blev graa som Klitsand.

„Vil du skyde os?" spurgte han og knugede Træskoen ind imod sig.

„Vist ikke! Jeg gik bare herind for at se til Dem. De er nok syg?"

„Nej," stønnede han; „men vi kan ikke komme udenfor en Dør . . . hør, hvor de skriger og hujer ude paa Troldagrene! Der er syv . . . Stina har talt dem . . . de har Tænder som store, rustne Søm og Ildsluer ud af Øjnene ligesom lange Tragte!"

Han tørrede Panden med Lagenet og stirrede angst hen imod Vinduet.

Da han efterhaanden fik sin gamle, brune Ansigtslød tilbage og ikke lod til at have Feber, maatte jeg antage, at hans vilde Snak skyldtes et Tilfælde af Sindssyge. Jeg sørgede da for at faa en paalidelig Mand til at være hos ham om Natten og drog Omsorg for, at der var Fødevarer til Stede til dem begge. En Læge, som næste Dag blev hentet, erklærede ganske rigtig, at Manden var gal; han blev da kjørt til Sygehuset, hvorfra han dog otte Dage efter blev udskreven som helbredet.

Saa gik han atter en Tid og drev omkring i sin Udørk, hvor han sikkert mangen Gang led Nød, da han nu

var bleven saa folkesky, at han næsten ikke kunde faa sig til at gaa op til Høkeren.

Et Par Gange saa jeg ind til ham, naar jeg var paa Jagt, og hver Gang mærkede jeg umiskjendelige Tegn paa, at han stadig gik og tænkte paa den Kvinde, der, efter alt hvad man kunde skjønne, nu var haabløst tabt for ham. En Dag, da jeg traadte ind til ham, sad han med Taarer i Øjnene og saa ned i den Kasse, som Stina havde havt til Gjemme for sine faa Ejendele, og som nu bl. a. indeholdt et Par nydelig blankede franske Træsko, der kastede et Par smaa Blink op i Lyset, idet han lukkede Laaget i.

Hvordan Vinteren gik for ham, ved jeg ikke; men da det tog til at lufte vaarlig fra Havet, og Viberne kom dragende over Feddet for at finde deres gamle Rugesteder i Moserne ovre bag Byerne, var det, som hans stærke Legemskræfter rørte sig i alle Ledemod med Krav paa at komme i Virksomhed igjen. Eller var det en hvileløs Længsel, en indre sugende Vaande, der drev ham ud i Arbejdets Skiftespil? Nok er det, han tog fat paa sin Bedrift med en Iver som aldrig før, plantede Popler om Huset, ryddede Sten, hakkede og grov saa at sige baade Dag og Nat. Der var noget uhyggeligt, næsten skrækindjagende ved at se ham rette sig fra Arbejdet og løfte sit store, blodfyldte Hoved med de fremskudte Øjne, der altid røbede Uvilje over, at han blev forstyrret i Arbejdet. Mange Ord fik man ikke ud af ham; hans Følelsesliv drog sig mere og mere tilbage i Sindets Løngange; men man skjønnede, at der laa et brudt Haab i denne Mands Indre, en dump Fortvivlelse, der kun lod sig overvinde ved aarelang Anspændelse af en naturkraftig Vilje.

Atter kjøbte han sig en Ko og et Par Faar, gjødede med Tang og opskyllede Gopler og Fisk, saaede Spergel, som han dels nyttede til Græsning, dels nedpløjede som Gjødning, lagde Kartofler, skar Tørv i Mosehullet og tog fat med Hakken og Spaden paa et hidtil uopdyrket, stenet Hjørne af Lodden.

En Mand, der om Natten gik over Feddet, saa ham gaa ude paa Troldagrene og vifte med en Ildpotte, fra hvis Gløder der steg en lysende Røg med en Lugt som af brændt Horn.

Det var, som han under Trykket af sit grublende Tungsind hidsede sig selv op til en Kamp paa Liv og Død

med den vilde, gjenstridige Natur og i sin Baande greb til ethvert Middel, der kunde tjene ham i Kampen mod de Aander, der spandt Sindsvildelsens Traade om hans Hjærne.

Men han maa have følt, at han savnede en virksom Hjælper, Menneskets stærkeste Forbundsfælle, thi en mørk Aften kom han op til Skolen, stod en Stund og famlede paa Døren, blev staaende tavs i Gangen, efter at jeg havde lukket op, og frembar endelig med en forlegen Mumlen en Bøn om at faa en Salmebog til Laans; han havde ingen selv. Og med gammeldags Almuesfolks Tro paa Guds Ords overnaturlige Magt sad han nu hver Aften — vistnok ogsaa Søndag Eftermiddag — og læste i Bønnerne bag i Bogen. At han flittig dvælede ved Davids tungsindige Salmer, blev jeg overtydet om, da jeg en Dag var indenfor hos ham og fandt Salmebogen sort af Fingre paa de Blade, hvor det hedder:

„Naar jeg kalder paa dig, da bønhør mig snart. Mit Hjærte er nedslaget og tørt som Græs, at jeg og forglemmer at æde mit Brød. Mine Ben hænger ved mit Kjød for Klage og Suk. Jeg er ligesom en Rørdrum i Ørken, jeg er ligesom en Ugle i forstyrrede Steder . . .

. . . Fjenden forfølger min Sjæl og nedslaar mit Liv til Jorden, han lader mig bo i de mørke Boliger . . . Jeg udbreder mine Hænder til dig, min Sjæl tørster efter dig som tørt Land . . ."

Saa gik han der ude i sin ensomme Ørken og gjemte sig hen med sine Kampe og fik efterhaanden en god Del af Eneboerens Særheder. Skjønt han havde Penge, vilde han aldrig høre noget om at holde et Menneske til sin Hjælp; mulig, at heller ingen vilde have taget Tjeneste hos ham. Hans Ukyndighed i Husvæsenet voldte ham sikkert baade store Bekymringer og store Tab. Jeg ved saaledes, at han næsten aldrig kunde faa Smør, naar han kærnede, hvilket rimeligvis havde sin Grund i, at han ikke forstod at behandle Fløden paa den rette Maade.

Der gik nogle Aar, tunge, slidfulde Aar.

Hans Ansigtsdrag var blevne haarde, hans Overkrop havde faaet den aldrende Arbejdsmands Runding, og Knok-

lerne stod stærkt frem under hans Bluse. Men der var kommen Ro over hans Skikkelse.

Hvor forbavsedes jeg ikke, da han en Dag traadte ind i min Stue og tingede Lysning for sig og Karen Pedersdatter.

„Jamen . . . Stina?“ indvendte jeg.

„Der behøves ingen Papirer for hendes Skyld.“

„Er hun da død?“

„Det ved jeg ikke . . . nej, det er hun vist ikke; men der er ikke noget at obselvere, hvad det angaar.“

„Har De da Forlovere?“

„Ja. Vi kommer lige fra Præsten. Det er Karens Fader og saa Jens Knudsen her ude paa Marken; men de havde ikke Stunder at gaa med her ind.“

Jeg forstod nu, at Jørgen Herman og Stina aldrig havde været gifte. Jeg forstod, at hun i sin Raadvildhed var fulgt med ham som hans Husholderske, og at de kun for at undgaa Folkesnak havde givet det Udseende af, at de var Ægtefolk. Jeg forstod, at Jørgen havde sat sit Haab til, at naar han bare fik draget hende med over til det fjærne, afsidesliggende Hjem og fik hende til at glide ind i en Husmoders Stilling, saa skulde han tvinge hende med sin Kjærligheds Magt til at give sig ham i Vold, og saa skulde deres Liv rinde i stor, skjult Lykke. Saadan var nok Planen. Men hans Haab var bristet, hans Kjærlighedsdrømme henvejrede; en tør, rolig Fornuft havde taget Styret og overtydet ham om, at hans ensomme Stilling vilde blive uholdbar i Længden.

Karen havde sammensparet sig en Del Skillinger og havde desuden gode Klæder og en rigtig god, malet Kiste, med dobbelt Læddike, saa hun var ikke at kimse ad. Hun havde nok ogsaa afvist Jørgen et Par Gange, da det var hendes Mening at leve i Enlighed. Folk vidste ogsaa at fortælle om, at hun havde sagt Nej til en anden, langt mere velstaaende Frier, nemlig en Boelsmand med fire rigtig gode Køer. Hvordan hun saa alligevel blev til Sinds at gaa ind til én slunken Ko, det kunde man ikke faa i sit Hoved; men det var vel Familieskabet og det fælles Skibbrud, der havde gjort Udslaget.

De blev viede en Søndag efter Gudstjenesten og tog strax Vejen ud til deres fjærne Hjem, hvor deres Bryl-

lupsfornøjelse bestod i en stilfærdig Vandring over Lodden, og hvor Festens stemningsrigeste Øjeblik oprandt, da de i skjøn Enighed traf Aftale om at faa kjøbt en Pattegris.

Jørgen byggede en Ende til Huset og fik atter kjøbt sig en Hest. Med udholdende Stræbsomhed, med den Sejg-

hed, som en karrig Jordbund kræver, arbejdede de to Mennesker sig Aar efter Aar op til jævn Velstand. Naar de ikke var i Marken, sled de i Hjemmet. Konen spandt og bandt utrolige Masser Uld for Bønderkonerne, Jørgen lagde

sig efter Koste- og Kurvebinding og tjente desuden af og til en Dalers Penge ved Strandsand.

De Ord, de talte med hinanden under Arbejdet, var nok ikke mange. Ofte maatte et Vink med Hovedet, en Bevægelse med Haanden gjøre det ud for en mundtlig Udtalelse; men til Gjengjæld tiltrængtes ingen haarde Betoninger eller tunge Eder for at give Talen Lyd i Øret. Saare sjælden kom de ud til andre, og sjælden saas en Gjæst i deres Hjem; de havde nok i deres eget, og det kan være, at deres Samliv har været rigere, end nogen aner; thi i saadan en lille affides Verden svulmer Hjemmets Anliggender, de smaa Haab, de smaa Glæder op til noget stort og giver Timerne Indhold.

En lille Pige, som de fik i deres Ægteskabs andet Aar, blev fra ganske lille opdraget i gammeldags Tugt med Herrens Bøn og Lærebog og alt det, der hører et retskaffent Liv til. Dette Barn blev deres Trøst i Ensomheden, deres Lys i de lange, mørke Vintre. Jørgen kunde blive rørt af Kjærlighed, naar den lille, hvidhaarede Tøs sagde „Far" op i Ansigtet paa ham, eller naar hun om Natten laa og stak sine smaa Ben ind over hans Mave. Barnet var for Resten sygeligt, og Ensomheden i Hjemmet, Afspærringen fra alle andre Mennesker gjorde, at hun blev sky over for fremmede. Det kunde hænde, at en enlig Vandringsmand, som gik over Feddet, med ét fik Øje paa den lille Tøs inde mellem Troldagerens Lyngbuske, hvor hun rejste Hovedet og knejste som en Hare. Hvis han da gjorde mindste Mine til at gaa over imod hende, sprang hun øjeblikkelig op og pilede hjemefter, med det hvide Haar flagrende efter sig. Ogsaa i Skolen var hun ræd af sig og lærte aldrig rigtig at lege med andre Børn; men altid var hun ren og pyntelig, altid sikker i sine Lektier, og skjønt hun havde næsten en halv Mil til Skole, var hun altid den, der mødte først om Morgenen.

Stilfærdigt som Sandets Fygen paa de smaa Klitter, ensformigt som Havets Rullen gled Livet paa Feddet. Det er vel rimeligt, at Jørgen undertiden i Sommervindens Sus mærkede ligesom en Mindelse fra Romantikens Tid, og at hans Tanker da søgte den Kvinde, som en Gang satte hans Blod i saa stærkt Røre; men lige saa rimeligt er det, at Minderne hver Gang er løbne ud i et resigneret Suk: „Man maa takke Vorherre, at man har det, som

man har det." Denne Udtalelse hørte jeg i det mindste mere end en Gang af hans Mund, naar jeg talte med ham om Livets Modgang.

Men denne Udtalelse kom han ikke med, da jeg en Dag stod i hans Hjem og sang en Salme over den elleve-aarige Datter, der laa hvid og stiv i en sort Kiste, med en spraglet Tøjkrans paa Brystet. Han kom i det hele taget ikke med Udtalelser den Dag, og Konen, der for Resten heller ikke sagde stort, bad mig om at snakke saa lidt til ham som muligt, for hun troede nok, at hun kunde bedst selv . . . saadan . . . Hvordan det egentlig stod sig med Jørgens Hoved den Dag, kunde jeg ikke rigtig forstaa; thi i Hjemmet var hans Drag saa stive, som de var hugne i Sten, men da han stod ved den aabne Grav og saa ned paa Kisten, fortrak hans Aasyn sig til et stort, uhyggeligt Smil, og han gav sig til at nikke og blev ved at nikke, blev ved at nikke.

Sorgen var stor hos begge Forældrene; men der blev ingen Skrig sendt til Vejrs og ingen Hænder vredne i den Anledning; begge gik forbavsende rolig med deres Tanker. Da det kom til Stykket, var Karen nok den, der led mest, thi hun kunde ikke røre ved en Gryde eller sætte sig med Spanden ved Koen, uden at Savnet af hendes lille Hjælperske faldt over hende, og Jørgen maatte da stadig gjentage den Trøst, som hun havde givet ham hundrede Gange: „Det er ikke værd at sørge."

Saa kom de atter i Gang med Arbejdet, og alt gik i den gamle støtte Skure, kun at der var en Seng mindre at rede om Morgenen. Hele Lodden var for længst opdyrket og blev efterhaanden bedre og bedre gjennemarbejdet. En Stendynge, som laa ude i det ene Hjørne, voxede Aar efter Aar til et helt lille Bjærg, hvor det raslede, hver Gang en Storm rejste sig. Naar Ploven vendte Jorden, kunde den se helt muldagtig ud; men kom der en Regn, og Solen derefter tørrede Furerne, kunde man skrabet Sandet af disse. „Det er jo noget Skral," klagede Jørgen tit; „men man kan dog sidde og have Fø'en her." Langt borte fra kunde man tydelig kjende den rundryggede Mand og den store Kone med de lange Skridt, naar de gik og arbejdede sammen. I Hjemmet gik de stadig og kiggede efter hinanden, ikke fordi de vilde snakke med hinanden, men det

hørte sig nu saadan til, at den ene skulde kunne mærke Luftbevægelsen af den andens Aandedrag.

Mangen Samtale har jeg havt med Jørgen og Karen i deres Hjem, og altid var jeg glad ved at se, hvor rolige og forholdsvis tilfredse de var i deres Stilling. Der var i deres Væsen en støt Naturstyrke, en dump, tung Kraft, der ikke lod sig vælte. Men det var, som der sad et Suk fast i deres Bryst, et Pres af Tanker, der aldrig fik Luft og aldrig kunde faa Luft her ude i denne Natur; thi selv i Sommerens mest forsonlige Stunder, naar Havet sagtnede sin Messe, naar Vinden hvislede i Venegræsset med Lyde som af fjærne, svage Fløjter, naar Rylens Triller tonede ind i Stilheden, og Luftdisens fine Saltdele blinkede i det blegrøde Sollys, selv da laa der en bunden Ensomhedens Klage over alt, en Grundstemning af den dybeste Vemod.

Efter et virksomt 20aarigt Samliv blev de to Ægtefæller skilte ad, idet Karen bukkede under for en Brystsygdom, som hun i mange Aar havde samlet paa. Jørgen fik en Indsidder-Enke i Huset og holdt sig endnu i fem Aar. Hans Slægt var i Lag med ham den ene Gang efter den anden for at formaa ham til at sælge Stedet og flytte andensteds hen, men det var ikke muligt at faa draget Mennesket fra Sandagerhuset. Her hviskede det med Savn, her føg det med Minder, i denne fattige Jordbund havde han lagt sine Kræfter, og her vilde han en Gang give Luften sit sidste Suk.

I de sidste Par Aar maatte han holde en Knøs til Hjælp, en Søn af Enken; men han arbejdede selv med som altid og holdt tappert ud lige til den Dag, da det sagde Knæk i ham, og han sank om i en Plovfure.

Jeg saa ham, da han laa med Hænderne foldede og Salmebogen under Hagen, og jeg tænkte paa Davids Ord: „Hos Herren er Miskundhed og megen Forløsning.“

Hans og Karens Arvinger faldt over Stedet som Gribbe, men de fik kun forholdsvis lidt ud af Ejendommen, thi denne blev ved Auktion solgt for en meget billig Penge til en Gaardmand.

Huset stod i flere Aar ubeboet og forfaldt stærkt. En St. Hansaften gik det op i Luer, uden at nogen ved, hvordan det store Blus blev tændt.

Nu ligger der en Bunke Ler med Kalkstumper og indfiltret gammelt Tagfoder paa den Plet, hvor Jørgen Her-

man holdt Stillingen i 30 Aar. Som et synligt Minde om hans Udholdenhed i Kampens haardeste Dage staar en enkelt Poppel og basker med sine Blade over det hensmuldrende Ros, krumbøjet og forpint, men med Livets Safter i sine Celler.

Da den ny Ejer i Fjor pløjede i Nærheden af Poplen, fandt han i Sandet nogle Læder- og Træstumper, indsvøbte i et Stykke næsten helt opraadnet Lærred. „Hvad det nu har været af?" sagde han og smed Stumperne ind i Rosset.

Troldagrene har endnu deres mørke Uhygge; fra Tangen stiger som fordum sure Dunster op i Solvarmen, og som i gamle Dage tager det fattige Hedestrøg nord paa sig trist og vemodigt ud under Havluftens saltglitrende Dis; men ind i Salt- og Tanglugten blander sig en Duft af Rug og Boghvede fra Agrene om Ruinen, en sund Livets Aande, der taler om et langt, ihærdigt Nybyggerliv og virker frigørende paa Sindet midt i det tungsindige Øde.

Tankekorn.

De, der gjærne vilde synes kloge blandt de uvidende, viser sig gjærne uvidende, naar de kommer sammen med kloge Folk.

* * *

Sæt ikke Lid til den, der roser al Ting, endnu mindre til den, der dadler al Ting, og allermindst til den, der er ligegyldig for alt.

* * *

Der er intet, som kan lignes ved Mod i Modgang. Næst efter Tillid til Forsynet beror et Menneskes Frelse paa hans Tillid til sig selv.

* * *

Som det tyndeste Haar har sin Skygge, saaledes har den ubetydeligste Handling sine Følger.

* * *

En god Lejlighed venter aldrig. Er man ikke parat til at gribe den, kan man i de ni af ti Tilfælde være vis paa, at en anden gjør det.

Hos Klinkemanden.

(Billede af V. Tornøe).

Kjender De Klinkemandens Historie? Nu er han gift og hjemfaren, har sit nødtørftige Udkomme og har for længe siden faaet Bugt med alle Flyvegriller. Men han var en Gang en letsindig Krabat, der har prøvet en hel Del. Først vilde han ud og se sig om i Verden, og som 14 Aars Dreng tog han Hyre med et Skib, der gik til Japan. Men da han ikke fandt synderligt Behag i den strænge Skibstugt, deserterede han paa Hjemvejen, da man naaede en engelsk Havn, og efter at have fægtet sig frem kom han omsider hjem og forsøgte sig i Løbet af nogle Aar i en halv Snes forskjellige Bestillinger. Noget rigtigt Haandværk lærte han aldrig, men han var nem paa Fingrene og en godmodig Fyr, som kom godt ud af det med alle Mennesker. Saa levede han af at gaa til Haande ved hvad som helst; snart var han Statist ved Forstadstheatrene, snart Model i Kunstnerateliererne. Han kom i Grunden daarligst ud af det med sig selv. Det lystige Liv i Selskab med tilfældige Kammerater fik mere og mere Magt over ham; han vænnede sig til at lade den Dag i Morgen sørge for sig selv, og tilsidst var han saa smaat i Færd med — hvad man populært kalder — at gaa i Hundene.

Saa hændte det, at han gjorde Bekjendtskab med en ung Pige, et lille skikkeligt og stræbsomt Menneske, der for Alvor holdt af ham — noget helt andet, end hvad han var vant til. Hun satte sig for at faa en brav Mand ud af ham, og skjønt han fra først af knapt vidste, hvordan det gik til, at de blev gifte og fik deres eget Hjem, saa fandt han sig dog snart til Rette i de nye Forhold, og fra den letsindige Døgenigt, han havde været, blev han lidt efter lidt forvandlet til en stræbsom Ægtemand og Familiefader.

Nu har de været gifte et Par Aar, og Bohavet i Lejligheden er bleven forøget med en Vugge, hvori der ligger en lille, trivelig Verdensborger, der jævnlig bliver anbragt ved Siden af Klinkemandens Arbejdsbord, naar Moderen har Arbejde udenfor Huset.

Klinkemanden paastaar, at han nu ved, hvad det vil

sige at være lykkelig. Men han plejer ogsaa at tilføje, at det er hans lille, fornuftige Kone, han kan takke for det altsammen, fordi hun har forstaaet, hvordan man skulde

„Hos Klinkemanden". (Billede af B. Tornøe).

behandle skørt Porcellæn og klinke det sammen, saa det kunde holde og blive mere solidt end mange fine Porcellæns-sager, som aldrig har været i Stykker.

Nu har Mo'er udtjent.

Skitse af **Henrik Wranér.**

(Med Tegning af Axel Thiess).

Nu havde Thea Morten Ols været Enke i femten Aar og passet Gaarden som en hel Karl. Baade i al den Tid, og medens Manden levede, havde hun prøvet mange Piger, baade store og smaa, „Sladdertasker“ og „Muleposer“, „Rendemasker“ og „Sjudskedorther“. Og Mo'er Ols var et Fruentimmer, som ikke var forknyt af sig. Om det kneb, gav hun en af Karlene en Lussing, saa han røg paa Hovedet ud af Døren, og det hændte, at hans Træsko fulgte bag efter. Pigerne lagde hun derimod aldrig Haand paa; vilde de ikke føje sig efter hende, saa maatte de rejse — dermed var den Historie forbi.

Men saa tilfreds som hun var med Gunborg, havde hun aldrig været med nogen af sine Piger, skjønt flere af dem havde tjent hende baade i fem og ti Aar. Naar man undtager hendes Søn, Anders — forstaar sig — havde hun næppe en saadan Tillid til noget andet Menneske i Verden — det skulde da være den gamle Præst, som havde konfirmeret og viet hende; men til den nye Pastor havde hun ingen Fortrolighed; han var hende altfor nymodens; han stod paa Prædikestolen og snoede sin Knebelsbart, akkurat som om han havde været Husar. Gunborg gik ud og ind, hvor hun vilde, i Kister og Skabe, og der kunde aldrig være Tale om, at der skulde lukkes af for Fadebur eller Klædekammer, hvad enten vor Mo'er var ude eller hjemme. Naar der vævedes Linned til Forklæder eller Hovedtøj, blev Stykket næsten altid gjort saa stort, at Gunborg kunde faa sin Part med, og naar man skulde til Alters, sad Gunborg paa det bageste Sæde hos sin Madmoder,

og Anders kjørte for dem til Kirken — akkurat som om de havde været Ligemænd. Og det var aldrig sket før, thi Mo'er Ols hørte til den gamle Skole; hun var som en Moder for Tyendet, men aldrig „Kammerat" med det. Gamle Mette havde en Gang kjørt med hjem fra Kirken, da det var blevet stærkt Snefog; men skjønt Mo'er Ols sad ene paa Bagsædet, maatte Mette ikke des mindre tage Plads foran hos Kusken, og hun havde dog været Barnepige for Anders.

Derfor blev Mo'er Ols ogsaa, som om man havde „slaaet hende i Ansigtet med en vaad Klud", da Gunborg ved St. Hansdags Tid kom og sagde op. Den gamle vilde ikke tro sine egne Øren.

„Vil du flytte herfra? Det mener du vel ikke?"

„Jo—o . . ."

„Vil du have højere Løn?"

„Nej!"

„Ja, for saa kan vi jo snakke om det."

„Nej, jeg har jo større Løn end nogen af de andre Piger. Det er ikke det . . ."

„Synes du, at du har det for strængt, saa kan vi jo tage en Tøs til."

„Ak nej!"

„Tænker du maaske paa at gifte dig?"

Pigen begyndte at græde.

„Nej — aldrig!"

„Hvor har du da i Sinde at tage hen?"

„Det ved jeg ikke."

Hun skjulte Ansigtet med sit Forklæde.

„Men Menneske dog!"

„Jeg kan ikke gøre for det . . ."

„Mit kjære Barn! Kan du ikke sige mig, hvad der er i Vejen?"

„Ikke nu. Men vor Mo'er skal faa det at vide — inden jeg rejser."

Og saa blev der ikke talt mere om den Sag. Der var ikke nogen synderlig Forandring at mærke hos Gunborg; hun var lige saa godlidende som altid, lige saa rask til sit Arbejde og ivrig i sin Omsorg for al Ting baade ude og inde. Kun maaske nu og da en Smule vemodig. Mo'er Ols prøvede forgæves paa at komme paa Spor efter Aarsagen til den pludselige Beslutning. En Dag spurgte

hun Anders, om han vidste noget derom. Jo, det gjorde han. Og Grunden var? Havde Mo'er ikke spurgt hende selv? Jo, men uden at faa Besked.

„Kan du ikke komme efter det, Anders?“

„Det, som skal skilles, bliver skilt.“

„Hvad mener du med det?“

„Det, som skal være sammen, kommer vel ogsaa sammen en Gang!“

Og dermed tog han sin Hue og gik ud.

* * *

Saa naaede man Slutningen af Oktober og den Dag, da der skulde skiftes Tyende. Tidlig om Morgenen rejste Anders til Kjøbstaden for at høre, hvordan det stod til med Foderpriserne.

„Naar kommer du igjen?“

„Det ved jeg ikke.“

Mo'er Ols gik omkring hele Formiddagen saa tavs som en Mur og saa forskende paa Gunborg, der havde røde Øjne. Hun gik nemlig en Gang imellem ud og fik sig i Ensomhed en god Grædetur.

Efter at man var bleven færdig med Frokosten, og der var bleven taget af Bordet, forsvandt Pigen en lille Stund. Da hun kom ind igjen, havde hun Søndagsklæderne paa, og Taarerne piblede frem af Øjenkrogene. Hun gik hen til Mo'er Ols og sagde med nedslagne Øjne:

„Ja, saa er det vel bedst, jeg tænker paa at komme afsted!“

Der var just ikke meget Mod i den Stemme, hvormed hun sagde det.

Saa pudsede Mo'er Ols sin Næse i Forklædet, tog Pigen i Armen, fik hende ned paa en Stol ved Vinduet, saa hende stivt i Øjnene, og saa sagde hun:

„Nu ingen Udflugter længer! Nu skal du sige mig, hvad der er i Vejen!“

„Ja, det faar vel ikke hjælpe,“ sagde Gunborg; „en Gang skal det vel frem ...“

„Naa — og saa?“

Gunborg begyndte at græde.

„Nej, græd ikke! det skær' mig i Hjærtet. Nu har du været her, siden du var en lille Tøs, og jeg kan da

paa Dommens Dag svare for, at jeg har været som en Moder for dig. Og var du bleven hos mig og havde lukket mine Øjne, naar Vorherre kalder mig, saa skulde du aldrig have behøvet at sørge for dine gamle Dage — det har jeg lagt Anders paa Sinde. Og ham kan man lide paa; han er saa tro som Guld."

„Det er for ... for ... just for hans Skyld ..."

Og det stakkels Barn begyndte paany at græde og ryste over hele Kroppen.

„For hans Skyld! Det ... det er umuligt! Snakker du i Vildelse? Skulde han have været ond eller styg imod dig? Det ligner ham da ellers ikke. Du maa have misforstaaet ham — noget, han har sagt i Spøg ..."

„Ak nej, nej! Det er ikke paa den Maade. Nej, men vi holder af hinanden, og der kan jo aldrig blive nogen Glæde af det, og derfor er der intet andet Raad, end at jeg rejser, thi jeg kan ikke længer holde det ud ..."

„Anders og du? I to et Par!"

„Tro ikke, det er min Skyld! Jeg skulde hellere have sat en Laas for min Mund end ladet ham mærke det, hvis han ikke havde tvunget mig til at tilstaa det en Søndag, da vi skulde til Skriftemaal — til Herrens Alter kunde jeg ikke gaa med en Usandhed. Og jeg kan jo ikke gjøre for, at jeg er fattig, og han ikke heller, at han er saa pæn og flink, men om jeg saa skulde dø her, hvor jeg sidder, saa har jeg ham kjær alligevel, og saaledes vil det blive alle mine Livsens Dage. Det var ham, som først talte til mig om det — mange, mange Gange, og der var en Tid, hvor baade han og jeg troede, at vor Mo'er maaske en Gang vilde give sit Samtykke — man tror jo saa gjærne det, man ønsker af hele sit Hjærte. Men saa sagde Mo'er, da Engelsens Kristoffer havde giftet sig med Lene, som tjente der, at det skulde aldrig være sket, dersom det havde været jer Søn. Og saa forstod baade Anders og jeg, at der ikke mere var noget Haab for os, og saa vidste jeg ingen anden Udvej end at sige op ... Naar vi ikke hver Dag er sammen og ser hinanden, bliver det maaske ikke saa svært ... Som det nu er, gaar vi omsider til Grunde begge to ..."

Mo'er Ols var bleven ganske bleg, men Ansigtet røbede ikke et Gran af, hvad hun tænkte. Hun sad stille en Stund. Saa gik hun hen og tog Salmebogen og gav sig til at blade i den. Gjennem Taarernes Slør saa Gun=

borg, at hendes Madmoder med Neglen satte et Mærke i Bogen og bøjede et Hjørne af Bladet. Gunborg vidste, at den gamle stundom lod Salmebogen „spaa" for sig. Hun vilde have givet et Aar af sit Liv for at se, hvorledes Loddet var faldet. Efter en lang Tavshed satte Mo'er Ols sig hen hos Pigen, men saa ikke op.

„Hvor tænker du paa at tage hen?"

„Det ved jeg ikke. Jeg har undertiden tænkt paa Amerika — min Søster har en god Plads i Chikago, skjønt hun maa arbejde strængt; men det kan jeg ogsaa. Det var i det mindste tilstrækkelig langt borte!"

Tonen var mere vemodig end bitter.

Og derpaa tilføjede hun:

„Og nu maa vor Mo'er ikke være vred paa mig. Havde jeg kunnet slippe for det, saa skulde jeg saa vist ikke have gjort jer denne Sorg. Og aldrig heller skal jeg tænke med Bitterhed paa vor Mo'er eller glemme, hvor god I har været mod mig; det kan I stole paa."

„Er Anders i Kjøbstaden i Dag?" spurgte Mo'er Ols og saa skarpt paa Gunborg.

„Allenfals saa vidt jeg ved; det tør jeg forsikre jer!" svarede Pigen ivrig.

„Skulde I maaske følges ad til det fremmede Land?"

„En Gang talte han derom, men jeg sagde, at i saa Fald rejste jeg ikke, for det vilde være Synd mod jer, Mo'er. Det er mer end nok, som det er. Siden har han ikke nævnet det."

„Naar har du i Sinde at rejse?"

„I Vinter bliver jeg hjemme hos min Moder; jeg har tænkt paa at laane en Væv og forsøge lidt med kunstig Vævning . . ."

„Nu venter du her, til Anders kommer hjem!"

„Jeg vilde helst ikke træffe sammen med ham mere; vi sagde hinanden Farvel i Aftes."

„Du gjør, som jeg siger."

Dermed gik Mo'er Ols hurtig ud. Men Gunborg var mindst lige saa hurtig henne ved Boghylden og fik fat i Salmebogen. Mærket var sat ved følgende Vers:

„Den ringste Tjener er af dig
Til Salighed udkaaret;
For ham ej mindre end for mig
Din Søn har Korset baaret.

Hans Bøn vil finde samme Vej
Som min op til dit Rige.
Du, Herre, kjender Forskjel ej —
For dig vi ere lige."

Der faldt en forunderlig Fred over Gunborgs Hjærte. — „Dersom . . .!"

Der gik et Par Timer — de forekom Pigen saare lange og vel Mo'er Ols endnu længere; thi hun havde flere Gange kigget ud ad Kammerdøren.

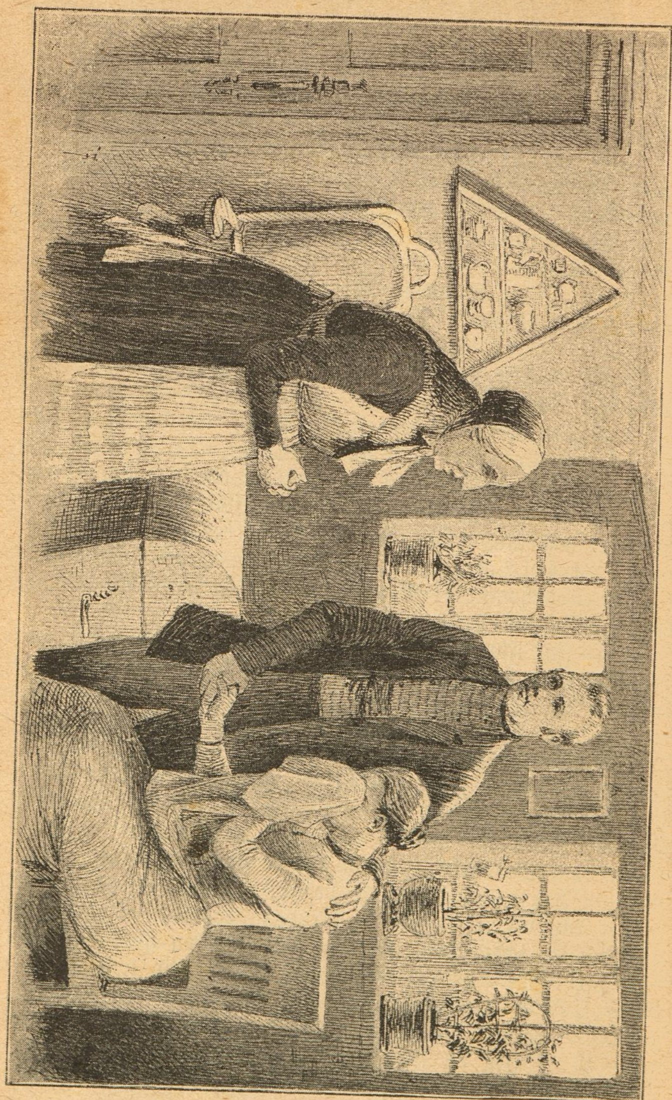
„Han bliver længe borte!" sagde hun en Gang med urolig Stemme.

Saa kjørte Vognen ind i Gaarden. Og lidt efter traadte Anders ind i Stuen. Mo'er Ols kom ind i det samme.

„Er du ikke taget bort?" spurgte han Gunborg med forundret Stemme.

„Jeg vilde have, hun skulde vente, til du kom. Vi er nok tre, der skal tale sammen i Dag. Se, se! Saa du er bleven for gammel til at søge Raad hos din Mo'er, som har baaret dig under sit Hjærte, lidt for dig og vaaget over dig saa mange Nætter? Jeg troede ikke, du havde nogen nærmere at gaa til end mig, naar det stod saadan til, at du behøvede et Raad i saa vigtig en Sag — jeg kunde vel ogsaa have et Ord at sige . . ."

„I skal ikke tage det saaledes, Mo'er. Men jeg har saa tidt hørt jer sige, at skulde der blive nogen Glæde af det, saa skulde man gifte sig med sin Lige. Gunborg ejer ingen Ting, og jeg er født til stor Velstand. Jeg tav et helt Aar — saa vilde jeg vide, om hun holdt af mig. Jeg kunde aldrig faa hende til at svare derpaa; altid listede hun sig fra det, indtil jeg en Morgen — da vi skulde til Herrens Bord — besvor hende ved Sakramentet, at hun skulde tale Sandhed — da m a a t t e hun tilstaa det. Men hvad vi har gaaet igjennem begge to siden den Dag, det er der kun En, som ved — foruden os selv. Og skal jeg gaa her og tæres hen, saa var det lige saa godt, om det var forbi med det samme. Jeg har altid læst baade i Guds Ord og andensteds, at alle Mennesker ere lige dyrt gjenløste, og at for H a m findes der ikke Forskjel paa nogen. Naa! Jeg vil ikke gjøre mig til Dommer over eders Tanker, men jeg vil foreslaa jer noget. Der findes ingen Lykke for mig uden Gunborg, og derfor saa . . ."

„Vil du følge med hende til Amerika! Og forlade din gamle Mo'er, som ikke har nogen anden Glæde her i Verden end dig?"

„Ligesom Gunborg, Mo'er! Men det er ikke det, jeg har i Sinde — jeg vil heller ikke skilles fra jer. Men lad os sælge Gaarden og rejse alle tre; Landbruget giver ikke Guld nu for Tiden. Og der ovre gjøres ingen Forskjel paa Gaardmandsdøtre og Husmandsdøtre — enhver, som slaar sig ærlig igjennem, er lige saa god som en Grevinde — det har jeg læst. Der vilde ingen sige noget til, om Gunborg blev min Hustru."

„Jeg kunde lide at se, hvem der vilde have noget at sige her, om saa skulde være!"

Der var en saadan Klang i Mo'er Ols' Stemme, at Gunborg, der havde siddet nedbøjet med Ansigtet i sine Hænder, paa én Gang saa op, og hendes Kinder brændte som glødende Kul.

„Da her var Bryllup i Nabogaarden, sagde jeg, at det aldrig skulde være sket, om det havde været Anders..."

„Og de Ord har gjort os megen Fortræd, thi da forstod vi . . ."

„I forstod ingen Ting! Det sagde jeg, fordi Lene er en Pige, som ingen Ting er værd, hverken til sit Arbejd', eller hvad Karakteren angaar — det gik ogsaa i Hast med Bryllupet. Men det er en anden Sag med Gunborg; hun er en Pige, som der ikke findes Mage til her i Herredet, hvis man skal sige, hvad sandt er — skjønt hun selv hører paa det. Havde hun blot været en Gaardmandsdatter og hørt til i en af de gamle Slægter her paa Egnen!"

„Men det raader hun jo ikke selv for, og nogen Synd er det da ikke hverken for Gud eller Mennesker!"

„Det er sandt, og det maa vi erkjende. Men Gaarden sælger jeg i hvert Fald aldrig, og Amerika kan være god for sig, men det er ikke mit Fædreland, hvad det saa er for Resten; saa jeg rejser ikke derover. Men jeg vil alligevel ikke staa i Vejen for min eneste Søns Lykke, om det forholder sig saadan, at du er saa glad ved hende og dertil rigtig vis paa, at du aldrig kommer til at se hende over Hovedet, fordi hun ikke er din Lige — thi det er hun ikke. Men jeg vil i denne Stund ogsaa tage Ordet for hende; hun er for god til at høre Forsmædelse for det nogensinde,

og et Fruentimmer, som har Ambition i sig, glemmer aldrig sligt . . . Ja, forholder det sig saadan, saa skal jeg saa vist ikke skille jer ad, og I kan lige saa gjærne blive lykkelige her hjemme som ovre i det fremmede Land . . . Saa kan jeg jo ogsaa være med, som Spurveungen sagde . . ."

De to unge stod tavse, og deres Blikke hang ivrig ved den gamles Læber. Ganske mekanisk tog Anders Gunborgs Haand.

„Men et halvt Aar skal I vente. Ingen skal kunne snakke ondt om jer og jert Forbund. Og i det halve Aar faar du, Anders, aldrig Lov til at besøge hende i hendes Hjem — men hver Søndag følger hun med mig hjem fra Kirken. Og i Morgen rejser vi ind til Guldsmeden i Kjøbstaden — og paa Søndag holder vi Forlovelsesgilde."

Dermed klappede hun Gunborg paa Kinden og kyssede hende hjærtelig. Ingen af de unge formaaede med et Ord at give deres Glæde Luft.

Den gamle strøg sig fornøjet om Mund og Hage med Forklædesnippen, og et kjønt, godlidende Smil lyste op i hendes Ansigt.

„Du kan maaske vente en Dagstid til, min Tøs, inden du slipper af Tjenesten — ikke sandt? Om du da ikke længes altfor stærkt efter at komme hjem? Naa, du har jo været her saa længe, saa du vel kan være træt af at gaa her og slide. Men bliver du her — for min Skyld, ikke for hans — saa kan du gjærne beholde Søndagsklæderne paa — jeg vil selv lave Middagsmaden i Dag ligesom paa de store Højtidsdage. Det er det jo ogsaa i Dag. Og jeg har heller ikke nogen Pige mere! Naa, naa! For mange Byger er ikke tjenligt — end ikke for saa klare, blaa Øjne som dine. Skjønt jeg ved nok, at der ogsaa gives Glædestaarer — jeg har jo selv grædt saadanne. Jeg har aldrig grædt andre for dig, min Søn. Se saa, lille Tøs! Gaa nu hen til ham og tag ham i Favn. Nu er det dig, som skal gaa ved hans Side og dele alt med ham. Nu har gamle Mo'er udtjent!"

Køerne trækkes ud. (Af M. Therkildsen).

Køerne trækkes ud.

(Billede af M. Therkildsen.)

Der er en egen Klang over det Ord: en Landsby — noget jævnt og fredeligt, som virker velgjørende paa Sindet. Det er Sommerdag. Kløvermarken pranger med sine røde Blomster, Sæden tegner til tidlig Modenhed, og Luften er saa blank og blaa, at selv den støvede Landevej, der bugter sig frem mellem Markerne, faar Stemning og Poesi. Nedenfor Bakken ligger Landsbyen. Huse og Gaarde er spredte mellem hinanden i forvirret Klynge. Der er ingen sirlig afstukne Gader med Lygtepæle og store Husrækker. Tæt ved Gadekjæret ligger Landsbyens største Gaard med fire anseelige Længer i blegrød Farve; rundt om den grupperer sig de øvrige Bøndergaarde, nu og da vexlende med et jordløst Hus, hvor Kjøbmanden, Smeden eller Snedkeren bor som de eneste Repræsentanter for det halvvejs Kjøbstadsagtige. Men de griber ikke forstyrrende ind i Landskabet. Ænderne snadre lige uforstyrret, og Gaardhunden giver pligtskyldig Hals for hver ubekjendt Vandringsmand, der kommer gaaende ned ad Landsbygaden. Ellers holder enhver sig indenfor sine egne Enemærker, og Hammerslagene fra Smedien er den eneste Lyd, som afbryder Stilheden.

Men pludselig bliver der Liv og Bevægelse. Det er paa den Tid, da Køerne skulle ud paa Marken. Drenge og Piger kommer trækkende med de velfodrede Dyr, der villig følge efter deres Vogtere, indtil en særlig appetitlig Tot Græs ved Vejkanten bliver dem altfor fristende, og der maa et stærkt Ryk til af Vogtersken for at faa den „brogede" eller „blissede" til at fremskynde Marschen saa meget, som dens medfødte Flegma tillader.

Men længe varer det ikke, før samtlige Gaardes Besætning er ført ud paa Marken, og Landsbyen synker tilbage til sin forrige Stilhed, der først afbrydes igjen, naar Dagens Arbejde er endt, naar Karle og Piger kommer hjem, og Aftenklokken ringer til Solnedgang. Det er den egentlige Tid for Landsbyen — den Tid, hvor al Ting forener sig om at give den dens ejendommelige Fysiognomi — stilfærdigt, fredeligt og kjønt.

Livsluft.

Fortælling af **Magdalene Thoresen.**

(Med Illustrationer af O. A. Hermansen).

Det var i Kristiania. En kort Sidegade skar ind fra et af Hovedstrøgene, og midt i den laa en anseelig Bygning med en stor, buet Portindgang. Til venstre Side var Trappen op til Etagerne og paa første Afsats to Døre, hvoraf den ene var forsynet med en Plade, som bar Indskriften: Olaus Gerhardt, praktiserende Læge. Træffes osv.

Dette Skilt var bleven paasat for otte Aar siden og havde stadig bevaret sin største Tiltrækning for „Non'erne", som Gerhardt kaldte den ikke-betalende Del af sine Patienter. Han havde imidlertid saa mange betalende, at han netop kunde leve af dem, og hertil bidrog i væsentlig Grad hans Hustru; thi et eneste Skridt ind paa Forfængelighedens eller Unødvendighedens glatte Bane vilde bestemt have været et Skridt hen imod Tilbagegang — og her havde hun staaet nu i syv Aar som den kloge Grænsevogter.

Gerhardt var imidlertid en lykkelig Ægtemand og en ligesaa lykkelig Fader til tre Smaabørn. Der var i hans Husliv intet, som kunde kaste Skygge paa hans Vej. Hans Hustru var omtrent i samme Alder som han, og hun var fuldt ud hans jævnlige i aandelig Byrd. Hendes Pigenavn var Marie Gran, og hendes Bestilling Førstelærerinde ved en Almueskole. De havde lært hinanden at kjende ved hendes Moders Dødsleje, og hun havde ikke andre Slægtninge. Den store Kjærlighed, som forenede dem til et i Sandhed mage Par, var voxet i jævn og kraftig Stigning fra Medfølelse til Respekt, fra den til Beundring — og da var der jo ikke ret langt til Kjærligheden!

Saa blev de Mand og Hustru. Om hun var stolt af ham, var det intet Under. Gerhardt var en smuk Mand,

kundskabsrig og i høj Grad feteret af det toneangivende Selskab. Om han var stolt af hende — var det ligesaa lidt til at undres over; thi Marie Gran aabenbarede en fri og kraftig Aand ligesom indhyllet i kvindelig Skjønhed, og da hun havde arbejdet sig selv frem gjennem megen Modstand, havde hun ogsaa vundet den store Evne at kunne være taknemlig gjennem Selvfølelse — hvilket er en af Menneskenes skjønneste Egenskaber.

Gerhardt havde paa Grund af Sorgen ikke offentliggjort deres Forlovelse. Først da de var gifte, ilede han med at præsentere sin smukke, kjække Hustru for Selskabet, og han gik som i en Sejrsrus fra den ene notable Familje til den anden med sin fundne Skat.

Men Udfaldet svarede ikke til Forventningen.

Det var ikke frit for, at man i den notable Verden stillede sig lidt nøgtern til hans ungdommelige Begejstring og mente, at naar man ikke havde større Fordringer til en Skat — kunde man for den Sags Skyld gjærne være falden over den i en af Gaderne.

Og nu begyndte der en undergravende Bevægelse i Selskabet. Den samme svingende Skrue, som havde drevet Gerhardt op, drev ham atter ned — Mekanismen var den samme, den gik bare den modsatte Vej.

Man havde taget sig af den unge Mand, uagtet han var en ganske obskur Person. Det var for Resten en afdød Læge, som havde bragt ham frem; thi han var Fattigfolks Barn. Men Evner havde han jo havt, og flittig havde han været. — Alligevel maatte det vel siges, at han havde havt Lykken med sig. Og havde han nu forstaaet sin Sag, havde han ikke gaaet hen og giftet sig i den unge Alder, uden Formue og med et Pigebarn uden Familje. — Vistnok var hun baade flink og brav, Gud bevares! men — Naa, han var jo selv af simpel Stand, og maaske — naar alt kom til alt — var det ikke saa urimeligt endda.

Dette var nu baade velmenende og bravt. Der skete ikke noget Brud — man kunde jo være lige gode Venner for det! Der kom bare lidt efter lidt en anden Luft omkring ham — fuldkommen saa frisk og sund, men uden hin Aroma, som udgaar fra Forfængeligheden, og som Forfængeligheden atter indaander, ligesom Barnet inddrikker Modermælken og faar sin Fostring deraf.

Denne Omskiften af Livsluft var Gerhardt for lykkelig

til at mærke, og da han begyndte at føle den, var han fremdeles for lykkelig til at kues deraf.

Men Tiden gik, og trods hans højtflyvende Forventninger kom han dog ikke videre end til et Smaakaarsliv — intet Savn, men heller ikke noget Overmaal, og der gives Naturer, for hvem dette er nødvendigt til Fremgang. De maa af og til have et vist Overmaal for siden hen at kunne hjælpe sig med lidt.

Og nu begyndte han uvilkaarlig at savne Fortiden. Det meldte sig først som et Haansmil, der, saa ofte Lejlighed gaves, blev sendt efter Begivenheder og Personer i den Forfængelighedens Verden, hvor han dog engang havde følt sig saa vel tilpas. Men efterhaanden gik det over til harmfulde Udbrud, og da han meget godt forstod, hvor afmægtige de var, forandrede de sig til en stiltiende Ærgrelse, som er saa meget farligere, fordi den stadig gnaver sig ind ad imod de ædlere Dele.

Da forstod hans Hustru, at der var Fare for Lykken. Til hans Haansmil havde hun leet; hans vrede Udbrud havde hun dæmpet, men den Ærgrelse, som skjulte sig, var hun bange for.

Da kom det en Dag atter til et Udbrud, men denne Gang dæmpede hun det ikke; hun søgte meget mere at hidse ham op til at tage en Beslutning, som kunde bryde den Ring, han ved sin bestandige Svingen mellem Fortiden og Nutiden havde smedet baade om sit eget og hendes Liv.

„Du beviser dem altfor megen Ære ved at huske paa dem“, sagde hun, da han omtalte en Fest i et af de Huse, han før havde været som hjemme i.

„Aa, jeg giver dem Fanden, gjør jeg!“

„Det gjør du jo ikke, Gerhardt. Du giver dem desværre din Tilfredshed. Sagen er, at du var bleven livsvant i den Luft og egentlig ikke kan undvære den.“

„Jeg synes dog, jeg har bevist det modsatte,“ svarede han mut.

„Nej, det har du ikke — nu først er det, du skal til at bevise det. Du ved, at i fem — højst sex Aar kan man leve i en koldere Luft, før der indtræder en Tilbagegang. De sex Aar er nu gaaet, og nu maa der ske en Forandring til det bedre — eller det gaar galt.“

„Tror du maaske, at jeg vilde begynde forfra med de Mennesker?" udbrød han.

„Det kunde du jo heller ikke, Gerhardt."

„Kunde ikke!" svarede han heftigt. „Aa, du skulde vide, hvordan jeg overser dem allesammen. Ha ha! Lad dem møde frem med deres Titler og Kundskabsgrader, jeg har et Menneske at sætte imod."

„Ja, et Menneske — det er sandt!"

„Naa, jeg kunde vel maale mig med dem i Kundskaber og Erfaringer ogsaa, naar det kom an derpaa. De skulde stryge Flag for mig allesammen — naar jeg vilde."

Han havde reist sig og gik med rank Holdning op og ned ad Gulvet som en Chef, der mønstrer sit Regiment. Han var den første — Nævneren, alle de andre kun Tællerne. Hans Hustru betragtede ham lidt i Stilhed. Hun havde altid elsket hans Stolthed, fordi den hvilede paa en ædel Bevidsthed og bar hans Karakter op over det almindelige. Men dette var ikke længer Stolthed, det var simpelthen Hovmod, og da var han gaaet tilbage.

„Gerhardt," sagde hun skjælvende af Sindsbevægelse. „Du tør ikke længer blive i denne By — Du maa søge anden Steds hen."

„Hvad fejler Byen?" spurgte han.

„Den fejler bare det, at den er for lille til at være stor, og det er, hvad den vil være. I sprænger jer jo allesammen."

„Aa, jeg er s'gu ikke sprængt endnu — der skal mere til!"

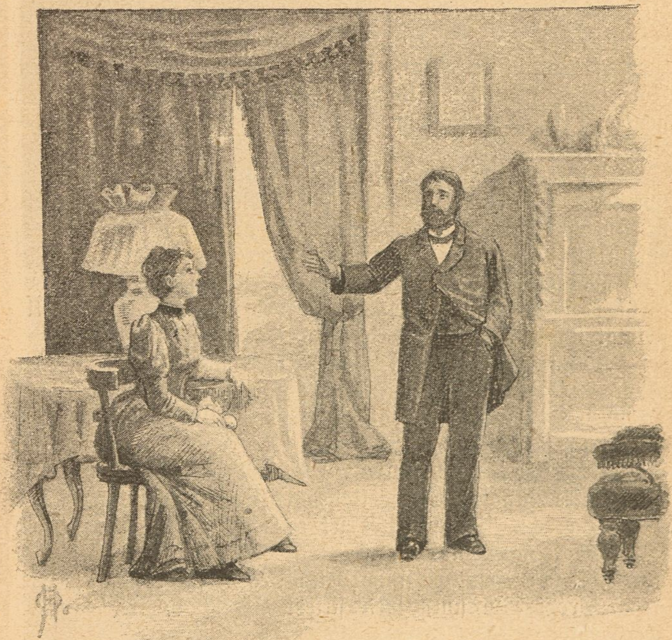
„Men det mere vil du vel ikke opleve her?" Hun brast pludselig i Graad.

„Kjære Marie!" udbrød han. „Hvad gaar der af dig, Barn?"

„Du siger, at endnu er du ikke sprængt," tog hun Ordet igjen. „Er du da den Helhed, som du var for nogle Aar siden? Nej! Din Vrede mod hele den Kreds, du forhen bevægede dig i, er ikke andet end Skinsyge. Dit Hovmod er ikke andet end Mangel paa nobel Stolthed, og dit Praleri af alt, hvad du er og kan — ak, Gerhardt! Det er jo ikke andet end et Brud paa den mandige Resignation, som engang var dit kosteligste Smykke. Du maa bort, væk her fra! Du maa komme til at indaande en renere Livsluft. — Du kaldte dig selv et Menneske — ja, Kjære! det er jo netop din Styrke at kunne være det, men søg

dig da en anden Plads for dit menneskelige Virke, thi her taber du dig selv i Sammenligningen med andre. Der skal mere Styrke, end man tror, til at holde ud med den baade i stort og smaat."

„Jeg tror, du har Ret, Marie. Godt, lad os komme bort herfra," sagde han efter en Stunds Tavshed. Og allerede

da var det, som han begyndte at afryste det Gadestøv, som han havde samlet under Hverdagsstræbet — og uden egentlig at vide af det. „Ja — bort, bort fra Kvalmen og Vrøvlet! Der er Mennesker, som er fødte til at gaa i det; jeg er født til noget andet. Lad mit Virke kræve Livet, men lad mig se Mærker af det."

„Ja, Gerhardt!" udbrød Hustruen begejstret. „Der

talte din Høvdingenatur! Du maa være den forreste i Flokken, ellers kommer du ikke i Skridt med de andre."

„Men hvorhen?" afbrød han og stod grublende stille.

„Stedet er jo lige ens," sagde hun. „Og naar saa er, kommer der nok en Anledning. Nu ved du, hvad du vil — det hjælper paa Ventetiden."

Og deri havde hun Ret. Fra nu af var der gaaet et Lys op for dem begge, og de saa' modigt baade frem og tilbage. Der hengik dog næsten et Aar, inden Anledningen meldte sig. Det var en Distriktslægepost i den nordvestlige Del af Nordlands Amt, og den tilbød mere Besvær end Fordel — men den tilbød samtidig en ny og mere fritliggende Bane for Skæbnekampen — og fornemlig større Livsluft.

Da Gerhardt havde faaet sin Udnævnelse, hændte det uventede, at flere af hans tidligere Bekjendtskaber pludselig fik Hukommelsen klaret ud af dens aarelange Sløvhed og endnu en Gang tiltalte ham som en af deres.

„Naada, Kjære! Hvad gaar der af dig, at du vil forlade os?" udbrød en af de forhenværende ved et tilfældigt Møde med Gerhardt.

„Man skal jo lære, saa længe man lever," svarede denne. „Og nu tror jeg nok, jeg har staaet min Lære her. Desuden — man har godt af at skifte Luft."

„Aa ja, du har nok Ret. Der er saa mange Slags Bakterier, som flyver omkring i Luften her, at —"

„Ikke mindst Forfængelighedsbakterier," afbrød Gerhard.

„Ha ha! Du har nok set os efter i Sømmene, du!"

„Mere i Grundstoffet."

„Ja ja — maa du finde det bedre der nordpaa — da!"

„Grovere vistnok, men sikkert mere holdbart," svarede Gerhardt.

Dermed gik han sin Vej. Senere blev der gjort en Del Afskedsselskaber for ham og holdt Lovtaler over hans Karakter, hans Begavelse, Elskværdighed m. m. Man var kommen dertil, at man vilde kvittere for sig, og om det blev lidt for meget, skulde der jo nu ikke længer svares til det — det var bare et Lykke paa Rejsen!

Nogen Tid efter stod Gerhardt med let Hjærte og løftet Pande paa Dækket af den Damper, som skulde føre ham til hans nye Hjem. Hustruen og de tre Smaabørn flokkede sig ind til ham med samme Syn og Tanke, og der var noget smukt og tillige modigt over den lille Familje. Man saa, at det var en Fostring af det gode Hjemliv.

Det var den herligste Sommerdag. Havet laa stille som en skinnende Staalflade, og Himlen hvælvede sig ren og lyseblaa og syntes at lukke over baade Hav og Fjæld som en Kuppel af Krystal. Der var ikke andet end Enkelhed og Klarhed, hvorhen man saa. Selve Fjældenes graa Stenmasser stod overskinnede af den blanke Luft og syntes fri for Støv og alt Usundhedens Paahæng.

Gerhardt aandede op i en ubeskrivelig Lindring. Store og stærke Tanker gik gjennem hans Sjæl, og han følte en brændende Tak til Gud, fordi han var Menneske og altsaa blandt dem, til hvem Skaberen havde sagt: at al Skabning skulde være dem underlagt.

Men hvordan var dog ikke det Ord underlagt bleven misbrugt! Var ikke Gudstanken dermed bleven mangfoldig bespottet, fornedret og voldtaget i Stedet for med Tak tilegnet? — Aldrig havde han før kunnet se hen over sit henrundne Liv som i denne Stund, og aldrig havde han følt sig saa gjennemtrængt af sit menneskelige Ansvar. Her paa Havets store Vidder var han for første Gang alene med Gud i lønligt Stævne, og Bevidstheden derom bar ham højere end noget andet.

Farten gik nu efterhaanden nærmere ind mod Kysten, og alle de dybe Indskæringer i Klipperne traadte tydeligere frem. Hist og her kom en liden Stump lavtvoxent Birkeskov til Syne og ind imellem Stenene en Græsvold med lidt Smaakrat. Det saa magert ud for det overskuende Blik. Men inde paa Land, med Udsigt til det store, straalende Hav, kunde det synes nok saa rigt.

„Ræddes du ved at skulle bo her, Gerhardt?" vendte Hustruen sig til ham. Men det var med Taarer i Øjnene og et ængsteligt Blik.

Han smilede til hende. „Har du allerede tabt Modet?"

„Nej langtfra! Men jeg tør jo ikke glemme, at det er mig, som har overtalt dig."

„Nej, Marie, du har ikke overtalt mig, men du har overbevist mig. Du aabnede ikke mit Syn, men du viste Vej for det, og det er mangen Gang en Redning for den mest skarpsynede. Men vær du tryg; jeg ved, hvad jeg gaar i Møde. Lad kun Ansvaret falde stort og vægtigt paa mig, jeg skal ikke skyde det til Side for at faa Plads til en lettere Tilværelse. Tværtimod! Kampen skal være mig velkommen."

„Den vil heller ikke udeblive," svarede hun. „Al Ting her ser i Dag saa blidt og medgjørligt ud, men jeg tvivler ikke om, at det nok kan sætte et andet Ansigt op."

Gerhardt tav og saa sig omkring. Det syntes næsten, som han vilde udmaale Kamppladsen. Men alt trak sig vigende tilbage i det blanke Sollys, og selv de, som var kjendt med Forholdene, skulde i en slig Godvejrsstund tabe Maalestokken for det Uhyre, som til andre Tider kunde voxe frem deraf.

Endelig sagtnede Farten, og man nærmede sig et Stoppested.

Den unge Læge greb uvilkaarlig sin Hustrues Haand og drog Børneflokken ind til sig. „Her er det, Marie!" sagde han, og i Øjeblikket fløj et Kuldedrag over hans Ansigt, som gjorde ham flere Aar ældre.

„I Guds Navn!" føjede hun trøstefuldt til. Det var, som hun hermed vilde indestaa for sig selv — hvordan det saa gik.

Lidt efter lagde en Storbaad til, som skulde landsætte Doktorens Bohave, og med den fulgte Stedets Kjøbmand for at byde den længselsfuldt ventede Læge sit Velkommen. Livet i disse Egne havde ingen Overflod paa Tilbud i Retning af dannet Omgang, og Landhandleren var efter sin Maade en ret dannet Mand.

Allerførst blev nu Doktorfruen med sine Smaabørn sat i Land. Her var, som et sandfærdigt „godt Mod", alt beredt til deres foreløbige Ophold paa Handelsgaarden. Ejeren var rigtignok Enkemand, men han havde tre voxne Børn, en Søn og to Døtre, som enedes godt om at føre Husstellet. De var ganske vist mærkede af det ensomme Liv, men igjennem Skyheden og de kejtede Manerer tindrede Gjæstfrihedens Glæde som Ildgnister gjennem en Røgsky, og Marie saa, at der var Varme i Grunden.

Hun hengav sig ogsaa med Fornøjelse til dette første

Møde med en usikker Fremtid. Ganske vist havde hun ikke været modløs, men hun havde været bange og fik nu i den lettede Stemning et større Syn paa Sagen, end den senere kunde svare til. Fjældlandets Folk har endnu Evne til Begejstring! Men hvor farligt det end i mange Tilfælde kan være at begynde for stort, gives der dog Tider, hvor det kaster Kjærlighedens Kaabe over det ringe, som ellers ved det første Syn vilde virke frastødende.

Gerhardt var imidlertid bleven tilbage paa Skibet for med Landhandlerens Hjælp at sørge for Flyttegodset; thi først naar det var bragt i Land, kunde en større Udskibning fra Handelsgaarden tage sin Begyndelse. Det var ogsaa med en vis Lettelse, han saa den sidste Baadladning skyde fra Borde, da et gjennemtrængende Skrig lød fra en Flok Børn, som stod paa den modsatte Side.

Det vakte alles Opmærksomhed, uden at de kunde se Aarsagen, og flere skyndte sig did med Doktoren foran. De fik snart Syn for Sagn. En Kvinde, Moder til de skrigende Børn, havde — ved at gribe om Lænken, hvori Trappen svingede — tabt Ligevægten og var hjælpeløs styrtet tilbage i Baaden, som hun var kommen med.

Gerhardt var i et Par Spring nede hos hende. Hun laa sanseløs inde mellem Tofterne og blødte stærkt af et Saar i Ansigtet; men da han fik hende rejst op, kom hun hurtig til Besindelse igjen og var nu selv behjælpelig med at stige op paa Skibet.

Her blev hun dog atter greben af Svimmelhed, og Doktoren fik hende ledet ind i den aabne Dækssalon, som for Øjeblikket var tom. Da hun her var kommen til Hvile, fremtog han sin Forbindtaske og begyndte at undersøge Saaret, medens Børneflokken, som var fulgt efter Moderen, stod som en sammenskræmt Faareflok borte i en Krog og saa til.

„Kjære," sagde Doktoren. „Dette er ikke noget Saar, De har slaaet Dem i Dag. Det har nok faaet et Stød, men Skaden er gammel — desværre altfor gammel!"

Konen slog Øjnene op og saa paa ham med et saa inderlig fortvivlet Blik, at det uvilkaarlig gøs i ham. Han betænkte sig lidt; han fik en Anelse om, at her laa en større Ulykke bagved, og han følte en dyb Trang til at byde hende al den Hjælp, han kunde give.

„Er det en lang Rejse, De skal gjøre?" spurgte han.

„Aa -- en ni, ti Mil," svarede hun inderlig forsagt.

„Er der Læge paa Stedet?"

„Aa nej, det er der nok ikke."

„Ja — saa tør De paa ingen Maade rejse videre. Det Saar maa nødvendigvis tilses af en Læge."

„Ja – jeg skjønner det nok," sukkede hun. „Men jeg maa nu rejse alligevel."

Gerhardt havde imidlertid lagt et Par Heftninger paa Kinden, saa Blødningen var ophørt, og efter at have paabudt hende at holde sig fuldkommen i Ro gik han tilbage til Dækket for at træffe Landhandleren og om muligt faa lidt Opklaring af ham angaaende den syge — thi syg var hun, og en Rejse i hendes Tilstand livsfarlig.

Han traf ogsaa strax den, han søgte, og da Sønnen kunde overtage Faderens Bestilling, tog Doktoren ham med sig til en afsides Plads og forelagde ham sine Spørgsmaal.

„Ja, stakkels Madam Glørsen!" svarede Landhandleren. „Der er kun lidt at stille op med hende. Manden er en Slags Fiskehandler. Familien har nu boet her i en fire, fem Aar, og det er stadig gaaet tilbage. Han er ikke helt fordrukken, men han er godt paa Vej til at blive det. Heller ikke tror jeg, hun har forstaaet at lede ham paa ret Vej. Der er Mennesker, som ikke taaler at høre deres Fejl; saa trodser de paa med dem. Og hun har nok præket lidt for meget. Der var en Gang en fornuftig Mand, som sagde: at vi gik her og vadede i Gudsord til op over Anklerne for at finde en eneste retskaffen Gudsgjerning, og der er noget i det."

Gerhardt aandede op som under et Tryk. Landhandlerens Ord havde uvilkaarlig vist ham Sporet af den Usundhed, der ogsaa fandtes her, og som maatte gjennembrydes ligesom en Taage, for at man kunde komme op i den stærke Luft, hvor Handling og Ord betød det samme. „Hvor er da nu Manden?" spurgte han.

„Ja — nu er han ude paa en Slags Forretningsrejse."

„Er det da hendes Mening at rejse fra ham?"

„Ja, det er Meningen. Hun har længe truet med det, men nu synes det at skulle blive Alvor. Jeg tror nok, hun agter sig nordpaa til et Sted, hvor hun ved et eller andet Arbejde vil se at tjene Føden til sig og Børnene."

„Aa, hun kan ikke en Gang tjene Brødet til sig selv",

afbrød Gerhardt. „Det Saar, hun har paa Kinden, maa nødvendigt have Pleje. Hun er desuden syg og behøver Hvile."

„Stakkel! Det Saar kjender jeg for Resten lidt til," sagde Handelsmanden.

„Hvordan har hun faaet det?"

„Det er Manden."

„Er han saa brutal? Det ser dog ud til at være kommet ved et Stød og ikke ved et Slag."

„Det er det ogsaa. Jeg var nærværende, da det skete; men jeg kunde ikke afværge det. Det er nu halvandet Aar siden. Glørsen havde været borte i flere Maaneder, og det spurgtes, at han holdt til med et Fruentimmer der sydpaa, ja, det blev tilmed sagt, at han vilde skilles fra Konen her og gifte sig med den anden. Endelig kom han dog hjem — det var vist ikke godt imellem dem, men det fik de jo selv om. Saa kom der en Dag, hvor han vilde afsted igjen. Jeg stod just nede paa Bryggen for at tilse en Baadladning, der skulde ud paa Norddamperen, som man ventede nordfra. Da kom Glørsen hastig gaaende ned over til Bryggen, og lidt efter kom hans Kone løbende der ned. Hun var rent vild. Haar og Klæder flagrede om hende, og hun naaede netop hid, som han løste Baaden. Jeg glemmer det aldrig. Stakkel! hun slog Armene om ham og vilde drage ham med sig. Men i en Vending fik han gjort sig fri, og rasende som han var, drev han til hende, saa hun tumlede forover med Ansigtet mod et gammelt Jægteanker, der laa her og gjorde ingen Gavn — nu gjorde det Ugavn i Stedet, for det kløvede Kinden lige til Benet."

„Hvad gjorde saa Manden?"

„Han rejste afsted og lod fem være lige. Han havde vel sat den anden Stævne, kan jeg tænke — og saa var han jo paa en Maade færdig med denne. Vi, min ældste Datter og jeg, tog os lidt af hende. Kinden fik vi forbunden, saa godt vi kunde, og vi fik hende til Sengs. Men siden afværgede hun enhver Hjælp. Det var, som hun ikke mere vilde have med Mennesker at gjøre. — Naa, saa er Tiden gaaet, og hver har skjøttet sig selv."

„Og Manden?"

„Ja, han kom tilbage ud paa Vinteren, men rejste strax afsted igjen."

„Til den anden?"

„Nej, det var nok forbi, eftersom han ikke fik Konen til at gaa ind paa Skilsmisse."

„Og deri gjorde hun Ret."

„Ja, vist saa. Hun vilde naturligvis ikke være Halvkone til en Mand, som var Helfa'er til hendes Børn. Men saa slog han sig paa Drik igjen. Og nu er hun nok paa Vej til at opgive det hele!"

Doktoren betænkte sig en Stund; saa havde han taget sin Beslutning.

„Vil De," spurgte han Landhandleren, „gjøre mig den Tjeneste at have en Baad parat til mig? Jeg maa ind til Konen. Det gaar ikke an at lade et Menneske forkomme, som har været saa modig. Jeg vil se, hvad jeg muligvis kan gjøre for hende."

Landhandleren gav ham villig sit Ja, men rystede lidt paa Hovedet til hans Ord. Han mente, at var Doktoren af den Slags, som tog paa sig at greje, hvad andre gjorde galt, saa fik han nok at gjøre!

Imidlertid fulgte Gerhardt sin Indskydelse og begav sig hen til den syge. Nu havde han en god Del mere at bygge paa, og da der ingen Tid var at rutte med, gik han lige løs paa Sagen.

„Tilgiv, at jeg taler saa lige ud til Dem," sagde han. „Men det er, fordi jeg agter at lade Handlingen følge med. Jeg er, som De maaske har forstaaet, den Læge, man ventede her. Vil De forlade Dem paa mig, skal jeg være Dem en Støtte . . . men De maa da tage i Land med mig."

I den syges forpinte Træk afspejlede sig ligesom et Slags Velvære ved at høre hans venligt indtrængende Ord, og hun smilede til ham.

„Jeg har nemlig forhørt mig om Dem," vedblev han. „Jeg ved alt, hvad jeg behøver at vide. Jeg ved, at De forlader Deres Mand, og at De er paa Vej til et andet Sted, hvor De har tænkt at forsørge Dem selv og Børnene ved legemligt Arbejde — er det ikke saa?"

„Jo, Doktor."

„Men De kan ikke arbejde."

„Er det det Saar paa Kinden?"

„Det ogsaa — og for Resten nærmest det — thi det er

et ondt Saar, som kan have alvorlige Følger. Men De er desuden sjælelig syg."

Der fulgte en Stilhed efter.

„Ja ja, det faar være, som det vil," udbrød hun og faldt i Graad. „Jeg har nu holdt ud til det yderste. — jeg kan ikke mer."

„Aa, hvad ved vi om det yderste," indvendte Doktoren. „Skulde enhver tage det efter sit Maal, fik Udholdenheden ikke noget stort Raaderum her i Verden. Nej, lad os hellere tage et Ord som det sidste, det forslaar lidt mere."

„De vilde da, jeg skulde have holdt det ud med ham til min sidste Stund?"

„Ja. — Da først kommer det yderste."

„Men De siger jo selv, at jeg er syg, Doktor. Og det er sandt. Jeg magter det ikke længer."

„Naar et Menneske — tilmed et Kvinde- og Modermenneske rigtig vil noget," svarede han — „da gjør hun det vidunderlige — hun giver sig ikke, før den sidste Blodsdraabe er lagt til."

I dette Øjeblik varskoede Styrmanden, at Skibet var færdigt. Gerhardt blev ganske bleg. Han stod op og saa endnu en Gang paa den syge og gjentog med Blikket sit Tilbud. — Saa drog han et Suk og gik fra hende. Men i det samme brast hendes Modstandsevne, og hun forlangte at være med ham.

Det gav ham nyt Mod og to Mands Kræfter. Trods Kaptejnens øredøvende „Hivaf!" tog han fat. Han vidste saa vel, at i den korte Stund kunde der ofte gjøres mere end i den lange. Der kom tillige en Slags Forstaaelse op i Folket, af hvad det gjaldt, og villige Hænder hjalp til. Snart var den stakkels Kvinde med samt Børnene hjulpen ned i Baaden, hvor hun sad og krøb sammen som en Fugl i Reden med Ungerne om sig, medens Doktoren stod hos — ikke ulig en ung Høvding, der vender hjem med et Krigsbytte.

En halv Snes Dage var gaaet hen efter dette.

Hos Doktorfamilien var alt godt og vel indrettet i det nye Hjem. „Det ser just ikke ud som noget midler-

tidigt, dette!" sagde Gerhardt og saa sig glad om i den hyggelige Stue.

„Hvorfor skulde det ogsaa være det?" indvendte Marie. „Vi har jo Raad til at lægge en Snes Aar paa vor nye Livsopgave. Ingen kan heller tænke paa at løse en saadan paa kortere Tid. Der skal først Indøvelse til og dernæst Udholdenhed. Sligt kræver Tid. — Folk kommer og gaar i disse Egne, og det ene Spor udsletter det andet — hvordan skal sligt kunne hjælpe, naar hver kun tænker paa sig selv. Det er Offervillighed, der fremfor alt trænges til."

„Deri har du Ret," svarede Gerhardt. „Men det fordrer rigtignok ofte en stor Indsats. Vi kan bare se hen til den stakkels Madam Glørsen, med sin Sygdom, sine fire Børn — og en Dranker til Mand."

„Kjære!" afbrød Marie med et Liv, som ikke ret svarede til hans bekymrede Ord. „Det, du der siger, paaminder mig om noget, jeg vilde spørge dig om. Hvad mener du om at begynde en Slags ny Levemaade — jeg mener med Børnene. Havremelsgrød og Sødmælk — Morgen og Aften — det vilde spare baade Tid og Penge. — Vilde de være vel nærede af det?"

„Ja, ganske vist," svarede han. „Men kjære Marie, vi har da bare de tre Børn."

Paa denne Indvending gav hun ham kun et polisk Øjekast til Svar — og forlod ham.

Da Gerhardt den følgende Dag besøgte den syge, havde hun forladt Sengen og vandrede kraftesløs om i Huset. I den Tid, hun havde ligget, havde Forsømmelsen allerede mærket det glædeløse Hjem, og hun stred for at fjærne den.

„De tør ikke foretage Dem noget i Deres Hus," sagde han. „Ro og Hvile er for Dem langt vigtigere end Husorden."

„Men naar min Mand kommer — han er jo ventendes en af Dagene, maa jeg dog stelle lidt til for ham."

„Kjære! han selv bringer den værste Uorden med sig. Vi faar se, om vi kan indrette det saa, at han først aflægger den."

„Ak, Doktor! Jeg føler mig som en Vragstump, der driver om paa Søen. — Gud signe Dem, og Tak skal De have — men havde jeg ikke truffet Dem, saa havde jeg været i Ro — borte herfra."

„Hvor De nødtvungen maatte arbejde for Livsopholdet

til Dem og Børnene — hvad De ikke kunde. — Nej, tag De hellere vort Møde som et Tilbud fra Vorherre — eller Skæbnen, om De vil — thi der kommer undertiden saadanne Tilbud. Desværre! ikke et af Hundrede bliver grebne i den rette Stund. Vi graver os ind i Modgangen ligesom Muldvarpen i Jorden og bliver rent blindede af den.

„Aa, Doktor! hverken i Sygdom eller Nød skulde jeg have forladt ham."

„Men i Synd og Fornedrelse? De tror maaske ikke, at det er langt værre end baade Sygdom og Nød? Aa jo! Der er Afgrunde i Livet, som den svage ikke kan komme nær uden at blive besmittet af dem, mens den stærke kan gaa dem uskadt forbi. — Og dér er det just, at det skorter os paa Medlidenhed, hvor det mer end noget andet Sted behøves!"

„Ja, det er nok saa, Doktor. Desværre har jeg vist altfor meget staaet paa min Ret. Hvad skal jeg gjøre for at gjøre det godt igjen?"

„De skal først og fornemlig søge at bevare Liv og Helsen, saa længe De kan; thi uden det formaar De slet intet. — Saa vidt jeg skjønner, maa De underkaste Dem en Operation for om muligt at standse Fremgangen af Saaret."

„Ak, det Saar! Ja — det er noget eget med det, Doktor."

„Jeg har hørt om det."

„Ja, men De kjender det ikke altsammen. Det er, ligesom noget af det onde, jeg bar i Sindet, var faret op i det. Jeg fik det nok for hans Skyld, men selv har jeg rent ud vanrøgtet det. — Jeg lod det skjøtte sig selv baade i Hede og Kulde, og jo værre det blev, jo mere tilfreds blev jeg. Det var som en Hævn, jeg tog. Thi al den Pinsel, jeg gjennemgik, lod jeg gaa over paa ham."

„Stakkel!" afbrød Doktoren og strøg hende trøstende over de sammenknyttede Hænder. „Jeg skal gjøre for Dem, hvad jeg formaar. Operationen tør ikke udsættes. Jeg skal nu til en syg en Milsvej herfra, men i Morgen skal vi tale nærmere om det."

„Er der Fare for Livet, Doktor?"

„Med Operationen ikke."

„Men bagefter?" hviskede hun og saa paa ham med store, forskræmte Barneøjne. „Jeg skal sige Dem noget — jeg tror, jeg bærer paa en Dødssygdom. Al Harmen og

Ulykken har sat sig fast her under Hjærtet, og der har det tæret paa mig i Aarenes Løb. Det er, som jeg bar paa noget hult."

„Forsøg at fylde det med lidt Haab, til vi ses igjen!" bad Gerhardt, idet han forlod hende. Men det Haab, han anordnede sin Patient, havde han ikke selv.

Heller ikke havde hun noget. Det eneste, hun følte, var en ængstende Forventning, og medens den i Virkeligheden kun grov videre ind i Hulheden, lod det dog, som den fyldte for en Stund.

Da Doktoren ud paa Aftenen vendte tilbage fra sit Sygebesøg, modtog Hustruen ham i Forstuen med et Ansigt, som udtrykte baade Glæde og Uro.

„Hvad er der i Vejen, Marie? Du ser saa anstrængt ud?"

„Skynd dig blot, at jeg kan faa at høre, hvad du siger," svarede hun, idet hun greb hans Haand og trak ham med sig ind til Spisestuen, hvis Dør hun slog vidt op. Her sad omkring det store Spisebord sex glade Børn, hver med sin Grødtallerken foran sig og med alle Tegn paa god Madlyst og godt Kammeratskab.

„Aa, du elskede Kjære!" udbrød han og tog hende i Favn. „Derfor var det, du saa nødvendig maatte kjende Havregrødens hygiejniske Værdi!"

„Ja. Jeg maatte jo vide, hvad jeg gjorde. — Over Evne er Galmands Stævne." Og nu drog hun ham med sig til Sovekamrene, hvor al Ting var ligesaa ærligt og klogeligt fordelt som ved Spisebordet. „Vore Børn — lige til den bitte Purk — ved, at de nu skal undvære noget for at hjælpe og glæde andre, og det, tror jeg nok, er en god Lære," føjede hun til.

„Du har altsaa været hos den syge Moder og aftalt dette med hende?" spurgte han.

„Ja. Og hun har sagt mig det altsammen. Saa snart Manden kommer, vil hun, at Operationen skal foregaa; thi hun fordrer, at han skal være til Stede."

„Det gjør han aldrig! Er der endnu noget godt ved ham, holder han det ikke ud, og er der ikke det, saa trodser han sig fra det."

„Du maa anvende al din Magt, thi det er den Tanke, som holder hende oppe. Jeg sagde hende, at nu kunde der gjøres noget, som forhindrede, at hun følte

Smerten; men det vilde hun ikke vide af. Han skulde se, hvad hun med Glæde vilde lide for at sone, hvad hun havde fejlet imod ham."

„Ja — hun har Martyrens Mod. Hun gjør hans Skyld til sin."

„Men hun maa dog holde af ham paa den Maade?"

„Ja vist gjør hun. Ak, Marie! I Kvinder kan blive ved at holde af en Mand, længe efter at han staar som et Udskud baade for andre og sig selv."

Efterat Glørsen var vendt tilbage, var Gerhardt fuldt forberedt paa at foretage Operationen. En kort Betænkning, han havde havt ved alene at give sig i Færd med den, maatte vige for den Overbevisning, at den eneste Udvej, som fandtes, beroede nu paa ham.

Da Dag og Time var kommen, begav han sig fulgt af sin Hustru hen til den syge. Marie havde forlangt at følge ham, og han lod det ske. Han vidste, at paa hendes Hjælp og Støtte kunde han trygt forlade sig. Og idet de fulgtes Side om Side, baaret af det samme Alvor og samme medynksfulde Sorg, var det, som de gik for at modtage Indvielsen til et nyt Livskald.

Den syge Kvinde sad oprejst i Sengen, støttet af Puder, og ventede dem — bleg som det Lin, der indhyllede hende. Medens Lægen gjorde sine Forberedelser, var hendes store Barneøjne med usigelig Angst og Forventning rettede mod Indgangsdøren til den næste Stue — der, hvor hun vidste, Manden sad inde og rugede over sin Fejghed og sin onde Samvittighed. Hun havde sagt ham, hvad der forestod, og krævet det Løfte af ham, at han skulde være nærværende. Men nu var Øjeblikket kommen, og endnu nølede han med at opfylde hendes Bøn. Da hørtes det tydeligt, at han rejste sig derinde, og at han listede ud af Stuen og ud af Huset.

„Der gik han!" skreg hun ude af sig selv. „Hvad om han ta'r Livet af sig!"

Doktoren stod et Øjeblik helt overvældet, thi den syges Ophidselse gjorde det umuligt for ham nu at fortage noget med hende. „Jeg skal løbe efter ham og faa ham hid!" sagde han, lagde fra sig, hvad han holdt i Haanden, og fløj uden Betænkning afsted.

Paa Vejen ned til Søen havde Flygtningen et godt Forspring, og da han mærkede, at han blev forfulgt, gjorde han et fortvivlet Tilløb og naaede derved at komme ned i sin Baad og faa den løst, før Doktoren kom til.

„Stop der!" raabte Gerhardt. Og skjønt han var lige ved at tabe Vejret, var der dog Kommando i hans Røst, og Manden lod et Øjeblik til at være uvis med sig selv. Men netop det Øjeblik, som Skæbnen paa en Maade kastede til Grams imellem dem, blev resolut greben af Gerhardt, og inden den anden samlede sig, stod han nede i Baaden hos ham.

Manden foer tilbage og saa forskræmt paa ham: hvad vilde det Menneske stille op med ham? Men da Doktoren satte sig roligt ned i Baaden, og det syntes, som han havde et langligt Maal for sin Hensigt, tog Glørsen hurtigt sit Parti, satte sig tilrette og lagde Aarerne ud. Han var i sin Fornedrelse vistnok bleven fejg, men han havde engang havt et uforfærdet Mod, og nu var det, som det rejste sig op af en lang Dvale og tog fat igjen. Søen gik høit, og Vinden bar haardt imod, men han roede paa, saa det skreg i Baadribberne.

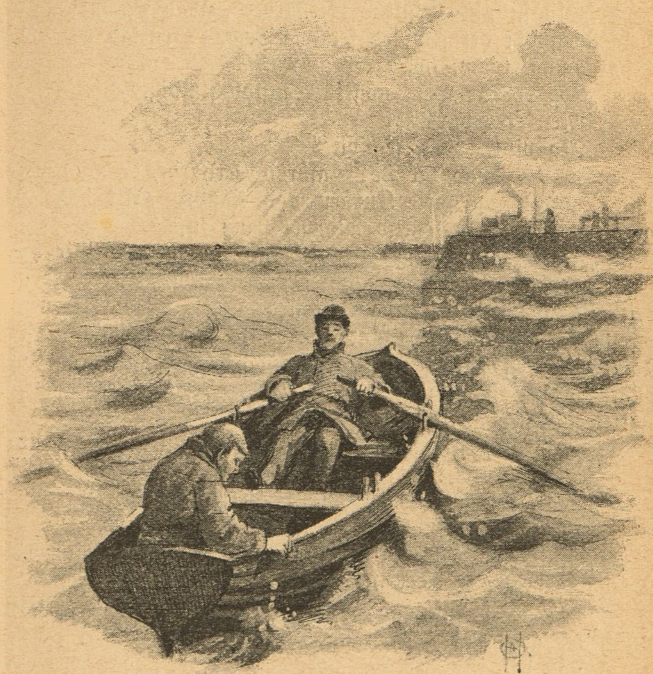
Under dette var Landhandleren ilet til og stod paa det yderste Landfæste og skreg og gjorde Tegn ud til dem. „Det gik paa ingen Maade an, dette! De vilde ingen Vej komme — umuligt! Baaden gik bare fuld med Vand, til den var synkefærdig."

Gerhardt tav stille og saa uafladelig paa Glørsen. Sveden drev nu i Strømme ned over hans oppustede Ansigt, og Anspændtheden fik alle hans Lemmer til at ryste. Hvor længe vilde han kunne holde det ud? Det var Spørgsmaalet; thi det var jo ikke med Kraft, han arbejdede, det var kun med Trods.

Søerne voxede mer og mer, og uagtet Baaden var lille, satte den dog kjækt Stavnen imod dem og kløvede dem, saa Skumsprøjtet stod fra begge Sider ind over den, og hver Gang det skete, saa Glørsen med et Sideblik hen paa Doktoren. Det var, som han vilde gribe ham i en Fejghed. Men her gjorde han Regning uden Vært. Doktor Gerhardt havde faaet sin Opdragelse ved Søen og som Smaakaars Barn havt mer end Frihed nok til at øve sig i Søfærd paa den forvovneste Maade. Han vidste med fuld Vished, hvor langt Vovestykket kunde gaa. Men for-

uden det havde han ogsaa et sikkert Maal paa den fortvivlede Mands Evne — og han saa, at den rækkede ikke meget længer.

Derfor lod han ham løbe Linen ud og tog ikke sit gjennemtrængende Blik fra ham, uagtet han saa, at det baade pinte og æggede ham, og at han følte det som et Greb i Samvittigheden. Han forsøgte nok at undvige det;

men som alt, hvad der forskrækker, tvang det ham uvilkaarlig til at se det igjen, og hans eneste Udvej blev at drive paa med Roningen, til Blodet sprang ham frem under Neglene.

Omsider kunde han ikke mer; han sank sammen som et Vrag og slap Aarerne. Men det var just, hvad Gerhardt havde forudset. I samme Stund havde han Aarerne fat og manøvrerede med Baaden. „Kanske vil De et Stykke

længere ud?" spurgte han med den kommandofaste Røst, som han raadede over til Tid og Sted.

Glørsen saa op paa ham som fra en Afgrund af Hjælpeløshed.

„Ja — sig til, eller jeg vender Baaden," gjentog Doktoren.

Det hidsede Manden. „Hvad er det, De vil?" hvæsede han og spændte Benene ud fra sig.

„Sid stille!" befalede Gerhard. „Hvad jeg vil? Det ved De godt; det har jeg set paa Dem. Men lad os vende Spørgsmaalet om, hvad vil De?"

„Jeg er ikke Dem noget Regnskab skyldig."

„Men et Svar?"

„Jeg vil — det, jeg vil."

„Aa — hvad vil De?" afbrød Gerhardt, og nu vendte han Baaden og satte Kursen mod Land. „Alt det, De gjør, er jo ikke andet end Mangel paa Vilje."

„Jeg vil ikke følge med tilbage, saa megen Vilje har jeg i al Fald — og det skal jeg bevise," og han søgte at rejse sig op i Baaden, men tumlede i det samme bagover og blev liggende en Stund. Men da han endelig fik sig stablet op og sat tilrette igjen, var der kommet en stor Mathed over ham, og den Smule Trods, han før havde støttet sig til, var forsvunden.

„Hvad skal jeg derhen — Usling, som jeg er," udbrød han og faldt hen i Graad.

„De skal gjøre Deres Pligt!" svarede Doktoren.

„Pligt — jeg!" haanede han.

„Pligt eller Skyldighed, som De vil. Den Elendighed, De har paaført Deres Hustru, bør De dele med hende."

„Jeg holder ikke ud, Doktor, at se hende pines. Jeg vil heller gaa lige i Søen med det samme."

„Ja, det skjønner jeg nok, og derfor sidder jeg her, hvor jeg sidder. De skal ikke have Lov til at begaa den Fejghed."

„Er det Fejghed?"

„Er det Mod kanske? Nej, min Mand! Har De virkelig Mod, da hjælper De hende at bære Ulykken — thi sniger De Dem fra det, maa hun bære den for To."

De tav en Stund. Saa rækkede Manden ud og fangede en Haandfuld Søvand, skyllede det hen over Ansigtet og tørrede efter med den anden Haand. Der var

kommet lidt Fatning op i ham, og han krøb nu over til Norbænken. „Kom, lad mig tage Aarerne, Doktor, jeg kan ikke se paa, at De sidder der og slider."

Gerhardt lod ham faa sin Vilje, thi han indsaa, det var rettest, og nu bar det pilsnart ind mod Land.

Paa Bryggen stod endnu Landhandleren med sine Folk. „Jeg vilde dog se, hvor vidt det kunde gaa," sagde han, idet han hjalp Doktoren ved Landstigningen. „Men jeg tror, jeg har forstaaet Dem. Det er nok nu en fjorten Dage siden, jeg ønskede Dem velkommen — jeg gjentager det: velkommen hid, Doktor!

Gerhardt trykkede forstaaende hans Haand og skyndte sig i Følge med Glørsen tilbage til Hjemmet. Hvordan stod det til der? Havde den syges forfærdelige Ophidselse lagt sig — eller havde den sprængt det svage Holdepunkt, hvorfra en Helbredelse kunde begynde? Disse Spørgsmaal kom og gik, mens han i Tavshed ilede hen ad Vejen, og Manden fulgte efter.

Idet han traadte ind til den syge, forskrækkedes han over den Forvandling, hendes Ansigt havde faaet. Hun laa nu med lukkede Øjne, henfalden i en dyb Afkræftelse, der dog mere tydede paa, at hun havde kæmpet sig dødtræt, end at hun havde opgivet Kampen.

Gerhardt tog sin Hustru til Side for at høre hendes Forklaring, og hun gav ham den med rystende Stemme. Noget efter at han var ilet afsted, havde den syge med Vold og Magt begyndt at iføre sig sine Klædningsstykker. Der nyttede ingen Modstand, ingen Forestillinger, ingen Bønner: hun vilde efter Manden, hun vilde redde hans Liv! — Og først da hun var falden besvimet om paa Gulvet, havde de faaet hende bragt til Sengs igjen. Her havde de nu ladet hende ligge uden at forsøge nogen Opliven, af Frygt for, at det samme skulde gjentage sig.

Glørsen var imidlertid bleven staaende ved Indgangen med Ryggen op til Døren. Al Farve i hans Ansigt var forsvunden, og han stirrede rædselsslagen paa den syge — i denne Stund overgik hans Ulykke hendes. Og da Doktoren nu rettede sig op efter at have undersøgt hendes Puls og lyttet til det svage Hjærteslag, brød den ulykkelige Mand ud i en Hulken, som mere lignede Hylet af et saaret Dyr end et Menneskes Graad.

Denne Lyd trængte ind til hendes Bevidsthed og kaldte

hende til Live — eller rettere: tilbage fra Døden. „Kristian!“ udbrød hun, rejste sig op i Sengen og rækkede Armene imod ham.

Han ilede til og lod sig synke ned i hendes Favn som en gavnløs Livsrest, der ikke ejer noget andet Tilhold her paa Jorden end den Naadsensplads, Medlidenheden skænker.

„Vær ikke ræd, Vennen min!“ bad hun. Det er ikke saa slemt, som det lader.“

Det Ord gjorde ham opmærksom, og han saa forfærdet paa hende. „Hvad er det, du mener?“

„Ja — det — at jeg maa gaa fra dig — og Børnene.“

„Dø?“ spurgte han og rev sig løs fra hende.

„Vær rolig,“ bad Doktoren, idet han greb til og støttede den syge, som faldt hen i en ny Afmagt.

„Hjælp hende, Doktor!“ skreg han ude af sig selv. „Hvad er det andet end Snak med jer Doktorer. Saa længe en kan hjælpe sig selv, behøver man jer ikke. Og trænger man til jer, gjør I ingen Ting.“

„De ved ikke selv, hvad De siger,“ svarede Gerhardt rolig. „Et uvidende Menneske kan gjøre mere Skade, end den klogeste Læge kan rette paa. Her har, mens De trodsig stred for at gjøre ondt værre, staaet en Kamp mellem Liv og Død, og den sidste har faaet Overtaget — jeg kan ingen Ting gjøre.“

„Hvad er der, Kristian, Kjære!“ hviskede den syge og stred for at vinde Magt med sin Svaghed. — „Den Mand der,“ vedblev hun og saa hen paa Doktoren, „skal du være evig taknemlig. Hin Dag — da han kom hertil, var jeg paa Vej herfra. . . . . Jeg vilde ikke holde ud med dig længer . . . . jeg vilde drage hen et Sted, hvor jeg kunde leve af mit Arbejde — og være i Fred for dig. . . . . Men saa talte han mig tilrette: jeg maatte ikke forlade dig, før den sidste Blodsdraabe var givet — sagde han. . . . . Ingen kunde vide, naar Frelsen kom . . . . ikke heller paa hvad Maade . . . . Jeg maatte ikke gaa af Herren min Guds Tjeneste i Utide . . . . Saa gav jeg ham Ret. — Men nu, Kristian, har jeg snart givet dig den sidste Blodsdraabe . . . . Og saa har jeg gjort — mit yderste.“

Efter denne Anstrængelse laa hun stille, med lukkede Øjne, mens Kræfterne svandt lidt efter lidt, som et Blad, der visner hen og falder af i Tørken.

Og Dagen sank — en blæsende Vaardag med Regnskyer, som drev for Vinden, og lange røde Solstrimer, som farvede baade Himmel og Jord med et luende Skjær.

Doktorfruen havde hentet de tre Børn hjem til det sidste Møde med den trofaste Moder, og de sad nu forventningsfulde og saa til. Manden havde stillet sig op mod Væggen lige for hende og tog ikke sine Øjne fra hende. Alle følte de det, som Gud var nærværende med sin Afgjørelse og al menneskelig Modstand kun en Synd.

Da var det, som hun pludselig blev vækket af noget inde i Sjælen. Hun slog de store Barneøjne vidt op og saa fra den ene til den anden. Saa bredte hun Armene ud, og det var, som hun med Engstelse ventede paa noget.

„Hun vil tage Afsked med sine Børn," sagde Marie og tog en for en af de stille grædende Børn og lagde dem ind til Moderen. Kun den ældste lille Pige, som var forbleven i Hjemmet, og som med Barnets underlige Trang til at tage sig af de forskudte havde stillet sig op ved Faderens Side, syntes ikke at ville komme, uden at han fik Lov til at være med. Først da den døende saa fra dem, hun havde hos sig, hen til dem, hun savnede, trak hun Faderen med sig hen til Sengen, og nu hvilede de i hendes Favn allesammen.

Med et Smil, som kun Dødens Nærhed fostrer — ligesom et Fremsyn af Evigheden — saa hun paa dem. „Nu lægger jeg dem i din Favn, Kristian," aandede hun hen til Manden.

„Jeg vil ikke leve!" hulkede han, „jeg kan det jo ikke, naar du gaar fra mig? — Jeg har taget dit Liv — jeg giver dig mit igjen —."

Da var det, som hun hentede sig selv tilbage. „Saa tager jeg imod det — og jeg giver det til Børnene," sagde hun og saa ham ind i Ansigtet med sit klare Barnesyn, som om hun afkrævede ham et Svar.

„I Guds Navn," sagde han. „Det skal blive, som du vil."

Da forlod Spændingen hendes Ansigt, en Trækning, der lignede et Smil, gled hen over Læberne, Øjenlaagene faldt til — og hun sank hen i Døden, som naar et anstrængt Menneske fredfuldt synker hen i Søvnen.

Der hengik nu en Tid efter dette, som for dem alle blev en Slags Prøvetid — en Gjennemgang til noget andet. Thi vistnok var det samme Sag, men ligesom den kunde tages fra forskjellige Sider, krævede den ogsaa et forskjelligt Indlæg.

For det unge Ægtepar, som var kommet hid med den lykkelige Bevidsthed af en Frigjørelse fra trykkende Kaar, blev dette Møde med en kvalfuld Livsskæbne, som netop havde havt sit Udspring i de samme Egne, hvor de saa Stjærnen tændt over deres Fremtid, til et alvorsfuldt Varsko. Kraften til at fremdrive det store er jo overalt fulgt af en tilsvarende Evne til Ødelæggelse.

For Glørsen var det noget stik modsat. Han skulde ikke blot indplante et nyt Liv i hele sin Bevidsthed, men han skulde tillige rydde Grunden.

Det vilde da komme an paa, om han tog fat med det rigtige Øjemaal. Veg han et Haarsbred bort fra Synet paa egen Skyld, var han fortabt. Gav han blot en Gang efter for Fristelsen til at føre sin Skyld over paa andre, da var Revnen slaaet, hvori Undskyldningernes marvløse Vært kunde sætte Rod. Og da den oftest tilbød sig som en Lindring, vilde den snart overgro alt med sit snærende Ukrudt.

Men det, som var bleven Aarsag til hans Fornedrelse, blev ogsaa Aarsagen til hans Frelse. Han havde en blød Naturgrund, og i den havde Livet og Forholdene nedlagt mangt et haardt Frø, som — da det ikke kunde tage Vært i Styrke — var bleven til Svaghed. Men Hustruens kjærlighedsfulde Afsked og Død, den Tillid, hvormed hun havde overgivet Børnene til ham, havde fyldt hans Hjærte med en Skyldbevidsthed, som han ikke kunde bære uden Gud. Han kunde vel have kastet sig i Søen uden ham, men han kunde ikke leve — og leve skulde han jo!

Det kom dog snart dertil, at han for at skjøtte sine Forretninger maatte ud paa Rejser. Han talte herom med Gerhardt, og denne var ikke ubekymret for ham.

„Vær bare tryg, Doktor," trøstede han. „Jeg skal nok komme igjen til Børnene som en Mand."

„Da staar jeg her og tager imod Dem som en Broder," svarede Doktoren. „Vi har paa en Maade begyndt samtidig et nyt Liv — lad os da voxe frem i det med hinanden."

„I Herrens Navn!“ udbrød Glørsen, med Graad i Stemmen. „At jeg skal opleve at faa et sligt Tilbud! — Jeg er jo bare en simpel, uvidende Mand, og De er baade velset og vellært.“

„Kjære Ven!“ sagde Gerhardt. „Lærdommen kan være god nok, men der er noget — lad mig kalde det den menneskelige Kjærne, som Gud selv har nedlagt i os, og hvis vi kan faa den til at voxe, faar vi efterhaanden en Kundskab, som langt overgaar det, Pugeriet kan give os — om det saa fylder hele Bind med Latin og Græsk. Se, her er det, vi kan slutte Kammeratskab og følges ad. Man kan lære, saa længe man lever. Og tro De mig: Der spørges til Slut ikke om, hvad vi kan, men hvad vi er som Mennesker; thi er vi noget som saadanne, da kan vi ogsaa noget . . .“

Dagen efter stod Gerhardt med sin Hustru, omringet af deres dobbelte Børneflok, paa Bryggen og vinkede Farvel til den Mand, der nu skulde gjøre sin første Prøvetur som et nyt Menneske. Han var skiltes fra dem og sine Børn med dyb Smerte, og herved kom endnu til Syne de legemlige Mærker af hans Forfald. Men i Øjet var der Mod — et Blik, som viste, at Fremgangen var begyndt fra Grunden af.

„Den stakkels Hustru!“ sukkede Marie. „At hun alligevel maatte falde som et Offer.“

„Der er Yderpunkter her i Livet, hvor Skæbnen kræver et Offer,“ svarede Gerhardt. „Lykkeligt, naar der paa Offerstedet kan rejse sig et nyt Liv — og det er, hvad her er sket.“

„Du stoler paa ham?“

„Ja.“

„Aa, jeg ser det — her falder mørke Skygger over Livet. Gud vogte dig vel, min Husbond!“

„Marie! den Mand, som sejler der ude, trængte til Livsluft; han har faaet den. Jeg trængte selv til Livsluft — ogsaa jeg har faaet den. Saa fremad, med Gud — imod det næste!“

Gamle Fyre ved et Slag Kort.

(Billede af Professor J. Exner.)

Man paastaar, at der ikke gives nogen bedre Lejlighed til at studere sine Medmenneskers Karakter, end naar man træffer dem med et Spil Kort i Hænderne. Selv en ganske almindelig „Sjavs“ er i Stand til at aabenbare Spillernes større eller ringere Fond af godmodigt Lune eller ilter Hidsighed. Der er Kortspillere, som sætte en tvær Mine op, om det saa kun gjælder Tabet af en Indsats paa 5 Øre, og der er andre, som more sig mere ved at drille Modstanderen end over deres egen Gevinst. Men de hyggeligste Kortspillere er dem, der betragte Spillet som en lille gemytlig Adspredelse uden at bryde sig om at vinde Penge derved, og den Slags Folk spiller derfor ogsaa kun om lave Indsatser.

De tre gamle Fyre have netop dannet saadant et Parti, men hvor uskyldigt Spillet end er, røber dog enhver af de Paagjældende sin ejendommelige Karakter, i samme Øjeblik sidste Stik spilles ud, og Spillet nærmer sig sin Afgjørelse. Ham til venstre, der viser sit Kort frem, er aabenbart en lun Bro'er; han har spillet sine Kort saa listelig, at Modstanderen er bleven Bét, og Udtrykket i hans Ansigt er ikke frit for at være en Smule hoverende, idet han stikker sin sidste Trumf ud og siger: „Værsgod, Folk! kan I bide Spids paa den!“

Gamlingen ved den modsatte Side af Bordet tager Sagen paa en gemytlig Maade; han er lutter Smil og finder aabenbart, at det er Pokkers godt klaret. Det var dog muligt, han kunde klare det endnu bedre med den Trumf, han har i Baghaanden! Men tredie Mand i Partiet — der sidder bred og selvbevidst, i Skjorteærmer, med Piben dinglende i den ene Mundvig — ser derimod temmelig betænkelig ud; han har opgivet Ævret for sit Vedkommende, og det lykkes ham ikke helt at skjule sin Misfornøjelse.

Imidlertid er vor Mo'er i Færd med Kaffen ude i Kjøkkenet. Hun skænker op i tre Par hvide, pyntelige Kopper; en lille „Hybenkradser“ bliver der vel ogsaa Raad for, og naar man har opflammet Livsaanderne med disse Forfriskninger, er de tre gamle Fyre parate til at fortsætte Spillet.

Gamle Fyre ved et Slag Kort. (Af Professor J. Exner).

Et Offer.

En Historie fra 64. Af **Erik Bøgh.**

(Med Tegning af Alfred Schmidt).

Krigens Ofre ere mange og mange Slags, men hvilken Klasse af dem er vel fortrinsvis berettiget til at gjøre Fordring paa dette lidet misundelsesværdige Hædersnavn?

Er det Soldaten, der efter at være udrevet af Hjemmets Favn maa gjennemgaa alle et Vinterfelttogs Rædsler: Nattekvarterer snart paa Marken i den fygende Snemark, omhvislet af snigmorderske Spidskugler, snart i Stalden paa en Bunke Melange af Halm og Gjødning og overmylret af blodtørstige Smaakryb — et Traktement, mod hvilket Forbryderens Vand og Brød maa betragtes som ypperlig Forplejning — Anstrængelser, som man vilde være for menneskelige til at paalægge en Synder, der var dømt til Strafarbejde — Valpladsens og Lasaretets Lidelser, Tabet af Arme eller Ben, Reduktion af alle Fremtidsforhaabninger til Invalidens Martyrium —? Unægtelig bringer han Bellona de blodigste Ofre, men han er jo ogsaa Gudindens Offerpræst, og som saadan hædres han af Samtiden med begejstrede Sange, uldne Muffediser og „frivillig“ Røgtobak og af Fremtiden med Gravmonumenter og Malmstatuer.

Er det Borgeren og Bonden, der faar deres Hus forvandlet til Kaserne, deres Agre til Landeveje og deres Velstand til Armod? Ogsaa de kan vistnok henregnes til Krigens Ofre, men det er dog, naar alt kommer til alt, dem, for hvem Krigen føres og Ofrene bringes. De er snarere de ofrende end de ofrede.

Er det da de ulykkelige Intendanturmennesker, der ligesom Syndeofrets Bukke i det gamle Testamente faar

alle Krigsbestyrelsens Fadæser og Hærens Skavanker lagte paa deres Hoveder — der er opofrede til Mishandling og Forhaanelse af hvem som helst, uden at have en eneste Forsvarer — der aldrig høre sig omtalte anderledes end som Smørstikkere, Brændestablere, Studedrivere, Spækhøkerløjtnanter og Flæskemajorer — og taalmodig maa finde sig i, at man baade i Krigsbillederne paa Scenen og i Korrespondancerne fra Hæren paadigter dem al den Jammerlighedens Komik, som de endnu ikke selv har kunnet præstere? Man kunde næsten fristes til at række dem Martyrpalmen som „Krigens Ofre" i Betragtning af de Mishandlinger, de ere underkastede; men et Offer maa være skyldfrit og ubetalt, og det er mere, end man kan sige om Intendanturen. Er den end bedre end dens Rygte, uskyldig kan man ikke kalde den, og dens Tjenere har, ligesom de fra Naaden udelukkede, „modtaget deres Løn". Med saa godt Huld, saa klækkelig Gage og saa flotte Skulderdekorationer, kan man ikke udpeges som Ofre.

Nej, de fuldstændigst og mest hensynsløst ofrede af alle Krigens Ofre er upaatvivlelig — Kuskene ved Vognparken.

Pluraliteten af mine Læsere har vist næppe nok tænkt paa, at der existerede en Kategori af ulykkelige, som benævnes saa, og endnu mindre kunnet gjøre sig noget Begreb om deres Elendighed, og det bliver vel derfor nødvendigt, at jeg med faa Ord betegner dem og deres Ulykker lidt nærmere.

Enhver Hærafdeling behøver i Krigstid, foruden sit ordinære Træn, en Mængde Vogne til Befordring af Proviant og Fourage, Forskandsningsmateriale og Arbejdsredskaber, syge og saarede, Intendanturens og Lægevæsenets extraordinære Embedsmænd og Funktionærer o. s. v. I Slutningen af Marts 1864 var der ved Sønderborg samlet en Park af mellem sex og syvhundrede saadanne Vogne, der med Kusk og Bespænding blev „udskrevne" hos Beboerne af Omegnen. Naar man kjørte ad Augustenborg til, kom man til en Pløjemark, hvorpaa Hundreder af Vogne Dag og Nat afventede Ordrer uden Ly og Læ, Hestene nedsunkne højt op over Hovene i det bløde Jordælte, Kuskene bankende sig med Armene og stampende i Mudderet for dog at faa nogen Bevægelse, hine befængte med Krop og Muk, disse med Forkølelsesfebre og lignende Elendighed.

Da Hæren skulde gjøre sit store Tilbagetog, følger det af sig selv, at der rundt om i Nærheden af de Stillinger, som maatte forlades, blev udskrevet en endnu langt større Mængde af slige Vogne, og da der ikke var nogen Tid at spilde, begriber man let, at der som oftest kun blev givet Kusken Tid til at spænde Hestene for Vognen og som han gik og stod at hoppe op paa Agebrædtet. Saa gik Farten nordpaa, og gjennem den fygende Sne og den raa Kulde, Dag og Nat saa godt som uden Hvile og uden Mad og Drikke, under stadig Skjænden og Truen af det militære Herskab, der af let forklarlige Grunde var i yderst slet Humør, naaede Staklen til Sønderborg, hvor ikke alene enhver Bid Brød i Dagens Løb var opspist og ethvert Straaleje, ja næsten enhver staaende og siddende Plads under Tag var optaget, men hvor al Omsorg, al Menneskekjærlighed og Medlidenhed var beslaglagt for Jensernes Regning. Hvem havde vel i de første otte Dage, mens de tapre danske Landsoldater endnu var udsatte for Mangel og Nød, en Tanke til overs for de „pressede" plattyske Kuske? Skjønt vi her til Lands glæder os over at være hævede over de indiske Kastefordomme, har man næppe nogensinde ved Bredderne af Ganges gjort en større Forskjel paa Krigere og Pariaer end den, man i de Dage ved Bredden af Alssund gjorde mellem Soldaterne og deres ufrivillige Kjøresvende. Den første Aften efter Tilbagetoget traf jeg en slig ulykkelig Bonde fuldstændig grædefærdig. Hans ene Hest var bleven syg, han havde mistet sine Dækkener, og der var ingen Mulighed for at skaffe Dyrene Ly mod den faldende Sne og Slud — ethvert Skur var belagt med Soldater, enhver Port stuvet fuld af Heste; en Kavallerist, for hvem han beklagede sig, svarede ham haanligt: „Min Brune havde ikke Sadlen af sig i 15 Døgn, og endda har den maattet døje det samme som dine Krikker. — naar de have holdt 14 Dage paa Gaden, bliver det deres Tur til at komme i Hus." Et Sted, hvor han vilde kjøbe Brød, havde Pigen spurgt ham, hvad han tænkte paa. „Vi har ikke engang Brød til vore egne Soldater" — og i en Høkerbutik, hvor han vilde trøste sig ved den eneste Forfriskning, der endnu var at faa — en Snaps Brændevin nemlig — havde Soldaterne, der omringede Disken, bestandig skubbet ham tilbage med de uvenlige Ord: „Først

Folk, siden Trandunke"*). Og han var ikke ene om sine Lidelser; der var Hundreder af Ofre, der blev lige saa slet behandlede, og ikke faa, der maatte lide endnu mere.

En Dag kom jeg paa Gaden forbi en af disse ulykkelige. Paa det Overtræk af størknet Dynd, der næsten overalt gjorde Farven af hans Klæder ukjendelig og mindede om den bekjendte Metafor, „trukket lige op af Rendestenen", saa' jeg strax, at det var en Troskusk. Saadan saa' de nemlig ud saa godt som uden Undtagelse. Man skulde næsten have troet, at de ligesom deres Kollega i „Fänrik Ståls Sägner" havde besluttet at skjule deres Skamfuldhed over Tilbagetoget i et Hylster af Smuds, hvis man ikke vidste, at deres Mangel paa Renlighed var ligesaa ufrivillig som deres Nærværelse her. De havde kjørt gjennem Dyndet paa Byvejene, paalæsset og aflæsset Palisader, der var slæbte gjennem Dyndet ved Havnen, vadet gjennem Dyndet ved Skanserne, promeneret i Dyndet paa Sønderborgs Gader, kort sagt færdedes i Dynd hele Dagen igjennem og tilbragt Natten i Halm, Gjødning eller Savspaaner, uden nogensinde at faa Lejlighed til at skille sig af med de tilsølede Klæder, end sige til at benytte sig af saadanne Luxusartikler som Børster, Haandklæder og Kamme; de kunde følgelig ikke se ud som velpudsede Mennesker og gjorde det heller ikke.

Det omtalte Offer hilsede mig, idet jeg gik forbi, og da jeg betragtede ham nøjere, forekom det mig, baade at hans Ansigtstræk var mig bekjendte, og at hans Miner røbede en Gjenkjendelse ogsaa fra hans Side. Jeg hilsede og traadte nærmere.

„De kjender mig vist ikke igjen, saadan som jeg nu ser ud?" — forudsatte han meget rigtigt og ytrede denne Forudsætning med en umiskjendelig sønderjydsk Betoning.

„Skulde jeg virkelig have set Dem før?" udbrød jeg forundret og forsøgte at tænke mig hans Skikkelse i vasket, børstet og kæmmet Tilstand. Det blev mig tydeligere, at han i normal Tilstand maatte være et endogsaa mere end sædvanlig kjønt ungt Menneske, og at hans Frakkes Form — om dens Farve og Stof kunde jeg ikke danne mig nogen Forestilling — tydede paa en vis Urbanitet — i alt Fald hos hans Skrædder. Da jeg imidlertid har meget svært

*) Eufemistisk Omskrivning af Trænkuske.

ved at gjenkjende Folk, som jeg kun har set en enkelt Gang, især naar Gjensynet finder Sted under saa mislige Omstændigheder, som det her gjorde, gav jeg tabt og tilstod, at jeg ikke havde nogen Anelse om, hvem han var.

„Kan De ikke huske, at De en Gang læste et Digt, som hed „Et Offer“?“ vedblev han for at hjælpe mig paa Gled.

„Herz's Drama, mener De?“

„Nej, et romantisk Digt i tolv Sange, som var skrevet af en ung Fyr, der hed Thormod Alfelund.“

Nu kjendte jeg Mennesket igjen.

For et Par Aar siden var der kommet en meget kjøn, ung Sønderjyde til mig i Kjøbenhavn. Han havde set et omrejsende Skuespillerselskab spille Komedie, derved faaet en brændende Lyst til Kunsten og derpaa opsøgt mig i den Tro, at jeg endnu bestyrede et af Stadens Theatre, og i det Haab, at jeg skulde aabne ham Porten til Thalias Tempel. Jeg gjorde alt, hvad der stod i min Magt for at bringe ham paa andre Tanker og forsikrede ham, at hans Provinsdialekt vilde gjøre ham umulig som Skuespiller. Imod al Forventning troede han mig paa mit Ord og forlod mig med det Forsæt ikke mere at tænke paa den Daarskab; men Dagen efter kom han igjen med en anden. Han havde ovre i sit ensomme Hjem forlæst sig i lyriske Digte, levet sig ind i et Drømmeliv, blandt andet drømt, at han selv var Digter, og under denne Drøm skrevet et stort romantisk Epos: „Et Offer“ kaldet, som han bad mig gjennemlæse, for at jeg derefter kunde forudsige ham, hvad Modtagelse han vilde finde paa det danske Parnas. Det var et Mosaikarbejde af gamle Billeder og forslidte Rim uden Spor af Originalitet, en mislykket Efterligning af Ingemanns mest smægtende Ungdomsarbejder: Dugdraaber paa Rosenblade, Maaneskinsstraaler gjennem Myrtekroner, Havfruesuk og Bølgekluk, Alfedans paa Spindelvæv og Dingdang af Græsklokker og Konvaller. „Hjærte“ rimede overalt paa „Smerte“ og „Død“ paa „sød“, og Resultatet af det hele var, at man skulde lukke Øjnene til for den usle Virkelighed og etablere sig et Trylleslot i Fantasiens Rige.

Da jeg af egen sørgelig Erfaring ved, hvor usundt Opholdet kan være i saadan et Trylleslot for unge Mennesker, anvendte jeg naturligvis al den Veltalenhed, jeg

havde til min Raadighed, for at kuldkaste hans Luftkasteller og skræmme ham tilbage fra en Digterbane, der bugter sig mellem Ladegaardens Scylla og Daarekistens Karybdis. Jeg forsikrede ham, at den Verden, der lod til at være ham saa fremmed, var langt bedre end dens Rygte og vilde for ham være en overordentlig fordelagtig Connaissance, ja, at et ret fortroligt Bekjendtskab med den er den allerførste Betingelse for Optagelse i Digternes Samfund; jeg foreholdt ham det hjærne- og nervesvækkende i Omgangen med de pjankede Sylfider, de sjadskede Havfruer og de hulryggede Ellepiger, raadede ham til at opsige sit Logis i Dronning Morganas Palads, indkvartere sig hos en menneskelig Familie og foreløbig ombytte sit Opiumsspiseri med jævn Husmandskost; jeg gjorde ham opmærksom paa den uomstødelige Kjendsgjerning, at selv det største Geni blot kan samle, vælge og forme, men ikke skabe, og derfor kun den, som har samlet sig et Stof i Virkelighedens Verden, er i Stand til at fremstille et Billede, som vækker Anelsen om Idealet — og jeg endte, saa vidt jeg husker, med den Forsikring, at Publikum med Rette vilde sætte større Pris paa en frisk Fremstilling af, hvad en Mergelgraver selv har set og oplevet, end paa den mest øvede Versemagers Omskrivninger af, hvad han kun kjender paa anden Haand.

Det syntes virkelig, som om den unge Mand havde fulgt det sidste Vink altfor bogstavelig, thi han saa' fuldstændig ud, som om han havde tilbragt længere Tid i en Mergelgrav.

„Naa, det kan ikke nægtes, at De har gjort et intimt Bekjendtskab med Virkeligheden, siden vi taltes ved sidst!" udbrød jeg forbavset over at gjenfinde den fordum i Rosenskyer indhyllede Idealist saaledes udstyret som et Offer for den mest brutale Realitet.

„Ja, jeg har oplevet meget mere i de sidste fjorten Dage, end jeg havde kunnet drømme i fjorten Aar" — sukkede Ofret og fortalte mig nu sine Æventyr i Virkelighedens Verden.

Ligesom unge Mennesker, der ikke ere visse paa, at de duer til andet, i Almindelighed troer, at de ere skabte til at være Kunstnere, saaledes troer gjærne deres Fædre og Onkler om dem, at de af Naturen har faaet særlig Begavelse for det agronomiske Studium, og sender dem derfor,

naar alt andet slaar fejl, med de bedste Forhaabninger ud paa „en større Gaard for at lære Landbrugsvæsenet“. Saaledes havde ogsaa den unge Mands Formynder troet om sin Myndling og sendt ham til en bekjendt Landmand ovre i det sydlige Slesvig for under hans Vejledning at uddanne sig som Plovstudent. Det havde været en haard Overgang for den unge Drømmer, der var vant til at drive Dagen hen paa en Sofa, pludselig at blive beskæftiget med anstrængende Markarbejde fra Morgen til Aften; men det var kun Indledningen til hans Lidelseshistorie.

Den store Landøkonom, paa hvis Herregaard han gjorde sine Studier, havde en ganske ung og meget smuk Frue, prydet med alle de ægte og uægte Aandens og Hjærtets Smykker, der kan erhverves paa en Opdragelsesfabrik i Hamborg. Hun kunde sin Schiller paa Fingrene, udnævnte sig selv til „die Gräfin von Savern“ og den unge, smukke Sønderjyde til sin uskyldige Fridolin. Uheldigvis var der ogsaa paa Gaarden en skummel Forvalter med en Pande saa bred og en Hals saa tyk, som den mecklenburgske Race plejer at have. Han var slesvigholstensk Wühler, hadede alt Dansk i Almindelighed og Fruens Yndling i Særdeleshed og paatog sig velvilligt at optræde som „der Jäger Robert“.

En Middag — det var just den 6te Februar — havde Mecklenburgeren overbudt sig selv i Forhaanelser imod de Danske, og den unge Ex-Digter havde paa sin Side med patriotisk Begejstring taget Ordet for sit Folk og navnlig hævdet det Æren som et Folk, der i Henseende til Tapperhed magelig kunde maale sig med Tysken, selv om han stod paa Tæerne, som han plejer. Da gav Forvalteren sig til at le og fortalte ham, at inden det gryede ad Dag næste Gang, vilde de som en Flok vaade Hunde med Halen mellem Benene have taget Reißaus og overladt deres uindtagelige Danevirke til Tyskerne uden at forlange saa meget som et Skud Krudt for det. Han var vistnok ikke den eneste Tysker, der kjendte denne dybe Hemmelighed — tværtimod, der var mange af hans Kammerater, som paa samme Tid forudsagde vore Officerer, hvad der først flere Timer efter blev hvisket dem i Øret — men vor unge Landsmand kunde dog ikke bare sig for at betegne hans Forudsigelse som en Løgn, saa fræk, at ingen anden end en Tysker turde vove at fremføre den. Vildtyskeren satte

de knyttede Næver i Bordet og hævede sig op i Sædet med et glubende Blik paa den frejdige Fridolin, men den ædle Dame af Savern, der i sin Husherres Fraværelse indtog Forsædet ved Taflet, rejste sig nu ogsaa og befalede de to stridende at holde Bordskik. Den skumle Robert slugte sin Harme med en uhyre Melkloß, sad et Øjeblik stum og slog saa over i den mest smidskende Kattevenlighed, lo over, at „der junge Hannemann" ikke kunde forstaa Spøg, og indrømmede, at Dansken godt kunde være i Stand til at forsvare sin Stilling længe endnu. Efter Bordet stillede han nogle Vogne, der skulde hente raa Mursten, under vor Helts Opsyn; denne tog nu sine sletteste Klæder paa og begav sig til det smudsige Arbejde.

Netop da man temmelig sent havde aflæsset det sidste Læs, kom Forvalteren ud til Skuret, trak Ynglingen til Side og hviskede ham i Øret: „Her er Bud efter en Vogn; der er nok nogle af Deres Landsmænd komne til Skade, men det skal dysses ned. Det er vel derfor bedre, at De kjører den lille Tur, end at en af Karlene bliver betroet dertil?"

Den unge Sønderjyde var strax villig; han vilde blot skifte Frakke og tage et Par Støvler paa, men Forvalteren forsikrede, at det var overflødigt, og at der ikke en Gang var Tid dertil. I det samme raabte en Underofficer, der bar Armen i Bind, barskt: „Hvad bliver det til?" Fridolin kastede altsaa et Sæde op paa Fjælene, et Par Knipper Halm bagved Sædet, sprang op i Vognen med Sergenten og kjørte ud af Gaarden, fulgt af Ønsket om „Lykke paa Reisen!" af den skumle Robert, der nu havde sendt ham „nach dem Eisenhammer".

Sergenten saa' ud til at være i meget ondt Humør.

Paa Spørgsmaalet: „Hvorhen Rejsen gik?" svarede han med sammenbidte Tænder og rynkede Bryn: „Ad Helvede til — lige ud bare!"

Lidt efter, da den saa uhøfligt afbidte Kusk havde samlet Mod til at spørge, om det var nogen stor Ulykke, der var hændt, lod den ugemytlige Krigsmand, som om han ikke hørte det, og da det deltagende unge Menneske troede at se ham trykke en Finger ind i Øjenkrogene og deraf tog Anledning til at gjentage Spørgsmaalet, fik han intet andet Svar end et „Hold Kjæft!" udstødt med en saadan Kraft, som om det kom ud af en Kanon.

Efter at have kjørt en halv Mils Vej naaede de en

affides liggende Gaard. Sergenten kommanderede „Højre Sving!“ Vognen drejede af og standsede udenfor Døren. Her laa en Del Officersbagage og Soldatertornystre opstablede under Bevogtning af en Oppasser; de fik Vognen læsset og satte sig op igjen. „Hvad Vej?“ spurgte Kusken, idet de drejede ud. — „Videre! For Satan!“ var det barske Svar.

Det gik ad Chausseen til. Da de kom saa langt frem, at de gjennem det allerede temmelig tætte Mørke, der forøgedes ved det stærke Snefald, kunde skimte Vejen, tog den sig ud som en sort Stribe paa den hvide Sne, den var dækket af et flere Mile langt Sørgetog — det største og mørkeste, der nogensinde er set her i Danmark. Nu forstod det unge Menneske Forvalterens Hovering og Sergentens mørke Stemning; han forstod, at det var Ligtoget, der drog hjemad efter at have nedsænket de fastnaglede Kanoner og med dem vort stolteste Haab og vor stolteste Folketanke i Gravene ved Danevirke. Der blev ikke vexlet flere Spørgsmaal og Svar mellem de to Rejsefæller. Kun en Gang, da Sergenten saa' Taarerne rulle ned ad Kammeratens Kinder, rakte han ham, efter selv at have taget en dygtig Slurk, sin Feltflaske med et bistert „Dér!“ og da Opfordringen blev besvaret med en Hovedrysten, slog han Kappekraven op om Ørene, trak sit Uldtørklæde op til Næsen og sin Kasketskygge ned til Tørklædet.

Da de kom til Flensborg, troede Fyren, at den sørgelige Kongerejse var endt. Han havde døjet forfærdeligt under den langsomme Skridtgangskjørsel i den isnende Vinternat og gjorde Sergenten opmærksom paa, at hverken han eller Hestene vilde kunne udholde at fortsætte Rejsen længer. De var aldeles forkomne, og han havde ikke en Gang været belavet paa at kjøre saa langt. Ved disse Ord løftede Underofficeren sin Hue op, strøg Tørklædet ned og slog Kraven til begge Sider, saa at hans mørkerøde, ophovnede Ansigt for første Gang kom til Syne. Han stirrede en Stund med sine næsten blodige Øjne paa sit Offer og istemte derpaa en Slags Latter og sagde: „Du har gode Indfald, Kammerat, men de kommer lidt for tidligt. Naar du har tilbragt fire Nætter paa denne Maade, saa ved du lidt af det, som jeg nu ved, og saa kan du begynde at snakke med. Indtil videre kan du trøste dig med, at vi andre heller ikke have været belavede paa

denne Tur. Kan en honnet Soldat overleve den, saa kan s'gu ogsaa en Bondelømmel og et Par Bæster holde den ud. Naar vi har pustet et Par Timers Tid, kjører du ganske rolig ad Sønderborg til."

Tilbagetoget er allerede beskrevet saa ofte, at jeg ikke har Grund til at forøge Beskrivelserne over dets Jammer med en fuldstændig Gjengivelse af den stakkels Sønderjydes Fortælling. Han fik sin Part af alle de fælles Gjenvordigheder, den utaalelig langsomme Kjørsel med timelange Standsninger, naar styrtede Heste og væltede Vogne spærrede Vejen, Kulde, Sult, idelig Angst for Overfald af den forfølgende Fjende og fremfor alt det næsten kvælende Mismod, der bragte ethvert opmuntrende Ord til at forstumme og bortmanede enhver lys Tanke. Men som en Extraportion fik han desuden den Ubehagelighed, der vist ikke var enestaaende, men dog mindre almindelig: at Underofficeren undervejs fik et fuldstændigt Anfald af Delirium, foranlediget af Overanstrængelse. Han slap nemlig ikke, som saa mange andre, med at se forvirrede Gjøglesyner, men han tabte aldeles Evnen til at skælne mellem Indbildning og Virkelighed, troede snart at være midt i Slaget, snart paa Lasaretet, snart for Krigsret og snart i Fangenskab, kommanderet til Nedrivning af Danevirke. I det ene Øjeblik kommanderede han, i det andet tog han Afsked med sine Børn, saa skrev han efter Diktat, saa fik han af sin General Ordre til at nedlægge Vaabnene, og saa hviskede han til sine Soldater, at de var forraadte, og opfordrede dem til at gjøre Oprør. Det var et uhyggeligt Rejseselskab.

„Det var dog først, da jeg kom til Sønderborg, at min Elendighed kom til det yderste," fortalte Ofret. „Her maatte jeg næsten i en hel Dag trave fra Herodes til Pilatus med min forrykte Underofficer. Alt var endnu i Uorden, ingen vidste Besked om noget; hvor jeg kom hen, blev jeg puffet til Side, og først efter at man havde ladet mig vente i Timevis, lod man mig med et Par barske Ord vide, at jeg var gaaet galt, og naar jeg saa paa den høfligste Maade spurgte om, hvor jeg skulde gaa hen, svarede man mig omtrent med samme Ord og i samme Tone, som Underofficeren havde vænnet mig til. Ingen havde Grund til at være i godt Humør, og ingen havde Tid til at indlade sig paa Vidtløftigheder. „Hvad Fanden kommer det

mig ved!" — „Vi har ikke noget dermed at gjøre!" — „Vi holder ikke Galehus her!" — „Er han syg, saa bring ham hen til Lasaretet" — det var de korte og fyndige Svar, jeg fik. Spurgte jeg saa, hvor Lasaretet var, svarede man: „Det er nok paa Skolen," men vovede jeg saa at spørge, hvor Skolen var, fik jeg Grovheder. „Man havde andet at bestille end at være Vejviser for mig." Alle de Mennesker, jeg mødte paa Gaden, var ligesaa fremmede og ubekjendte med Byen som jeg, og jeg kjendte ikke et eneste Menneske i Byen.

Da jeg endelig, efter at have gjennemkrydset de mylrende Gader og Stræder for at opsøge Brigadekommando, Regimentskommando, Hospital, Læger, Lasaretsforvaltere og alle de andre Godtfolk og Anstalter, til hvilke man gav mig gal eller rigtig Adresse, fik anbragt den forrykte, maatte jeg begynde en lignende Pilgrimsgang for egen Regning hos Vognparkens og Intendanturens Embedsmænd; nu gjaldt det at faa et Kvarter, men derom lod der ikke til at være Tale for det første. Jeg maatte bogstaveligt talt tilbringe Natten paa Gaden og — hvad der var endnu værre — tilbringe den under Faste! I den Hast, hvormed min Ven Mecklenburgeren sendte mig afsted, havde jeg ikke tænkt paa Nødvendigheden af at tage Penge med og stod nu i den vildfremmede By uden en Skilling i Lommen. Kredit kunde jeg heller ikke gjøre Regning paa, og jeg besluttede derfor taalmodigt at sulte, til jeg næste Dag fik Godtgjørelse for Rejsen og Hjemlov. Jeg havde endnu Illusioner den Gang.

Dagen efter erfarede jeg af mine Lidelsesfæller, at vi skulde blive liggende her ved Vognparken indtil videre og have 2 Mark om Dagen til vort Underhold, men der gik flere Dage hen, førend vi fik den første Udbetaling, og jeg var nu dreven til det yderste. Soldaterne havde allerede den første Dag opspist hver Brødkrumme, der var tilfals; deres Naturalforplejning var reduceret til Flæsk, og de gik fra Dør til Dør hos Borgerne og bad med Skillingen i Haanden om, at man vilde sælge dem en Bid Brød. Jeg, der ikke var Soldat og ikke havde Skillingen, maatte gaa et Skridt videre: jeg maatte ligefrem t i g g e mit Brød de første Dage.

For næste Nat lykkedes det mig ved nogle Soldaters særlige Velvilje at faa en Plads i et Skur og et Stykke

raat Flæsk uden Brød. Jeg kastede mig paa det tynde Halmlag med de vaade Klæder, sov ind og vaagnede først henad Morgenstunden, rystende af Kulde og med en Følelse, som om jeg var mørbanket. En Læge, der besøgte en af mine Medlogerende og blev opmærksom paa mig, spurgte, om jeg havde Koldfeber. Jeg fortalte ham Aarsagen til min Skjælven, og den brave unge Mand gjorde mig en meget værdifuld Foræring ved at lade sin Kusk hente et Uldtæppe fra Vognen, der holdt udenfor, og overlade mig det, som han sagde, „til Regnkappe, Slobrok og Overdyne." I to Nætter nød jeg godt af denne Barmhjærtighedsgjerning, men en Morgen, da jeg kjørte hen til vor Holdeplads, nærmede et Par Gendarmer sig Vognen og spurgte, hvorfra jeg havde faaet det Tæppe, jeg svøbte mig ind i. Jeg fortalte det, men da jeg hverken kunde sige, hvad Giveren hed eller skaffe Vidner paa, at jeg havde faaet det i Gave, eftersom mine Sovekammerater samme Dag var gaaet om Bord i „Jylland", sagde de lyseblaa Herrer, at dersom jeg ikke kunde hitte paa en bedre Løgn, maatte jeg strax udlevere Tæppet og endda takke Gud for, at jeg slap for saa godt Kjøb — og dermed tog de det fra mig.

Den samme Skæbne havde flere af mine Kammerater, der i Laan, Kjøb eller Foræring havde faaet et Tæppe af civile eller militære Velgjørere. Dagen efter Tilbagetoget var der blevet „reddet" et Par hundrede Tæpper, og Politisoldaterne konfiskerede derfor uden videre hos de slesvigske Kuske ethvert Tæppe, hvortil de ikke kunde godtgjøre deres Ejendomsret.

Nu kom Tøvejret med Slud og Sjadsk. Min Fodbedækning var et Par Sko med Træbunde, som jeg plejede at bruge paa Marken og i Gaarden. De var meget gode og varme i tør Frost, men nu, da jeg ved Siden af min Vogn maatte vade gjennem de bundløse Veje ovre mellem Skandserne, følte jeg mig som aldeles barbenet i Mudderet, der ofte gik mig midt op paa Strømperne. Og med de saaledes præparerede Strømper, der efterhaanden fik en ubehagelig Lighed med Lædergamasker, maatte jeg sove om Natten — jeg havde jo intet andet at tage paa Fødderne! Mit Linned — ja, det fik snart samme Farve som Strømperne, og det fik snart det, som værre var.

Soldaterne fik „frivillige Trøjer og Tæpper" i Mængde, men hvem tænkte vel paa Kuskene? Jeg har aldrig før

været saa nær ved at gjøre Bekjendtskab med den lumpne Følelse, der kaldes Misundelse, som jeg var det en Dag, da jeg efter Vagtparaden saa' nogle unge Løjtnanter og Læger kaste en Ladning „frivillige Strømper", der var sendt dem fra patriotiske Kusiner og Søstre, i Grams mellem en Flok Soldater, der havde samlet sig nedenfor deres Vinduer — og jeg har aldrig, den Gang jeg levede i Drømmenes Verden, følt en saadan Henrykkelse ved Tanken om at arve Oberons Horn og Aladdins Lampe, som jeg herovre har følt ved Tanken om den Vellyst, at trække et Par rene Strømper paa."

Den stakkels Fyr! — Hvilken Metamorfose, siden jeg saa' ham sidst!

Jeg bebrejdede ham i al Venlighed hans Passivitet under alle disse Fataliteter og spurgte ham, hvorfor han ikke strax havde skrevet eller telegraferet til sin Formynder . . .

„Der bor to Mil fra Ribe, midt imellem Wrangels Tropper? Telegrafen er jo afbrudt, og paa Posthuset sagde man, at selv om jeg sendte et Brev over Kjøbenhavn og Sverig og Warnemünde, var det meget tvivlsomt, om det kom frem."

„Men hvorfor har De da ikke lige strax henvendt Dem til Per eller Poul, den første den bedste herovre og sagt: Jeg hedder Thormod Alfelund, er egentlig Digteraspirant, men for Resten Plovstudent, Disponent over en halv Snes Tusind, naar jeg bliver myndig, og et ganske net Menneske, naar jeg bliver vasket og kæmmet; jeg er af en nedrig Slesvigholstener bleven stukken ind i Vognparken og derved bleven nødsaget til at fremstille mig i dens Uniform . . ."

„Saadan kan man ikke tale, naar man ser saadan ud, og kunde man det, vilde jo endda ingen tro en. Alle vilde svare mig som Gendarmerne. — Nej, jeg er en Gang et Offer, og for et Offer er der kun et at gjøre . . ."

„Ja, De har jo ganske vist den klassiske Udvej „at opgive Haabet", men det skal De dog ikke gjøre for det første."

„Kan De maaske faa nogen til at tro paa min Historie?"

„Det skulde jeg mene. Kan man tro paa saa mange andre Noveller, kan man sagtens tro paa denne!"

En doven Dreng.

(Efter Professor J. Exners Maleri).

Det var simpelthen Meningen, at han skulde bestille noget, og saa i Stedet for har Fyren sat sig magelig til Borgeleje og strækker sig og gaber, som om Kjæberne skulde gaa af Led paa ham! Han har vist ikke tænkt paa, at hans Madmoder er lige ved Siden af og nok skal passe paa, at al Ting gaar ordentlig til i Huset. Hun er selv en arbejdsom Kone og kan ikke taale Ladhed og Dovenskab.

Men Fyren bliver ved at strække sig uden at have nogen Anelse om, at der er Fare paa Færde. Saa viser Madamen sig pludselig i Døren, bred og sikker, med begge Hænder i Siden. Det kan nok være, der er til ham! Saa han mener — saadan en Dovenkrop! — at han skal sidde dér og spille Borgmester — saadan en Knægt! Tror han, han faar Føde og Klæder uden at bestille noget — tror han, han fortjener, at Vorherres velsignede Solskin skal skinne paa saadan en Døgenigt, der slænger sig hen og driver i Stedet for at opføre sig som et honnet Menneske!

Den lille, otte Aars Tøs ved Siden af Madamen ser helt forbavset paa den dovne Dreng, der tør vise en saa formastelig Ryggesløshed. Selv Katten henne bag Døren vender Hovedet om og føler sig synlig interesseret af Situationen. Den er just ikke selv noget Mønster paa Flid og gode Sæder, men en Kat har nu en Gang mere Frispas end et Menneske. Hønsene er de eneste ligegyldige tilstedeværende; de har deres eget at passe og nok i sig selv; den ene finder et Korn paa Bænken, den anden et paa Gulvet.

Men den dovne Dreng lover sig selv, at naar han næste Gang tager sig et lille Pust — og det varer ikke længer end til i Morgen — saa skal han dog først se efter, om Madamen ikke er i Nærheden, for har man endelig et Øjeblik sat sig til Ro, saa er det ikke morsomt at blive vækket med en Sparlagensprædiken.

En doven Dreng. (Efter Professor J. Exners Maleri).

Julebudet.

Af C. Hostrup.

Julebudet til dem, der bygge
her i Mørket og Dødens Skygge,
det er det Lys, som, aldrig slukt,
jager det stigende Mulm paa Flugt,
aabner Udsigten fra det lave,
trøster mildelig mellem Grave.

Julebudet i Vinterens Vaande,
det er Gud Faders varme Aande,
Menneskefaldet til Frelse vendt,
Menneskets Adel paany erkjendt,
Hjærtets Ret til at kæmpe og vinde
evig slaaet fast trods hver en Fjende.

Julebud under Storm og Torden
mælder og giver Fred paa Jorden,
Fred til at stride vor Strid med Mod,
Fred til at vente paa Enden god,
højt under Medbør og dybt i Sorgen,
Fred for baade igaar og imorgen.

Julebudet til dem, der græde,
det er Vældet til evig Glæde.
Glæd dig da kun, du Menneskesjæl,
stinger end Ormen endnu din Hæl!
Favn kun trøstig, hvad Gud har givet,
løft dit Hoved og tak for Livet.

Et Kuld Hvalpe.

(Billede af **Simon Simonsen**).

En Familiegruppe — saa trofast og kjærlig,
en moderlig Troskab saa ægte og ærlig,
at mønsterværdig den kaldes maa.
Et saadant Kuld gjør sit Ophav Ære,
og Præsentationen burde vel være:
„En værdig Moder med sine Smaa!“

Historier.

Amerikanske Ægteskaber. I de forenede Stater gaar det som bekjendt meget let baade med at gifte sig og blive skilt. Man har derfor en Mangfoldighed af Anekdoter om excentriske Ægteskaber; her følger et Par af de nyeste:

En ung, rig og smuk Dame, der var omsværmet af Friere, havde erklæret, at hun ikke vilde lade sig nøje med et almindeligt, prosaisk Giftermaal, men hun vilde kun give sin Haand og sin Medgift til den Mand, som bortførte hende paa den originaleste Maade.

Kort efter rejste hun med sine Forældre til et af Nordamerikas mest besøgte Badesteder. En Dag, da hun, der var en dygtig Svømmerske, havde vovet sig længere ud end de øvrige badende, følte hun sig pludselig greben af et Par stærke Arme. Hun vendte sig om og gjenkjendte en af sine ivrigste Tilbedere. Trods hendes Skrig og Modstand tog han hende paa Ryggen og førte hende endnu længere ud, hvor en Baad ventede paa dem. I Baaden stod en Præst, og i en Haandevending var de unge Folk ægteviede — stadig i Badedragt. Derefter svømmede den nygifte Ægtemand i Land med sin unge Frue, og Forældrene, der fra Strandbredden med Angst og Fortvivlelse havde været Vidne til den besynderlige Bortførelse, havde intet andet Valg end at give Brudeparret sin Velsignelse.

* * *

En anden ung Dame bestormedes af tre Friere, og det var hende umuligt at komme paa det rene med sig selv med Hensyn til, hvem af dem hun syntes bedst om. I sin Raadvildhed foreslog hun dem, at de skulde afgjøre Sagen ved — et Væddeløb paa ét Ben! Som sagt, saa gjort; alle fire rejste ud til den nærmeste Landsby, og Væddeløbet gik for sig. Charlie blev Sejrherre med 5 Hops Forspring og begav sig med Sejrens Pris til Stedets Præst, der strax viede dem, medens de to overvundne, Tom og Jack, gjorde Tjeneste som Brudesvende.

Tankekorn.

Den, der siger alt, hvad han finder for godt, kommer ofte til at høre noget, han ikke synes om.

* * *

Her i Livet udretter smaa, hjærtelige Handlinger mere til at knytte Menneskene sammen end store Bedrifter og heroiske Ord; de første er som det gode, daglige Brød, hvilket ingen kan undvære, de sidste som tilfældige Fester.

* * *

Man bør aldrig tale hverken godt eller ondt om sig selv.

Formiddagsbesøg af den nygifte Veninde. (Af V. Tornøe).

Et Formiddagsbesøg
af den nygifte Veninde.
(Billede af V. Tornøe.)

Man kjender unge Pigers ivrige Nysgjerrighed, naar der er foregaaet en Forlovelse i deres Omgangskreds. Men den er for intet at regne mod den Interesse, hvormed de omfatter en nygift Veninde. Man kan nu, saa meget man vil, lade moderne emanciperet og bilde sig selv og andre ind, at det er unge Pigers Bestemmelse her i Verden at gaa med Lorgnet og Studenterhue eller blive noget paa et Kontor. Man rokker alligevel ikke ved den gamle Naturlov, at det først og fremmest er Kvindens Sag at tage til Ægte, og derfor er det en ganske selvfølgelig Ting, at denne højst vigtige Begivenhed er Gjenstand for behørig Deltagelse hos alle den paagjældendes nærmere og fjærnere Slægtninge og Veninder.

Her er det tilmed den første Visit, der aflægges efter Brylluppet. Og hvor meget er der saa ikke at fortælle om! Alle tre er lige ivrige: den Talende saavel som Tilhørerne. Veninderne har kun været i Kirken og set Bruden med Myrtekrans og Brudeslør; de har fundet ham ganske net og hende voldsom „sød" og forfærdelig bevæget under Vielsen. Men da de ikke har været med til Bryllupsmiddagen, har de hverken hørt om Gjæsterne eller Bryllupsgaverne, og det er en lang Beskrivelse altsammen.

Den unge Frue tæller paa Fingrene: „Først var der naturligvis Axels og min allernærmeste Familie, og saa . . ."

Lykkelige unge Frue, lykkelige unge Veninder, som lytter saa betagede til hendes Fortælling med lønligt Haab om, at Turen snart skal komme til jer at bære Myrtekrans og tage mod Bryllupsgaver! Men det vigtigste er dog, at I faar den Mand, I holder af; at I endelig ikke slutter et blot og bart „Fornuftparti", men husker paa, at der endnu er en lille Smule Romantik til, og ingen bedre end den, som et Par Nygifte kan finde hos hinanden.

Et Sølvhjærte.

Skitse af **Daniel Sten.**

(Med Tegning af Knud Gamborg).

„Husk paa at spise dig rigtig mæt, hvis de skulde bede dig blive til Aften," sagde Madam Andersen, medens hun knyttede et Tørklæde om Halsen paa sin Datter, den lille, niaarige Lise.

„Fruen spørger altid, om jeg har spist," svarede Lise. „Og saa spørger hun, hvad vi har faaet til Middag .... Hvad skal jeg saa sige?"

„Du kan sige, vi har faaet Kartofler og Spegesild," bemærkede Moderen. „Og saa kan du fortælle, at de smaa fik Mælkegrød."

Lise saa' saa dum ud, som om hun ikke havde forstaaet et Ord af det hele.

„Det er ikke nødvendigt at udbasune for de hoffærdige Mennesker, at vi ikke har faaet andet end en Slat Kaffe. De tror vel, vi spiser Steg hver anden Dag! Selv om du fortalte dem, at vi sultede, saa blev det ikke bedre for det; de giver os alligevel ingen Ting. Du forhører dig altsaa, om de har noget Arbejde til Fa'er.... og hvis de byder dig noget Mad, forstaar du nok..."

Lises Øjne straalede ved Tanken om Mad. Jo, det forstod hun godt.

Tre af de smaa Søskende legede paa Gulvet; den yngste sov henne i Vuggen.

Foran Vinduet stod et skrøbeligt Bord, bedækket med Værktøj, og foran det sad Faderen, træt og døsig, klædt i en fedtet, slidt Slobrok. Han rettede og gned paa en gammel, bulet Sølvske, som skulde pudses op; men den var endnu langtfra færdig.

„Gudskelov, at du sender en af dem bort," mumlede han; „det er ikke muligt at trække Vejret her, saadan som

her vrimler med Unger. Se at faa noget Arbejde fra Herskabet; du kan spørge, om de ikke skal have Frugtknivene pudset op. Kommer du tilbage med noget, skal du faa et Stykke Lakrits. Gaa saa!"

Andersen sukkede, kastede et melankolsk Blik paa sin Kone og gned videre paa Sølvskeen.

„Vi har altfor mange," sagde han, da Døren lukkede sig efter Lise; vi skulde ikke have havt mere end to. Kan du huske, da vi var nygifte og boede i en To-Værelsers Lejlighed — ja, det var den Gang! Havde du ikke faaet alle de mange Børn, saa ...."

„Kjære Andersen, det er dog aldrig værd at klage over det! Gud lægger ikke større Læs paa En, end man kan bære. Men sandt er det — Lise kom for tidlig til Verden og er klein af sig. Hun er en lille Stakkel — saa langt tilbage som hun er, og en ordentlig Tjeneste faar hun vel aldrig. Men hun er en god Pige. Det er rørende, saa god hun er. Hun under sig knap Maden af Frygt for, at de andre ikke skal faa nok. Men Nytte gjør hun ikke — det har du Ret i."

Lise havde aabnet Døren, lydløst som altid. Hun havde glemt sit Lommetørklæde, der laa henne paa Stolen. Hun tog det uden at se paa Forældrene, sagde endnu et halvhøjt Farvel og gik.

„Bare hun ikke hørte noget," sagde Moderen og sæbede dygtig ind paa det Vasketøj, hun var i Færd med. „Hun stod vist her udenfor; tænk, om hun havde lyttet!"

„Det gjør vel intet til Sagen," ytrede Faderen; „det er aldrig værd, hun gaar og bilder sig ind, at hun er en sjælden Skat for os fattige Stakler. Man har faaet dem for sine Synders Skyld, ja — det har man!"

„Fy, Andersen, saa stygt du taler!" sagde Moderen. „Vidste man ikke, du havde Hjærte, kunde man gjærne tro om dig, at du hadede dit eget Barn, og det er hun jo dog ..."

Andersen sukkede. „Det er saa dyrt at leve, og den Smule Fortjeneste, man har, vil aldrig slaa til. Har jeg maaske nogensinde den mindste Smule Morskab? Andre gaar paa Kroen og gjør sig en glad Dag, men jeg maa sidde her og slide for at skaffe Føden til jer. Er det saa underligt, at jeg tænker en Gang imellem, at hvis vi fik Kolera her i Landet, saa skulde man ikke gaa i Rette med

Herrens Veje, om han tog et Par Stykker af vore hjem til sit velsignede Himmerige."

Moderen hældte kogende Vand i Vaskeballien, rørte om i det med Sleven og gned derpaa tappert løs paa Tøjet med sine dampende Hænder.

De smaa legede med Sæbeskaalen, og den yngste sov endnu henne i Vuggen.

Andersen spyttede paa Gulvet og polerede døsig videre paa Skeen; nu og da kastede han et længselsfuldt Blik ud ad Vinduet.

Tilsidst rejste han sig op, tog sin Hat og gik ud.

Imidlertid sad Lise i Justitsraadindens Køkken og ventede paa at komme ind til Herskabet. Klokken var henved syv om Aftenen, og Pigen begyndte at gjøre Forberedelser til Aftensmaden. Hun tændte Ild paa Komfuret og satte Themaskinen frem.

Saa tog hun fire, fem, sex Tallerkener ned fra Hylden, derpaa Knive op af Bordskuffen og saa Brødbakken, Smørkanden, Osteklokken og en Daase Anchiovis.

Lise sad og saa paa det altsammen. Hendes Blikke blev mere og mere urolige, næsten feberagtige. Hendes Tænder løb i Vand, da hun saa Pigen skumme det øverste af Mælken og helde Resten op i en stor Kande.

Og Brødet — hvor det saa friskt og appetitlig ud! Hun vilde gjærne give Afkald paa Smør og Ost, naar hun bare maatte faa et Stykke af Brødet med lidt Salt paa.

Og en eneste lille Slurk Mælk! Naturligvis hellere et Par store Mundfulde. Hun vilde have givet, hvad det skulde være, for et helt Glas fuldt. Bare hun en Gang i sit Liv kunde faa Lov til at blive ene om saadan en Kande, fyldt med halvskummet, dejlig, nymalket Mælk!

At tænke sig, at Anna og Lilli og Otto hver eneste Dag fik lige saa meget, de kunde tylle i sig, af den tykke, gule Mælk, der var federe end den Fløde, hendes Moder derhjemme brugte til Kaffen.

Lise rejste sig sagte op fra Stolen for bedre at kunne betragte Forberedelserne og regne ud, hvor mange Tallerkener der var. Var der fem eller sex eller maaske syv — tænk, om der var syv!

Naar de bad hende blive til Aften, plejede Fruen at give Besked til at dække for syv.

Tilsidst kom hun paa det rene med Sagen. Jo, der var syv. Det jublede i hende; hun skulde være med. Der var syv — mindst syv.

Men saa regnede hun om igjen.

Der var jo otte. Hvad skulde det betyde?

Hun vilde gjærne have spurgt Pigen, men hun turde ikke. Omsider tog hun dog Mod til sig, traadte nærmere, nejede og spurgte.

Men Pigen tav og lod, som om hun var døv paa begge Øren.

„Vil De være saa god at sige mig, om jeg kan faa Fruen i Tale,“ sagde hun endelig meget frygtsomt. „Jeg vilde saa gjærne tale med hende.“

Pigen saa ud, som om hun kunde have været Dronningen af Saba og Lise en om Naade bønfaldende, dødsdømt Slavinde.

„Jeg har jo sagt dig, at Fruen ikke har Tid lige i Øjeblikket. Bliv siddende ved Døren og vent!“

„Kunde jeg ikke komme til at tale med Anna og Lilli?“ spurgte Lise, da hun havde ventet endnu en god Stund.

Rektorens Børn er i Besøg hos os, og de leger inde i Barnekammeret,“ berettede Pigen. „Sid nu bare stille, saa kommer de nok . . .“

Og Lise blev ved at betragte den fine Kokkepige og hendes Tilberedelser. Hun var efterhaanden bleven en Smule blegere; der var varmt i Køkkenet, og en Mængde Fluer fløj surrende omkring, prellede mod Vinduer og Loft og slog ned alle Steder, hvor de kunde komme til.

Omsider gik Pigen ind med Opdækningen. Lise hørte, hvorledes hun dækkede Bordet i Spisestuen, tog endnu flere Spisevarer frem fra Buffeten, trak Ølflasker op og gjorde al Ting i Orden.

Nu snurrede Themaskinen lystigt; nogle Kjødboller blev tagne rygende ud af Ovnen, og et Fad dampende Kartofler blev baaren ind paa en Bakke.

Saa var det færdigt . . . .

Lise hørte, hvorledes Familien kom ind i Spisestuen, satte sig til Bords og begyndte at spise.

Hun stod paa Tæerne for at kunne kigge lidt ind gjennem den halvt aabne Dør. Det var jo muligt, nogen kunde faa Øje paa hende, og at Fruen vilde udbryde: „Er du der, Lise, saa kom dog ind og faa lidt med!“

Men ingen saa hende. Pigen kom farende ud efter nogle rene Tallerkener, og da hun gik ind igjen, lukkede hun heftig Døren i efter sig.

Saa sad Lise alene i Køkkenet og ventede. Tiden faldt hende lang.

Der lød Støj inde fra Spisestuen. Nu rejste de sig fra Bordet. Lise tænkte, at de vist maatte være rigtig mætte — de havde jo faaet Lov til at spise saa meget, de vilde, af den gode Mad.

Hun kunde høre paa deres Stemmer, at Maden havde smagt dem; de var allesammen saa muntre og højrøstede. Og hun troede, at al Livets Sorg og Glæde kun drejede sig om dette ene: at være mæt eller sulten.

Det var ingen Sag at være glad og rask paa det, naar man kunde spise saa meget, man havde Lyst til. Der hjemme var ingen rigtig glad; men de havde heller ikke Grund til at være det. Her var det helt anderledes. Blot hun en Gang kunde blive saa lykkelig som Pigen Caroline....

Pludselig blev Døren slaaet op paa vid Gab, og fire, fem Børn kom stormende ind — nogle ældre, nogle yngre end Lise.

De omringede hende, spurgte hende ud om alt muligt, tog hende i Øjesyn fra Top til Taa, gjorde de mest hensynsløse Bemærkninger og trak tilsidst af med hende — ind til dette Himmerige, som hun havde drømt om Nat og Dag i lange Tider — lige fra hun havde set det første Gang, da hun var fem Aar — og nu var hun ni.

Den glade Flok standsede ikke et Øjeblik i Spisestuen. Den foer afsted i vild Fart, gjennem Kabinettet, den store Dagligstue og ind i Papas Værelse, hvor Familien var samlet.

„Guldsmedens lille Pige er her og spørger efter Arbejde,“ sagde Anna og satte sig paa Faderens Knæ. „Har du noget til hende?“

Justitsraaden smilede. „Du kommer saa sent, lille Ven,“ sagde han og tog Spidsen af sin Knebelsbart i Munden for at blive af med en Draabe Sardinolie, der var bleven tilbage efter Aftensbordet. „Hvem tænker paa sligt saa sent paa Aftenen. Har du noget, lille Mo'er?“ Han vendte sig om mod Fruen, der sad bred og stadselig i Gyngestolen. „Har du noget, Andersen kan reparere? — Det er vel smaat for jer derhjemme?“

Lise tav og saa forlegent ned paa sine store, magre Hænder, som om hun ventede, at de skulde svare for hende.

Fruen havde ikke noget. Men Anna talte om sit Sølvhjærte, som hun havde faaet i Fødselsdagsgave til at bære i et Fløjels Baand om Halsen, og som var faldet paa Gulvet og trampet paa, saa det var blevet helt ødelagt.

„Lad hende faa Sølvhjærtet; det er jo altid noget," mente Justitsraaden og lo med sin fornøjede og velbehagelige Latter. „Bed din Fader om at skynde sig med det, saa skal han faa mere at bestille... Gaa saa og hent det, lille Anna!"

Anna løb ud og kom strax efter tilbage med det.

Hun gav Lise det. „Pas nu godt paa det og tab det ikke," formanede Fruen, „for taber du det, kommer du til at betale det."

Lise tog imod det lille Sølvsmykke og knugede Haanden saa fast om det, som om det havde været en kostelig Diamant, hun skulde skjule for en Flok Røvere.

Børnene foer atter afsted. Lilli tog hende ved Haanden, og saa skulde der leges.

Det vil sige, Lise skulde bare se paa de andre. Hun kunde ikke være med, eftersom hun havde det kostbare Sølvhjærte at passe paa og ingen Lomme at gjemme det i.

I vild Fart løb de allesammen ud igjennem Haven og ned til Stranden, hvor Baadene laa fortøjede ved Broen.

En stor Baad, fuld af pyntede Mennesker, roedes langsomt ud; om Bord blev der sunget og drukket Skaaler. Alle Børnene maatte ud paa Broen for at se derpaa.

Lise fulgte med, stadig trukken afsted af Lilli.

Otto sprang ned i Jollen — hans egen lille, rødmalede Jolle; derfra kunde man bedst se Stadsen i det store Fartøj, der langtsom gled ud fra Land.

Anna vilde med ned i Baaden, ligeledes Hanne og Olga, tilsidst ogsaa Lilli. Lise stod lidt affides og saa paa, hvorledes Børnene tumlede frem og tilbage paa Tofterne; hvorledes de legede, støjede og morede sig.

Otto steg op paa Agtertoften og tyngede paa Jollen, saa den vippede op og ned, til højre og venstre. Det var en Fryd! De sprang, jublede og klappede i Hænderne.

Nu fjærnede Baaden sig med de fintklædte Damer. Anna bøjede sig frem for bedre at kunne se, men fik Over=

balance og vilde været faldet i Vandet, hvis hun ikke havde grebet fat i Kanten af Broen. Lise, som saa den Fare, hvori hun svævede, bukkede sig ned og strakte sin ene Haand frem for at hjælpe hende.

Men i det Øjeblik, Anna fik fast Fæste og klatrede op, faldt Lise ned og forsvandt i Søen.

Det foregik i et Par Sekunder, og man lagde næppe Mærke dertil i Forvirringen.

Anna stod oprejst paa Broen, endnu helt forskrækket.

Børnene nede i Jollen sad stumme og blege; ingen rørte sig for at skaffe Hjælp; i deres Angst glemte de endogsaa at skrige.

Ude fra den store Baad havde man imidlertid opdaget, hvad der var sket, og roede nu skyndsomt til.

Pludselig saa man en lille, rød og mager, knyttet Haand stikke op, og strax efter hævede Lises Hoved sig op over Vandfladen. Hun havde faaet fat i en af de glatte Pæle, der holdt Broen, og forsøgte paa at klatre op ad den.

Endelig begyndte de deroppe at skrige af fuld Hals. Medens hun arbejdede med sine sidste Kræfter, løb de omkring som forvildede Høns; der fandtes intet Tov, og Aarerne sad fast i Jollen.

Det lille, blege Ansigt, som Skrækken havde givet et næsten vanvittigt Udtryk, og som kun med Møje havde holdt sig oppe — forsvandt igjen.

Men endnu en Gang dukkede det op. Hun vilde tale, og der kom nogle Lyde, heftige og angstfulde.

Et helt Livs sammentrængte Smerte fik Luft i dette eneste Udraab:

„Sølvhjærtet — red Sølvhjærtet!" skreg hun og holdt lige til det sidste sin knyttede Haand med det lille Sølvsmykke løftet op over Vandfladen.

Saa sank Ansigtet og Haanden, og da Baaden kom til, var hun forsvundet under Broen.

Skumringen faldt paa, og man vidste, at det ikke kunde nytte at søge saa sent paa Dagen, saa meget mindre som der gik en stærk Strøm, og hun sikkert var flydt ud efter.

Om Morgenen blev hun fundet. Sølvhjærtet havde hun forvaret godt, og det var med stor Møje, man fik det ud af hendes Haand.

Nogle Dage senere sad Andersen i sorte Søndagsklæder ved sit Arbejdsbord. Der havde været Begravelse med tilbørligt Traktement af gammel Vin og røde Snapse, og Andersen var underlig melankolsk stemt.

Konen kogte Kartofler og Flæsk til Middag. Hun saa ud som sædvanlig; intet kunde tilsyneladende bringe

hende ud af den Ro, der var kommet over hende. Den Sorg, hun bar paa, gjemte hun hos sig selv.

„Herre du velsignede Gud," sukkede Andersen, „at hun skulde gaa hen og sætte Livet til for det gamle Sølvhjærtes Skyld, som ikke er to Kroner værd; det var nu ogsaa Herrens uransagelige Vilje. Altid skal vi fattige Mennesker have Sorger, hvordan vi saa vender os."

„Man skal takke og prise Gud, for hvad der sker," svarede Konen. „Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lovet. Gudskelov, at hun i det mindste var mæt, før hun døde . . . En ved ikke, hvordan en selv kommer i Jorden . . ."

Saa tog hun Gryden med Kartoflerne af Ilden, satte Vand til at vaske i over i Stedet for og begyndte derpaa langsomt og betænksomt at spise et Stykke Hvedebrød, som hun dyppede i Kaffe. Det var Resterne af hendes Begravelsesgilde.

„Ak ja, Herregud!" sukkede Manden.

„Sid ikke der og vend Øjnene i Hovedet; du plejer jo ellers at have let nok ved at trøste dig!" Hun tog en bister Mine paa for at skjule sin Bevægelse. „Hvad har du egentlig at klynke over? Herskabet har jo betalt Begravelsen, saa du kan jo sagtens være tilfreds. Og I fik kun Has paa den ene Flaske gammel Vin af de to, de sendte os; den anden har vi endnu. Jeg kan ikke taale at se dig sidde saadan, Andersen; gaa ud og luft dig! I Eftermiddag kan du igjen begynde paa Arbejdet!"

Manden gik sin Vej, og om Aftenen fik Justitsraadens Anna sit Sølvhjærte igjen, oppudset og saa blankt som nyt.

Det havde foruden Reparationen kostet — et Menneskeliv.

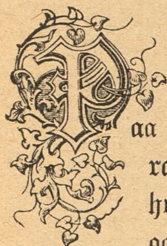
Tankekorn.

Faa Mennesker er forstandige nok til at foretrække den Dadel, der kan være dem til Nytte, fremfor den Roes, som er et Forræderi mod dem.

* * *

Man bør aldrig se med Foragt ned paa smaa Ting. Mange Traade tjener til at binde en Elefant, og mange Draaber danne en Flod.

Mon han kommer?

Paa den aabne Strand — hvor Synet saa vidt
rækker ud over Brænding og Bølger,
hvor Vinden stryger hen over Havstok og Klit
og Vrag under Sandet sig dølger —

Dér har hun sig slængt. Hun spejdende ser —
mens i Tanker et Luftslot hun bygger —
ud over Søen, hvor mer og mer
sig sænker Skumringens Skygger.

De vil bygge et Hus bag Klitvoldens Læ,
med Ranker og grønnende Grene,
de vil plante et Kjærligheds Paradistræ;
de vil bo der ganske alene.

Mon han kommer i Kvæld, før Solen gaar ned?
Hun længes saa stærkt ham i Møde.
Men hvis aldrig han kom — hun sikkert det ved —
saa maatte hun længes til døde.

v—d.

Mon han kommer?

Sporsne.

En Julehistorie for Drenge af **Sophus Bauditz.**

(Med Illustrationer af Professor Fr. Henningsen).

Skovrider Lund boer ovre i Jylland. Han er Skovrider i den store Fjelstrup Skov, der er flere Mile lang, og den giver ham nok at bestille Sommer og Vinter; han passer „Planteskolerne", hvor der er saaet Bog og Agern, Gran- og Fyrrefrø, og hvor de smaabitte Træer staa i lange, regelmæssige Bede, akkurat som Gulerødder i en Køkkenhave; han mærker de Bøge, der skulle fældes, og han sørger for, at der bliver plantet unge i de gamles Sted. Saa gaar han naturligvis ogsaa paa Jagt, men det er jo en ren Fornøielse, og navnlig passer han paa om Foraaret at skyde de Høge, der ville bygge Rede i hans Skov, for at de ikke skulle ødelægge Smaafuglene rundt omkring; Ræven har han ogsaa et godt Øje til, ikke alene fordi den saa jævnlig tager en Høne eller en And fra hans Kone, men ogsaa fordi den om Vinteren, naar de stakkels Raadyr have skaaret deres fine Ben — „Løbene", som Jægeren kalder dem — paa den skarpe Sneskorpe, henter sig mangen lækker Dyresteg.

Skovrider Lund har to Drenge og to Hunde. Den ældste Dreng hedder Olaf; han er tretten Aar og gaar i Latinskolen i den nærmeste Kjøbstad, men den ligger saa langt borte, at han kun i Ferierne kan være hjemme i Skovridergaarden. Hans yngre Broder, Peter, er ni Aar; han er endnu hjemme, men til næste Aar skal ogsaa han i Skole. Den ene Hund er en stor, hvid Hønsehund med brune Pletter, og den hedder „Rolf", den anden er en sort og brun Gravhund med lave, udadvendte Muldvarpeben, af den Race, som man bruger til at sende ned i Ræve- og Grævlingegrave, for at drive Dyrene ud; den hedder derfor ogsaa „Gravmand".

— Det var Juleferie, og Olaf var naturligvis hjemme. Han var ikke lidt stolt af, at han Juleaften havde faaet en rigtig, enkeltløbet Bøsse af sin Fader; det var det, han allermest havde ønsket sig. — „Ser du, min Dreng," havde Skovrideren sagt, „jeg havde ønsket mig en god Karakterbog af dig til Jul, og den har du jo bragt mig, derfor faar du ogsaa Bøssen. Men vær nu umaadelig forsigtig med den: gaa ikke med Hanen spændt paa halv, sigt aldrig paa nogen, selv om du veed, at Bøssen ikke er ladt, og skyd aldrig, uden at du bestemt veed, hvad du skyder paa!"

Tredie Juledags Morgen var det et storartet Julevejr. Om Natten var der falden Sne, alle Træerne i Haven stod kridhvide, Solen skinnede, og Himlen var blaa, som om det havde været midt om Sommeren. — „Olaf! Olaf!" raabte lille Peter hæsblæsende, „nu veed jeg, hvor den store Andrik er henne, som blev borte lille Juleaften: Ræven i „Hvidhøj" har taget den!" — „Hvor veed du det fra?" spurgte Olaf. — „Jo, jeg var ude ved Hvidhøj for at rutsche med min nye Slæde, og saa saa' jeg alle Fjerene ligge udenfor Rævegraven. — Du skulde gaa ud og skyde Mikkel, Olaf!"

Ja, det havde Olaf ikke noget imod at prøve paa; det kunde jo dog være, at Mikkel var paa Sokkerne i det gode Vejr, og det kunde jo ogsaa være, at man var heldig nok til at møde ham. Olaf tog derfor Skaftestøvler paa Benene og Bøssen paa Nakken, fløjtede ad Rolf og Gravmand og gik saa ud gjennem Haven, fulgt af Peter.

Alting saa' saa fremmed, men saa kjønt ud paa Grund af Sneen og Rimen. — „Olaf! Synes du ikke, at Grenene ser ud, som om de var dryssede over med det fine Sukker, vi faar paa Æbleskiverne?" spurgte Peter. — „Nej, jeg synes ikke. Men de ligner de hvide, grenede Koraller, som voxer paa Bunden af de varme Have," sagde Olaf. „Men bi lidt: hvad er det, der sidder i Toppen af Birketræet?" Og mens Peter gik ind under Træet for at se rigtig efter, trak Olaf i en af Grenene, saa at der faldt en Regn af skinnende Rim ned over lille Peter. Peter betænkte sig et Øjeblik paa, om han skulde blive fornærmet, men da hans store Broder lo, syntes han alligevel, at det var bedst at le med. Saa kom de gjennem Køkkenhaven, hvor Hvidkaalshovederne saa ud som smaa Menneskebørn, der

lige netop havde faaet Næsen over Jorden, men som, da de mærkede, at det var koldt, havde trukket Snekysen op om Ørene; Drengene aabnede Laagen og stod saa ude paa Marken foran Skoven, hvor Hvidhøj laa lige for dem, en fem Minuters Gang borte.

Hvidhøj er en gammel Kæmpehøj. I den forrige Skovriders Tid blev den gravet ud, og man fandt et grønt, irret Broncesværd og en Lerurne med brændte Ben; Sværdet laa endnu paa Skovriderens Skrivebord, og Urnen stod paa Kakkelovnen. Det havde maaske været en berømt Viking, der havde gjort Strandhugst baade i England og i

Frankrig, og som tilsidst var bleven lagt til Hvile i Hvidhøj, i sit Fædrelands Jord — det mente i det mindste Drengene. Der var for Resten ogsaa dem, der sagde, at der boede Nisser i Hvidhøj, og den gamle Ane Peters, som altid kom i Skovridergaarden ved Højtiderne og hjalp med i Køkkenet, kunde fortælle Historier om dem i det uendelige og vidste Besked med alt, hvad de smaa Folk havde bedrevet i hendes Faders og Farfaders Tid, men Nisserne troede Drengene naturligvis ikke paa. Hvad der derimod var sikkert, var, at en Rævefamilie holdt til i Højen, og da de kom hen til Graven, laa der ogsaa ganske rigtigt udenfor det ene Rør en hel Mængde brune Fjer, som Olaf strax indrømmede maatte være af den gamle Andrik. Gravmand begyndte at skrabe i den frosne Jord, og Rolf gav Hals.

„Vi maa kunne se, om Mikkel er i Graven eller ude," sagde Olaf, „det er jo brillant Sporsne!"

Naar der nemlig om Natten er falden Sne, kan man jo om Morgenen altid se, hvem der har været ude, og hvor de er gaaet hen; intet kan holdes skjult, for Sneen røber alt. Man kan se, om Slæden er bleven paa Hovedlandevejen eller er drejet af ned til Lars Andersens Gaard; man kan se, om Pigen har været nede ved Brønden for at hente frisk Vand, og ingen kan tage fejl af, hvor Haren og Ræven have havt deres Gang — det vil sige, naar man kjender deres Spor.

„Her har der rendt en Hare!" sagde Olaf og pegede ned. — „Har der det!" sagde Peter. — „Ja, du kan nemt kjende det paa, at der forrest altid staar to større Fordybninger ved Siden af hinanden, og to mindre i Række bagved — saadan:

De forreste er af Bagløbene, for dem sætter Haren jo forrest, naar den hopper."

„Men du maa jo ikke skyde Harer efter Juleaften!" sagde Peter, der ikke for ingen Ting var en Skovriderdreng.

„Tror du ikke, jeg veed det! Men man har vel Lov at se paa dem!“

„Men hvordan ser Rævespor ud?“ spurgte Peter.

„Aa, de ligner en Hunds — der er et!

Men det fører ind til Graven, saa Mikkel er ikke ude i Dag. Det var ellers ærgerligt! — Han er gaaet ganske sindigt hjem, for du kan se, han har sat Poterne skraat for hinanden; havde han travet, stod Sporene i en ret Linie.“

„Er det saa ikke ogsaa et Rævespor?“ spurgte Peter og pegede ned ved det andet Rør. „Og det viser da udefter!“

„Lad mig se! — Jo, det er det vist! — Nej, jeg synes for Resten alligevel ikke. Men lad os prøve, om Rolf vil følge det. — Rolf, ici!“ Men Rolf var væk — han fulgte aldrig saa længe med Drengene — og Gravmand var saa optagen af at skrabe i Røret, at han ikke var til at drive derfra.

„Jeg synes, der er noget aparte ved det Spor,“ vedblev Olaf, „for det er, ligesom der var Aftryk af en lille Hæl, eller hvad jeg skal kalde det, bagved Poten! Kan du se, hvad jeg mener, Peter?“

„Ja, men kan det saa ikke være en Grævling?“

„Vaas! Ved du ikke, at Grævlingen sover i Graven hele Vinteren? — Nej, det er naturligvis en Ræv alligevel — for en Hare er det ikke, og hvad skulde det vel ellers være?“

„Nei, hvad skulde det ellers være,“ gjentog Peter.

„Ja, nu følger jeg Sporet og skyder Mikkel paa Pelsen, naar jeg ser ham. Vil du med?“

Ja, naturligvis vilde Peter med, og de to Drenge gik.

Først fulgte de Sporet ned over Lars Andersens Mark og et Stykke langs med Grøften. „Nu skal vi se, hvor Mikkel er sprunget over,“ sagde Olaf. „Du kan være vis paa, han er gaaet over Pløjejorden ad Skoven til!“

Men Mikkel var slet ikke sprunget over; han havde

nok saa pænt fulgt Gangbrædtet over Grøften, og han var heller ikke gaaet over Pløjemarken ad Skoven til, men var slaaet ind over Sognefogdens Stubmark.

„Nu er jeg træt!“ sagde Peter, da de var komne helt op ad Bakken.

„Saa kan du jo gaa hjem, Dreng!“ svarede Olaf, men det vilde Peter dog ikke, og saa gik de videre. Helt ud i Ellemosen kom de, hvor de visne, brune Rør knasede, naar de banede sig Vej igjennem dem; Sporet stod tydeligt i Snelaget, der laa ovenpaa Isen. — „Se, de to knækkede Rør!“ sagde Peter. „De ligger i Kors over hinanden.“ — „Ja, men hvor blev Sporet af!“ sagde Olaf. — „Aa!“ svarede Peter efter et Øjebliks Forløb, „Mikkel har bare gjort en Drejning til Siden, nu gaar det lige frem igjen.“

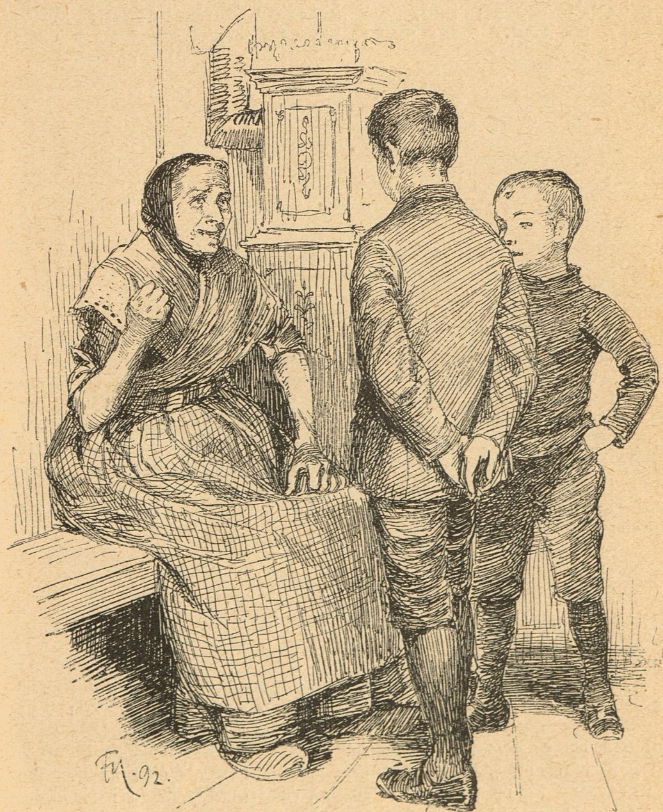
Og saa gik de videre, stadig videre, indtil de langt ud paa Eftermiddagen pludselig stod ved Grønhøj, en anden bekjendt Kæmpehøj der paa Egnen. — „Hvad nu?“ sagde Peter. — „Ja, men det er jo umuligt!“ udbrød Olaf. — „Hvad for noget?“ — „Her bliver Sporet pludselig borte!“ — „Hvor?“ — „Her paa Siden af Højen! Men det er jo en Umulighed, for Mikkel kan da ikke være gaaet ind i Højen, uden at der er Hul paa den! Se efter paa den anden Side; han maa have gjort et vældigt Spring!“ — Peter lystrede naturligvis den store Broders Kommando og gik om paa den anden Side af Højen og helt rundt, men her fandtes ingen Aabning. — „Hvad lo du af, Dreng?“ spurgte Olaf, da den lille kom tilbage. — „Jeg lo ikke.“ — „Jo, vist lo du!“ gjentog Olaf ivrig, „jeg hørte det godt! — Der var da i alt fald Noget, der lo,“ tilføjede han sagtere og saa sig halvt ængstelig om. — „Skal vi ikke gaa hjem,“ sagde Peter, der begyndte at blive uhyggelig til Mode, uden at han egentlig selv vidste hvorfor, „det er ogsaa snart mørkt.“ Olaf gjorde ingen Indvendinger; begge Drengene tog Benene paa Nakken, og først i Skumringen kom de hjem.

De stormede ind i Faderens Stue, og den ene talte i Munden paa den anden, saa ivrige var de for at fortælle om det underlige Rævespor, som de havde fulgt lige fra Hvidhøj til Grønhøj, hvor det pludselig var bleven borte midt paa den østre Side, uden at der var nogen som helst Aabning at finde. „Hvordan kan det dog gaa til?“ spurgte de. Ja, Skovrideren lo og svarede, at det maatte de ikke

spørge ham om, men hvis det ikke var Hexeri, saa maatte det vel være en Fejltagelse. — Nej, en Fejltagelse var det ikke, forsikrede baade Olaf og Peter. — „Ja, nu er det for mørkt til at se noget,“ sagde Faderen, „men i Morgen tidlig skal jeg gaa ud med jer til Hvidhøj, og saa skal jeg nok sige jer, om det er et Rævespor, eller hvad det ellers kan være!“

Med den Besked maatte Drengene lade sig nøje, og efter Middag søgte de ud i Borgestuen. Først morede de sig med at se Kristian Karl lave „Kragenæb“ af gamle Kort, og senere fik de Jørgen Kusk til at fortælle sine eneste to Historier. Men i Længden var det ikke morsomt, og de tænkte allerede paa at gaa, da Ane Peters, der var bleven færdig med at vaske op, kom ud og satte sig paa Bænken i Borgestuen, nærmest op til den gamle, rustne Kakkelovn, der stod paa fire Ben og rakte Ildtungen ud, hver Gang Døren gik. — „Aa, fortæl noget, Ane!“ bad Peter. — „Ja, hvad skulde det være?“ svarede Ane. „Jeg kan ingen Æventyr eller Historier; jeg kan kun fortælle om Nisser og andet saadant Djævelskab, som jeg ved er til, og som min Fader og min Bedstefader selv har set, men det morer vel ikke jer?“ — Jo, begge Drengene forsikrede, at det netop morede dem uhyre meget. — „Vil I da høre en om Nissen i Hvidhøj?“ — Ja, det vilde de gjærne, og saa fortalte Ane Peters Løst og Fast. Om hvordan hendes Oldefader en Gang havde set hele Nissefamilien lege Tagfat og springe Buk indenfor Højen en maanelys Sommeraften; om Nissekonen, der havde Børnetøj ude at tørre, men i en Fart maatte bjerge det ind, da en Tordenbyge kom, og om meget, meget andet. — „Men hvorfor ser man da aldrig mere noget til Nisserne nu?“ spurgte Olaf, der morede sig udmærket over Ane Peters Historier, men alligevel nok vilde vise hende, at han dog var for stor til at tro paa dem. — „Det er, fordi der nu kun boer en enlig gammel Nissebuk i Hvidhøj,“ svarede Ane Peters; „han er Enkemand, og Børnene er gifte og spredte omkring. Han sidder næsten altid hjemme og gaar kun ud ved de store Højtider. I blød Jord og paa Sne er det let at kjende hans Trin, for han gaar altid med Træsko, og man kan tydelig se Aftrykket af den lille Hæl bagved Fodbladet.“ — Drengene begyndte at se til hinanden. — „Nissen gaar altid i en lige Linie,“ vedblev Ane Peters, „saa vidt han da kan for Muld=

varpeskuddene, men Pløjejord gaar han uden om; han følger nok saa pænt Gangbrædtet over Lars Andersens Grøft og gaar saa videre ad Ellemosen til." — Nu rykkede Peter tættere op til Olaf, og med store Øjne og aaben Mund

stirrede begge Drenge paa Ane Peters. Peter tog dog Mod til sig og spurgte, hvor den gamle Nisse da egentlig gik hen, men hans Stemme rystede lidt, og da Ane Peters ganske roligt svarede: „Aldrig længere end til Grønhøj,

hvor hans yngste Datter er gift," saa spurgte Drengene ikke mere, men var helt underlige Resten af Aftenen.

Næste Morgen skulde de jo have deres Fader ud til Hvidhøj, men det blev der ikke noget af, for om Natten var der igjen falden Sne, som havde dækket alle Sporene fra den foregaaende Dag, og Olaf og Peter fik derfor aldrig sikkert Rede paa, om det var Rævespor eller Nissespor, de havde fulgt hin tredie Juledag.

Historier.

Jonathan Smith var den dygtigste Bicyclist i hele Staten Indiana. Paa sine Ture traf han flere Gange en ung Medbejler, der trods sit spinkle, barnlige Udseende syntes at ville gøre ham Mesterskabet stridigt. En Dag kom Smith farende paa sin Bicycle til en skarp Omdrejning af Vejen; i det samme kom den unge ubekjendte susende paa sit Hjul fra den modsatte Side, og et heftigt Sammenstød fandt Sted. I Faldet tabte den sidstnævnte sin Hue, og rige Lokker bølgede ned. Det var en Pige!

Smith stirrede forbavset paa hende. Et Blik — og deres Hjærter mødtes.

„Vil De være min Hustru?"

„Ja."

„Men vi gifter os paa Bicycle."

„Det havde jeg netop i Sinde at opstille som Vilkaar."

„Jeg hedder Jonathan Smith."

„Og jeg Edith Thompson."

De kjørte tilbage til Byen og sammenkaldte Velocipedeklubben, hvorpaa hele Selskabet øjeblikkelig kjørte hen til Præsten. Da denne erfarede Aarsagen til Besøget, hentede ogsaa han sin Bicycle, satte sig op paa den, og saaledes foregik Vielsen. En Mand havde imidlertid skaffet en tosædet „Tandem" tilveje, og umiddelbart efter Vielsen satte Brudeparret sig op paa den og foretog en Bryllupsrejse tværs igjennem de forenede Stater.

* * *

En Musikven. Frøkenen: „De synes altsaa om Musik?" — Herren: „Ja, Frøken!" — „Og særlig hvilken Musik, om jeg maa spørge?" — „Taffelmusik!"

To i Baaden.

Naar vi to hjælpes ad, saa er det godt;
Du skal faa se, hvor snart vi hjem skal komme!
Let naaes et Maal, har man din Alder blot.
Det gaar mer trægt, naar Ungdomstid er omme!

Gode Raad.

Hvorledes man skjælner mellem gamle og unge Fugle. Den bageste Ende af Brystbenet hos en Kylling er blød som Brusk, men bliver haard som et solidt Ben, naar Fuglen bliver ældre. Trykker man dette Ben ind ad, kan man let overbevise sig om Fuglens Alder, da det med Lethed kan bøjes hos en ung Fugl, men ikke hos en gammel. Paa alle spiselige Fugle er den nederste Del af Benene blød, medens de er unge, men bliver haard og ru, naar Fuglen bliver ældre.

* * *

— Glasrør kan man bøje med den største Lethed, uden at Rundingen gaar tabt, naar man fylder dem med fint, tørt Sand, lukker dem ved begge Ender og holder dem mod en stærk Flamme. Ved Hjælp af Sandet bliver Trykket ligelig fordelt paa Rørets indre Flade. Man kan anvende den samme Fremgangsmaade, naar man vil bøje Blyrør, Kobberrør og lignende.

* * *

— Vil man vedligeholde Hændernes Blødhed, skal man, naar man har vasket dem, hælde et Par Draaber Glycerin i den flade Haand, gnide Hænderne godt dermed og derefter tørre dem let med Haandklædet. Gjør man jævnlig dette, vil hverken Arbejde eller slet Vejrlig faa Indflydelse paa Hændernes Blødhed.

* * *

— Naar Koens, Oxens eller Faarets Hov bliver for lang i Spidsen, kan den gjøres kortere ved Hjælp af en stærk Tang af den Slags, som Smedene bruger, naar de sko Heste. Man sliber Randene, skraber og klipper saa meget af Hoven bort, at den opnaar en passende Størrelse. Man kan ogsaa bruge en Kniv, men det er ikke nær saa sikkert som Tangen. Hvis man ikke i Tide beskærer en altfor lang Hov, kan Dyret blive lamt.

* * *

— Mange Husmødre banlyser velsmagende og nærende Retter fra Køkkenet, fordi de udbreder en ubehagelig Lugt under Tilberedelsen. Dette kan imidlertid forhindres, naar man kommer et lille Stykke rødt Peber i Maden, naar den begynder at koge.

* * *

— Pulveriseret Allun er det bedste Middel til at gjøre Vand rent og klart.

* * *

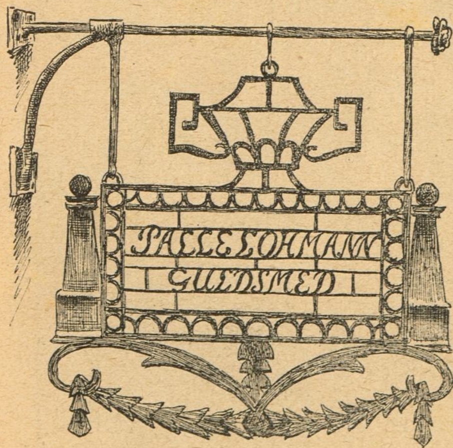
Salviethe er et af de hensigtsmæssigste Midler til at vaske Haaret, vedligeholde dets Farve og holde Hovedbunden ren.

Dronning Helvig og Skildvagten.

En Historie af **Vilhelm Østergaard.**

(Med Illustrationer af V. Jastrau).

„Folker han tjener i Kongens Gaard
alt baade med Hæder og Ære,
Riddere og Svende, Jomfruer og Møer
dem er han alle saa kjær.“
(„Danske Viser fra Middelalderen“).

I et af de ældste og snævreste Stræder i Nyborg Kjøbstad boede for mange Aar siden en gammel Mand, der hed Palle Lohmann og af Haandtering var Guldsmed. Det var en underlig Mandsling at se til, lille og sammenskrumpen, med et tæt indfiltret, graat Skæg, der hang i en Slags Proptrækkerkrøller langt ned over hans Bryst, Ansigtet havde samme gullige Farve som gammelt Elfenben, og under de buskede Bryn skinnede et Par kloge, aarvaagne Øjne, der var i en evig søgende Uro. Saa man Palle Lohmann med sine smaa, sirlige Skridt trippe op ad Gaden — altid iført den samme langskjødede, brune Frakke, en bredskygget Filthat, halvvejs rød af

V. JASTRAU · 92.
F.H.Sct.

Elde, og i Haanden en tyk Knortekæp — kom man uvilkaarlig til at tænke sig en ny Udgave af Ahasverus, den evige Jøde.

Palle Lohmanns Bolig var ikke mindre besynderlig at se til end hans Person. Det var aabenbart et af de ældste Huse i Nyborg By, og efter dets gammeldags, affældige Udseende at dømme kunde det gjærne skrive sig fra Erik Menveds Tids. Her, i Stueetagen, hvor man kom ind igjennem et gulmalet „Bislag“, havde den gamle Guldsmed sit Værksted, der samtidig gjorde Tjeneste som Dagligstue, Spisestue og Sovekammer. Men Rummet var for øvrigt stort nok, og en mægtig Alkoveseng, som fyldte næsten hele den bageste Væg, og et stort Ibentræs Skab med ejendommeligt gammel Snitværk, der stod lige overfor Indgangsdøren, optog ikke større Plads, end at Husets Ejer, naar han var færdig med Dagens Arbejde, magelig kunde hengive sig til sin Yndlingsadspredelse: at vandre frem og tilbage med afmaalte Skridt og korslagte Arme omtrent i samme Tempo og med samme Holdning som en Skildvagt.

Om det var derfor, man kaldte ham Skildvagten, kan ikke siges med Bestemthed. Muligvis kunde det ogsaa stamme fra den Omstændighed, at han trods sin sky Særhed aabenbarede en næsten begejstret Kærlighed til alt, hvad der bar militær Uniform. Vist er det i hvert Fald, at gamle Palle Lohmann var bedre kjendt som „Skildvagten“ end under sit eget borgerlige Navn. Hvor længe han havde heddet saaledes, og overhovedet om han var barnefødt i Byen, og hvor mange Aar han havde levet dér, var der ingen, der vidste. Det ene Slægtled efter det andet havde set ham i samme uforandrede, sære Skikkelse, med det graa Proptrækkerskæg, den langskjødede, brune Frakke og Knortekæppen i Haanden, og der hvilede i saa Henseende en egen Hemmelighedsfuldhed over Palle Lohmann — noget uforklarligt og gaadefuldt, som end ikke de klogeste Folk kunde finde Rede i. Men de, som vilde være allerklogest, paastod, at det var en bekjendt Sag, at gamle Palle Lohmann ikke var rigtig i Hovedet.

*

* *

I Slutningen af 1863 havde Nyborg By — som en naturlig Følge af Krigsforberedelserne — en særlig stærk

Indkvartering, og mellem Kvarterværterne var ogsaa Hr. Palle Lohmann. Hos ham meldte sig en Dag en Officersaspirant, en lystig Kjøbenhavner, der præsenterede sin Kvarterseddel med det muntreste Ansigt af Verden. Men ikke saa snart havde den unge Aspirant set sig nøjere omkring, før Udtrykket vexlede til den øjensynligste Skuffelse. I Stedet for den hyggelige Borgerfamilie, i hvis Skjød han havde ventet at finde Plads ved Siden af unge, elskværdige Borgerdøtre, befandt han sig her i et skummelt, middelalderligt Rum og overfor en sær, gammel Mandsling, der nærmest lignede en Mellemting mellem en Alchymist og en, forøvrigt, godmodig udseende Rovfugl i brun Skjødefrakke.

I det første Øjebliks Fortvivlelse var Aspiranten mest tilbøjelig til at gaa sin Vej igjen og muligvis udpønse en listig Plan til at faa sin Kvarterseddel byttet. Men den gamle Mand indbød ham med saa megen Belevenhed til at træde indenfor, at Aspiranten i Øjeblikket ikke kunde finde noget Paaskud til Flugt. Og følgelig blev han, hvor han var.

Til sin store Overraskelse saa han strax efter Guldsmeden dække et Aftensbord, hvis velvalgte Retter end ikke vilde have gjort selve Borgmesterens Hus nogen Skam, og Maaltidet krydredes til Overflod af en Flaske Burgundervin, der satte Kronen paa Aspirantens Forbavselse. Ved Sengetid fulgte hans Vært ham op til et Gjæstekammer, der lige saa lidt som Aftensmaaltidet lod noget tilbage at ønske i Retning af venlig Forsynlighed, om det end maaske var for skraat og skummelt til at kunne kaldes hjemligt. Men efter det første Indtryk, Aspiranten havde faaet af sin Kvartervært, var han saa lidt forberedt paa et saa stort Maal af Velvære, at det næsten forekom ham, at der var noget mystisk — ja, rent ud sagt unaturligt derved.

I Løbet af otte Dage havde Aspiranten fundet sig fuldkommen til Rette i sit nye Kvarter, og det var bleven ligesom en stiltiende Aftale, at han efter Aftensmaaltidet blev siddende i Værkstedet og underholdt sig en Timestid med sin Vært, med hvis besynderlige Udseende og Manerer han efterhaanden havde forsonet sig. Den gamle Mand havde en særegen Maade at tale paa; der kom en næsten ungdommelig Fyrighed over det skarpe, elfenbensagtige Ansigt, og Øjnene blinkede endnu mere aarvaagne og urolige, medens han fortalte. Men han hentede altid sine Emner

fra et og samme Tidspunkt, saa langt tilbage som Valdemar Atterdags Tid, og derom kunde han berette allehaande Krøniker med saa stor Troværdighed, at hans Tilhører næsten syntes at se Dronning Helvig, Kong Volmer og Jomfru Tove staa lyslevende frem af deres Grave.

Saa var det den sidste Aften, forinden det indkvarterede Mandskab skulde afsted. Mester Lohmann sad efter Aftensmaaltidet i sin gamle, læderbetrukne Stol ved Arbejdsbordet, medens hans Gjæst havde taget Plads lige over for ham, rygende i smaa Drag af sin korte Feltpibe. Udenfor var det blæst op til en Snestorm, og de skarpe Vindstød huggede ind paa det gamle Hus, nu og da vexlende med smaa, dumpe Smæld, naar hele Sneflager slog mod Vinduesruderne.

Den gamle fortalte:

„Kong Valdemar var en stræng og myndig Herre. Da han vendte hjem fra Krigen, og de fortalte ham, at Jomfru Tove var død, trak der sig en Fure over Kongens Pande, og den var saa dyb og uhyggelig at se, at den spaaede ilde for dem, som maatte være Skyld i Toves Død. De sagde, at Pesten havde bortrevet hende. Men Kongen troede dem ikke. Han havde allerede hørt om Skrigene fra Badstuen, der lød langt ned i Strædet, saa Borgerne flokkedes sammen derved. Til alles Forundring lagde Kong Valdemar dog ikke Sag an mod nogen; men stakket Tid efter skete det, at Dronning Helvigs Kammersvend, Folkvar Lovmandssøn, blev sendt fra Roskilde til Nyborg med et Uriasbrev, og der blev han lagt i Bolt og Jærn, indkastet i en Tønde med hvasse Spigersøm og rullet til Døde. Samme Dag kom Dronningen i stor Skyndsomhed til Nyborg, og da hun saa, hvorledes der var handlet med hendes Yndling, glemte hun al Betænksomhed, rev i overvættes Sorg Smykker og Guldbaand af Hals og Arme og lovede at stifte en Sjælemesse til 1000 Mark Guld for den døde. Men da havde Kong Valdemar vundet Spil; Dronningen blev sat fangen i en Murkam paa Volden om Nyborg Slot og senere forvist til Søborg, men hverken der eller i sin Grav kunde hun finde Ro. — — —

Det var mange Aar efter, under Svenskekrigen, at en Skildvagt havde Post om Natten paa Fæstningsvolden ved Nyborg. Og som han stod hensunken i Tanker, hørte han

jammerfulde Skrig, der lød, som om de kom fra Murkammen et Stykke højere oppe paa Volden. Men netop som Skildvagten vilde vende sig om, fik han Øje paa en kvindelig Skikkelse, i kongeligt Skrud, der skred henimod ham. Og saasom han var en modig Karl, blev han staaende uden at ræddes. Da Synet var kommet tæt hen til ham, saa han, at Ansigtet var saa hvidt som bleget Lin, og der hørtes en Stemme, som hviskede: „Hvad Time er det paa Natten?" — „Tolv!" svarede Skildvagten. Da blev Skikkelsen staaende endnu et Par Sekunder, og Stemmen lød igjen: „Fordi du har svaret uden Frygt, har jeg fattet Godhed for dig, og hver Morgen, naar du den foregaaende Nat har besvaret mit Spørgsmaal lige saa uforfærdet, skal du herefter finde en Mark Sølv under den tredie Sten fra Murkammen!"

I lang Tid hentede Skildvagten sin Sølvmønt under den Sten, Dronningen havde betegnet ham. Men en Dag, da han var syg, betroede han sig til en af sine Kammerater og bad ham hente Sølvstykket. Den anden gik ind derpaa; men denne Morgen fandtes der intet under Stenen, og da Skildvagten blev karsk igjen, var hans Gang ligeledes forgæves — der laa aldrig mere nogen Sølvmønt. Men Skildvagten kunde desaarsag ikke finde Fred noget Sted, og — man siger, at han endnu hver Morgen færdes derude for at søge efter Dronning Helvigs Gave ... Gud være hans Sjæl naadig!..."

Den unge Mand, der havde lyttet til Krøniken med pligtskyldig Opmærksomhed, strakte magelig Benene fra sig og bankede Piben ud paa Bordet.

„De har en god Hukommelse, Mester Lohmann, for de gamle Sagn, De har læst..."

Den gamle nikkede betydningsfuldt. Men derpaa saa han pludselig op:

„Jeg har selv oplevet det..."

Det gav et Sæt i Officersaspiranten.

„Hvad er det, De siger, Mand?"

Den gamle havde atter bøjet Hovedet ned og fæstet sit Blik paa Arbejdsbordet foran ham.

„Ho, ho," sagde han med en kort, tør Latter — „jeg mente naturligvis, at det var min Tipoldefar, som var Skildvagten, og som har oplevet det altsammen. Tror De mig ikke, skal De faa Syn for Sagn."

Den unge Kjøbenhavner begyndte at føle sig noget uhyggelig til Mode. Det var dog ingen Spøg saadan at være muttersene med en gal Mand.

Men Mester Lohmann lod ikke til at tage Notits af de Følelser, som maatte røre sig hos hans Gjæst. Han gik med sine smaa, rappe Skridt hen til det gamle Skab med Snitværket, aabnede en Klap, der skreg frygtelig paa sine Hængsler, og hentede en Gjenstand frem fra et eller andet Rum inde i Skabet.

„Se her,“ sagde han, idet han atter nærmede sig Aspiranten. „Kjender De denne Mønt?“

Den unge Mand saa prøvende paa det lille, uregelmæssige Pengestykke, Guldsmeden lagde i hans Haand . . .

„Det er meget gammelt,“ sagde han.

„Det er en Mark Sølv, slaaet under Valdemar Atterdags Regering,“ sagde Guldsmeden. „Gjør mig den Fornøjelse at tage det med Dem som en lille Erindring om Deres Indkvartering hos Mester Lohmann.“

*

* *

Da Aspiranten var kommen op paa sit Kammer, tændte han Lys og satte det paa Bordet midt i Stuen. I Aften fortrød han næsten, at han var bleven nede hos sin Vært for at høre paa de gamle Krøniker. Det var bleven senere, end han havde troet, og han skulde skrive et Brev, inden han gik til Ro. Ovre i Kjøbenhavn sad en lille Pige og ventede længselsfuldt paa Budskab fra den unge Krigsmand.

Han tog Papir, Pen og Blæk frem og begyndte at skrive. Lige foran ham paa Bordet laa det lille Sølvstykke og blinkede . . . Pennen løb hastig hen over Papiret:

„. . . Saa kom jeg til at tænke paa, om jeg havde været Dronning Helvigs Skildvagt. Det havde altid været en Extraindtægt at tage med og temmelig let fortjent. Et Par hundrede Mark Sølv vilde dog altid være nogen Hjælp til at sætte Bo for, og du ved ikke, hvor inderlig jeg længes efter at kalde dig min egen, lille Kone . . . . Eller om du havde været Dronning Helvig og jeg — din stakkels forelskede Reserveløjtnant — Folkvar Lovmandssøn . . . .“

Han havde allerede skrevet et Par Ark fulde. Lyset brændte langt nede i Stagen. Saa overvældede Trætheden

ham, og Hovedet faldt ned paa Bordet, uden at han vidste af det. Der kom i det samme et Vindstød, som ruskede i Husets gamle, trøskede Bindingsværk og slog klirrende mod Rudderne. —

* * *

Men i det samme forvandlede Mester Lohmanns Gjæstekammer sig til en stor Sal, hvor der brændte Kjærter under Loftet og stod hyndebelagte Bænke langs Væggene og midt paa Gulvet et Bord med Tavlbræt og Brikker og derhos to højryggede Stole med udskaaret Læderbetræk. I den ene af disse Stole sad en meget stadselig Kvindeskikkelse. Trækkene i hendes Ansigt var regelmæssig smukke, men strænge og ligesom mærkede af Sorg. Hun knugede heftig en af Tavlbrikkerne i sin Haand, idet hun betragtede en pur ung Mand, der i Datidens Hofdragt stod foran hende i ærbødig Afstand. Han holdt et forseglet Brev i sin Haand.

„Følg mit Raad og rejs ikke, Folkvar Lovmandssøn!"

„Men Kongens Befaling, eders Naade?"

„Rejs alligevel ikke — jeg beder jer derom!"

Den unge Hofmand bøjede Knæ for Dronningen og greb hendes Haand, idet han saa op paa hende med et Udtryk af sværmerisk Begejstring i sit ungdommelige, endnu skægløse Ansigt.

„Min høje Dronning," sagde han — og Stemmen lød saa blød, som om den havde tilhørt en Kvinde eller et Barn — „jeg elsker jer højere end mit Liv, højere end min Sjælefred — I er Dagen og Solen for mig; I er min Livskilde, hvoraf jeg øser alt mit timelige Vel, alt mit Haab for Evigheden — jeg tilbeder eder, eders Mund, eders Øjne, eders Klæders Duft, thi det rummer al min Lyksalighed. Hvorfor vil I da nægte mig den eneste Lykke, I formaar at skænke mig — den, at dø for jer?"

„Fordi jeg netop vil, I skal leve for min Skyld, Folkvar Lovmandssøn. Jeg har ingen uden jer. Kongen hader mig. Mine Børn har man taget fra mig. Jeg er ene — ene som i et kvælende Mørke, hvis Kulde presser mit Hjærte sammen, saa jeg stundom maa skrige ud af mine Lungers fulde Kraft. Og i denne Fortvivlelse er I, Folkvar Lovmandssøn, min eneste Trøst, fordi I endnu

V. JASTRAU.

hindrer mig i at hade Menneskene og forbande den Gud, der skabte mig . . ."

„Min høje Dronning," svarede den unge Hoffinde, og Tonen var denne Gang en Kjende dybere end før. „I eders kyske Stolthed fatter I knap, hvad Kval det er at attraa med hele sin brændende Sjæl, hvad man ej en Gang vover at bede om i sine lønligste Timer. Men har I en Gang kaaret mig til eders Ridder og Svend, saa skal I ej heller nogensinde komme til at fortryde det. For eders Skyld maa jeg adlyde Kongens Bud og rejse . . . Men gjør jer kun ingen dystre Griller, min Dronning; det kan vel hænde, Brevet er mindre farligt, end I tror, og jeg vender da tilbage med første Lejlighed; vi jager som før i Skoven og beder Hjort og Hare, og efter Nadvertid tager jeg min Luth fra Væggen og synger eders urolige Tanker bort."

Han rejste sig op, og Dronningen lagde med kvindelig Ømhed sin Haand paa hans Skulder.

„Saa drag afsted i alle Helliges Navn, Folkvar Lovmandssøn. Men løb ikke i større Fare, end I er tvungen til. Husk, at paa Roskilde Kongsgaard sidder en ensom Kvinde, som der kun blev beskaaret ringe Glæde i Verden . . . I Morgen tidlig bryder I op. I Aften vil jeg med vore Fruer og Jomfruer fejre en Fest til jer Ære, for at vi kan give jer gode Ønsker med paa Vejen." . . .

Og alle Kjærterne blev tændte, og ind traadte Jomfruer og Fruer og Hoffinder med Fjerbaret og Snabelsko. Og der skjænkedes Godtøl og den ædle Malvasier. Strængelegen lød i Højenloftssalen, og de sirlige Jomfruer og pyntelige Svende traadte Dansen til Klangen af Hakkebræt og Harpe. Men affides sad Dronningen og hendes Yndling, og hun drak ham til af det fyldte Sølvbæger:

„God Lykke paa Rejsen, Folkvar Lovmandssøn!"

* * *

Saa skiftede lige paa én Gang Drømmesynet.

Det var i Morgendæmringen. Op over Fæstningsvolden, mod hvilken Søen brød ind, hævede sig det gamle Nyborg Slot med høje, takkede Murtinder. Der var Uvejr i Luften. Skyerne hang lavt og saa' truende og sorte ud. Nu og da foer et Stormpust hen over Bæltet, og de hvide Strandmaager, hvis Vingefang man akkurat kunde skælne i

den frembrydende Dæmring, fløj skrigende ind mod Land, medens de i et væk dyppede deres Vinger i Søen.

Et Stykke ude i Bæltet skimtede man et hvidt Sejl. Det var en Smakke, der kom ovre fra Sjællandssiden og styrede for god Medvind lige mod Nyborg By. Den kom hastig nærmere. Nu var den tæt inde under Kysten, og Mandskabet beredte sig paa Landstigningen. I det graa, dæmrende Dagslys saa' al Ting saa underlig taaget og uvirkeligt ud; men man kunde se Folkene, der havde travlt med at fire Ankeret ud, og afsides fra dem stod en slank, ungdommelig Skikkelse med pelsbræmmet Kappe — aabenbart en fornem rejsende og Smakkens eneste Passager.

Han gik i Land, ledsaget af Skipperen, og de tog Vejen op til Slottet. Udenfor Voldporten blæste den rejsende i et Jagthorn, som han bar i en Snor over Skulderen. Kuren svarede oppe fra Taarnet, Vindebroen blev hisset ned, og faa Minutter efter stod han inde i det befæstede Slot.

Dagen var nu brudt frem. Men Luften saa stadig lige truende ud, og i det Portkammer, hvor man havde ført den rejsende ind, var der saa mørkt, at man ikke kunde se fra den ene Væg til den anden. Han ventede en Stund alene derinde. Saa traadte Slotsfogden ind, ledsaget af en Vægter, som holdt en brændende Fakkel i Haanden.

„Hvad nyt bringer I til Slottet? Og hvem er I?" spurgte Fogden og saa forskende paa den uventet indtrufne Gjæst.

„Mit Navn er Folkvar Lovmandssøn," svarede den rejsende, „og jeg bringer jer et Budskab fra Kongen, men dets Indhold kjender jeg ikke."

Slotsfogden tog mod det Pergament, hans Gjæst rakte ham. — „Kom hid med Faklen, din Fæhund!" raabte han derpaa til Vægteren, der stod søvndrukken henne ved Døren og hældede Faklen saa langt ned, at den brændende Tjære flød hen ad Stengulvet.

Det varede en rum Tid, før Fogden, der ikke var vant til at øve boglige Sysler, kunde begynde at tyde Bogstaverne i det modtagne Brevskab. Men efterhaanden som Meningen blev ham klar, fik hans Ansigt et mere og mere forbavset Udtryk, indtil han omsider stak Brevet indenfor sin Vams med det Udbrud:

„Død og Pestilense, Hr. Ridder — jeg kan tænke, at I ikke har havt nogen Gisning om, hvad Budskab I bragte. Om I havde vidst det, havde I næppe forhastet jer... I skal sættes i Forvaring her paa Slottet, indtil Kongen tager nærmere Bestemmelse med jer, og der er ydermere angivet, hvilket Kammer I skal puttes ind i — I faar allenfals den Fordel dér, at Solen ikke stikker jer i Øjnene... Ja, saa er det vel bedst, jeg faar eders Vaaben, om I ellers er til Sinds at udlevere dem godvillig."

„Her er min Daggert og min Dolk — befaler Kongen det saaledes, er jeg parat til at adlyde!"....

Folkvar Lovmandssøn vidste ikke, hvor længe han havde siddet i Bolt og Jærn, thi der, hvor han befandt sig, var Dag og Nat ikke til at skælne fra hinanden. Men omsider blev Taarndøren aabnet, og ind traadte Slotsfogden og hans Medhjælpere. De greb ham ved Skuldrene og førte ham ud i Slotsgaarden, og da Fangens Øjne havde vænnet sig til Dagslyset, saa han, at der var mange Folk samlede, og de gjorde indbyrdes Tegn til hinanden og pegede paa ham, men ingen spottede ham enten med Ord eller Miner.

I et Hjørne af Gaarden laa et stort Fad, saa rummeligt, at et Menneske magelig kunde faa Plads deri. Skjønt han ikke tænkte paa Modstand, lagde de dog Haand paa ham og slæbte ham med Vold derhen. Saa flaaede Slotsfogdens Folk Kappe og Trøje af ham og kastede ham halvnøgen ind i Tønden, der indvendig var besat med skarpe Spigersøm. — —

Da han atter kom til sig selv og slog Øjnene op, befandt han sig paa Galgebakken, der var beliggende paa en lille Ø udenfor Byens Strandport. Alt Folket fra Byen var fulgt med derud, og de stod sammenpakket, Hoved ved Hoved, omkring Retterstedet. Men nærmest dette var oprejst en Forhøjning, der ragede op i lige Linie med Skafottet, og her sad Kong Valdemar og Dronning Helvig med deres Følge. Om Kongens Mund spillede et grusomt Smil, medens Dronningen sad ubevægelig, halvt tilbagelænet i Sædet, med lukkede Øjne og saa bleg i sit Ansigt som et Lig.

Fangen saa det altsammen som gjennem en Taage; thi hans Legeme var frygtelig mishandlet af de hvasse Søm i Tønden, og Blodet randt i Strømme ud fra det flængede Kjød.

Pludselig vendte Dronningen sit Hoved om mod det Sted, hvor Fangen stod, og deres Blikke mødtes.

Men i det samme stod hun op fra sit Sæde og strakte Haanden ud. Hver Blodsdraabe var vegen bort fra hendes Kinder.

„Stands!" raabte hun. „Jeg, Danmarks Dronning, forbyder den Niddingsdaad, som I øver mod en uskyldig!"

Men den fyrstelige Herre ved hendes Side smilede endnu mere grusomt end før. Han tog lempelig fat i hendes Klæder for at tvinge hende tilbage i Stolen, og med sledsk Tonefald hviskede han:

„I glemmer eder selv, Fru Helvig — hvad vedkommer den dumme, elskovssyge Dreng eder? Agt eders høje Byrd og eders kongelige Husbond!"

„Jeg agter intet! Har I tvunget mig til at være Vidne til denne Grusomhed, saa skal I ogsaa faa at mærke, hvor vidt I har drevet mig! Med Kulde besvarede I den Kærlighed, jeg en Gang nærede for jer; en Frille gav I min Plads i eders Hjærte og ved eders Side. Men mig undte I ingen Glæde, end ikke det Venskab, nogen anden Mand eller Kvinde vilde give mig. Men ham, som eders Bødler har mishandlet, vil jeg frelse, om det saa skal koste mig Liv og Krone... Se—se!" afbrød hun sig selv og slog paa én Gang over i Tone af den vildeste Fortvivlelse. „Det er for sent! De sønderlemmer ham Led for Led! De klæder alt Hjul og Stejle med hans unge, skjønne Legeme... Saa hør mig, min elskede! den Kjærlighed, som din Dronning ikke vilde aabenbare dig, mens du levede, den tilstaar hun dig nu! Og hører det, alle I gode Mænd og Kvinder, jeg, Fru Helvig til Danmark, skænker et Tusinde Mark Guld til Sjælemesser for min Kammersvend, Folkvar Lovmandssøn!"

Kong Valdemar slog en høj, skogrende Latter op: „Dronningen er bleven afsindig! Vi befaler, at hun spærres inde!"

Følget ilede til for at udføre Kongens Ordre. Folket, som havde samlet sig ved Retterstedet, trykkede sig ængstelig sammen. Nogle skottede sky hen til den kongelige Forhøjning, hvor Hoffolkene løb forvirrede frem og tilbage mellem hverandre; andre stirrede op paa Retterstedet, i hvis Tømmerværk Blæsten ruskede af alle Kræfter. Og ude over Bæltet steg Søen med voxende, skumklædte Kamme, der slog bragende

mod Slottets Mure, medens Vinden hylede og jamrede som løssluppne Djævle, og de hvide Strandmaager kredsede i stedse vildere Fart langt ud over Brændingen og tilbage igjen ind mod Landet.

Saa lød der et vældigt Brag og et Skrig som fra tusinde Struber. Et Stormkast havde omstyrtet Retterstedet, hvor Folkvar Lovmandssøn klædte Stejle og Hjul...

* * *

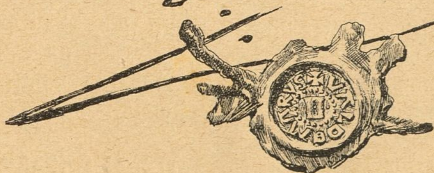
Den unge Aspirant, der befandt sig i Palle Lohmanns Gjæstekammer, vaagnede pludselig op. Han gned sine Øjne gjentagne Gange og saa sig forundret omkring. Hvor var han? — Det var næsten lys Dag. Han maatte have sovet over sex Timer med Hovedet hvilende paa Bordet. Men hvad var det for Syner, han havde havt? Han havde jo repeteret hele den gamle Krønike om Dronning Helvig og Folkvar Lovmandssøn og det med en ganske mærkværdig, lyslevende Tydelighed. Der laa den gamle Sølvmønt, som Guldsmeden havde foræret ham. Mon det var den, der havde havt en saadan magisk Kraft? Og ved Siden af laa det Brev, han havde skrevet til sin Kjæreste i Kjøbenhavn, og som han havde sluttet med Ordene: „... Eller om du havde været Dronning Helvig og jeg — din stakkels, forelskede Reserveløjtnant — Folkvar Lovmandssøn!"

Men hvad var det, der laa bag ved Brevet — en tyk, aflang Rulle, indsvøbt i gammelt Sejldug! Han aabnede den. — Den indeholdt hundrede gamle Sølvmønter, der alle bar Valdemar Atterdags Mærke. Og uden om Sølvmønterne var der svøbt et Stykke Papir med Guldsmedens Haandskrift. Det var nogle underlig store og kantede Bogstaver, der saa ud, som om de kunde være skrevne for et Par Hundrede Aar siden. Og de havde følgende Ordlyd:

„Jeg kan tænke, I vil have mere Glæde af de hundrede end af den ene Sølvmønt, jeg gav jer til Erindring. Og jeg beder jer ikke ringeagte denne Gave fra en gammel Mand, som ejer mere, end han har Brug for. Gjem den ene Mønt til Minde om Palle Lohmann, men lad kun de andre hundrede gaa til Musæet for Oldsagerne; saadan tror jeg nok, der er

noget, der hedder inde i Kjøbenhavn. Saa kan I jo skænke Fortjenesten til eders kjønne, lille Kjæreste og bruge den til Hjælp til Bryllupet, naar I forhaabentlig vender lykkelig hjem fra Krigen. I kan lide paa, jeg er kommen til min Skat paa ærlig Vis, thi som jeg alt har betydet jer: den er en Arv fra min Tipoldefar,

Dronning Helvigs Skiltvagt

Historier.

Fyldestgjørende Bevis. Fruen: „Jeg haaber, De forstaar Dem paa at lave Mad?" — Den nye Kokkepige: „Jeg kan forsikre Fruen, at jeg i sex Aar har havt en og samme Kjæreste, og det maa da være Bevis nok."

* * *

Den Kjærlighed! A: „Jeg har hørt, at Jack og Nelly nu er blevne forlovede igjen. Hvorfor hævede de Forlovelsen?" — B: „Jo, de kom op at skændes om, hvem af dem der elskede den anden højst."

* * *

De var nygifte, og han beklagede sig over, at hun ikke forstod at koge Æg. „Men kjære du," svarede hun, „du sagde jo, at et Æg skulde koge i 3 Minuter, og da vi til Frokost skulde bruge 5 Æg, saa lod jeg dem naturligvis koge i 15 Minuter. Jeg forsøger jo i al Ting at gjøre dig tilpas.

Skagens Fiskere.

(Efter **Mich. Ancher's** Maleri).

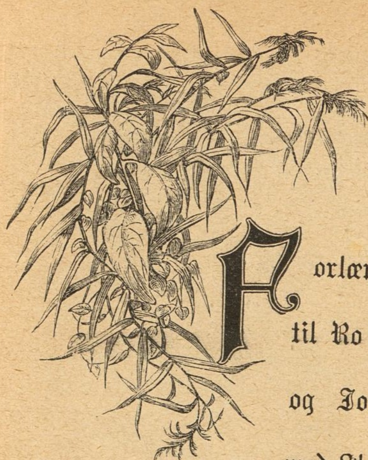
Hvem der en Gang har tilbragt nogen Tid — selv om det kun er en eneste Sommerferie — paa Skagen, længes altid tilbage til dette Sted. Naturen er større, Menneskene mere enkle og oprindelige end i de fleste andre Egne af Landet. Vel nok er der bleven endel forandret deroppe i Løbet af faa Aar, navnlig siden Skagens-Banen blev lagt. Men dette Danmarks nordligste Punkt har jo nu som før sine prægtige, store Omgivelser, hvor Vesterhav og Skagerak mødes, og Befolkningen er bestandig lige haardfør og udholdende, trods de moderne Civilisationsbestræbelser, der har affødt Badepensionat, Hôtel og Turistbesøg.

Men selv for dem, der ikke har havt Lejlighed til at gjøre Rejsen og Besøget, er Skagen ikke mere noget ukjendt Sted. Gjennem Kunstnerparret Michael og Anna Anchers Billeder kjender man hele Landet over Skagen og Skagens Fiskere, og hvad mere er, man har lært at holde af dem og forstaa dem. Der er næppe nogen anden dansk Kunstner, der saaledes som Michael Ancher og hans Hustru har levet sig saa nøje og fortroligt ind i en enkelt Befolknings Karakter og Levevis, og som med altid lige beundringsværdig Friskhed har kunnet hente en Mangfoldighed af Motiver derfra. Ved denne Trofasthed er der kommet noget absolut lødigt nationalt ind i deres Kunst, som — fremfor adskilligt andet moderne Maleri — vil trodse skiftende Smag og „Retninger". For Mich. Anchers Vedkommende beundrer man ikke mindst hans lige saa fine som sikre Evne til at træffe det særlig typiske i de Figurer, han gjengiver. Det er Skagens Fiskere akkurat saadan, som man træffer dem paa selve Stedet, ved Stranden og Klitterne, støtte og sindige Folk, som handler mere, end de taler, og som er til at stole paa, hvor det gjælder. — Da Ancher og hans Hustru knyttede sig saa fast til Skagen, var det ikke den ringeste Plet i Landet, de valgte for deres Kunst.

Skagens Fiskere

Aftenstemning.

Forlængst har Aftenklokken
ringet ind
til Ro og Hvile. Solen svandt
bag Vang og Vænge,
og Jordens Tjener, Maanen,
spreder ud sit Skin,
med Skygger vexlende, hen over
Mark og Enge.

Sødt dufter det fra Tjørn, fra Hyld og Lind
i friske Kølighed, i Vaarens lyse Nætter,
mens Maanestraalerne et gyldent Spind
i Søens lette Krusning fletter.

Som Moderen, der klapper Barnets Kind
og luller det til Ro med Ømheds Tale,
saaledes lister Vaarens milde Vind
sig ind i Nattens stille Friluftssale.

Det Timen er, hvor Menneskenes Sind
fra Dagens Uro, fra dens Strid og Møje
til Hvile falder. Og al Ting sover ind,
til Solen atter lukker op sit lyse Øje.

v.—d.

Aftenstemning.

Tak for sidst.

De havde længe havt ham i Kikkerten. En rask Karl var han, det kunde ingen nægte, den første til Arbejdet og den sidste fra Dansegildet. Han kunde svinge Pigerne i en „Forkert“ og i en Tyrolervals, saa der ikke var Magen til ham i hele Sognet, men derfor skulde han dog alligevel passe lidt paa sig selv, for der burde være Maade med al Ting, med Løjerne ogsaa.

Det var nu gaaet saadan til, at alle de unge fra Lilletorp havde været budne til Legestue og Dansebal i Storetorp, og selvfølgelig havde Jørgen været med. Det var nok egentlig ham, der havde stillet sig i Spidsen for Morskaben og faaet Turen arrangeret. Karlene skulde give en Krone pr. Mand til Bestridelse af Udgifterne til Drikkevarer og Musikanter; Pigerne var bedt gratis med. Og saa havde man faaet Lov til at laane Storstuen hos Skræderen i Storetorp, imod at Skræderen kom til at staa for Festarrangementet og tjente lidt til eget bedste derved.

Nogen Jalousi havde der altid været mellem de Storetorp-Piger og de Lilletorp-Piger. Ligervis som Olympens Gudinder stredes de om, hvem der bar Skjønhedsprisen, og Jørgen havde mere end en Gang været den Prins Paris, som udpegede den sejrende.

Men i den sidste Tid havde det rygtedes sig i de to Nabolandsbyer, at Jørgen havde bundet sig for Alvor, skjønt det endnu ikke var kommet til nogen offentlig Trolovelse. Den Pige, man sagde, han havde valgt, var en Datter af Skolelærerenken, og en saa kjøn og hjærtensgod Pige, at hun var forgudet af hele Byen. Det var da ogsaa den almindelige Mening, at hun i Grunden var meget for god til Jørgen Torp, thi skjønt der intet var at sige paa hans Dygtighed, og han tilmed havde en velstaaende Gaard i Vente, naar hans gamle en Gang faldt fra, saa var der dog stor Tvivl om, hvordan han vilde blive som Ægtemand, thi løs paa Traaden var han, og det var mere end en Pige, han havde sat Fluer i Hovedet uden at mene noget alvorligt med det.

Det kunde nu endda gaa an, saa længe han indskrænkede sit Kurmageri til Byens egne Piger; men naar han

Tak for sidst!

gik til Nabobyen og gjorde Haneben, fandt man dog, det var at drive Spasen temmelig vidt. Saa var det netop paa den Tid, at det omtalte Dansegilde skulde holdes i Storetorp, og her var det, at Jørgen slog sig saadan løs, at Lilletorp=Pigerne besluttede ved den første Lejlighed, der tilbød sig, at sige ham Tak for sidst.

Lærerenkens Datter havde for en Gangs Skyld, hvad der ellers meget sjældent hændte, faaet Lov til at gjøre Følgeskab med Byens øvrige Ungdom. Men hun fik kun ringe Glæde af det Gilde, thi Jørgen opførte sig hele Aftenen, som om han var besat af en ond Aand. Fra Begyndelsen til Enden af Gildet dansede han saa godt som ikke med andre end Skræderens Sofie, der havde et alt andet end godt Rygte paa sig, og som man kun taalte i Laget, fordi hun var Datter i Huset. Der var et Maskepi mellem de to, som var rent ud skammeligt at se paa, og imidlertid gik Jørgens Kjæreste omkring med et saa forpint Udtryk i sit kjønne Ansigt, at der var mer end en af de unge Karle, der hellere end gjærne havde spillet Trøsterens Rolle, om han havde turdet vove at gjøre Forsøg derpaa.

Saa var det, at tre af Lilletorpens raskeste Piger tog den Beslutning at hævne den Tort, som de syntes, der var overgaaet dem alle sammen ved denne Lejlighed. Man vidste, at Jørgen havde et saarbart Punkt: en uovervindelig Skræk for Vandet, og der kunde ikke tilfalde ham noget værre Arbejde, end naar han skulde ro Baaden hjem med Hø fra den nærliggende Eng. Tæt op til Gaarden laa der nemlig en lille Indsø, og det var det nemmeste at faa Høet hjem den Vej.

Af disse Omstændigheder besluttede Pigerne at benytte sig. En Dag havde Jørgen, overvældet af Trætheden og Varmen, lagt sig til at sove i Baaden, efter at han dog først havde roet den tæt hen til Bredden. Pigerne saa nu deres Snit, kastede Baadtovet om hans Hals og Skuldre og trak til af alle Livsens Kræfter for at faa ham paa Hovedet ud i Vandet. Inde mellem Træerne stod en af Jørgens Medbejlere og morede sig kostelig over Spasen.

Jørgen vaagnede ganske fortumlet op ved den Behandling, og enten han vilde eller ej — ud i Vandet maatte han, og han lignede saa temmelig en vaad og slukøret Hund, da han møjsommelig krøb op.

Men Historien fortæller intet om, hvorvidt Kuren

hjalp — om Jørgen beflittede sig paa et bedre Levnet herefterdags; om han lovede Bod og Bedring og senere blev lykkelig gift med Skolelærerenkens kjønne Datter. De tre Pigebørn, der havde arrangeret Vandkuren, haabede næppe paa et saa betydeligt moralsk Resultat; de havde kun villet bringe den forfløjne Karl en Tak for sidst, for at han fremtidig kunde vide, at man ikke saadan helt ustraffet gjorde Nar af de Piger i Lilletorp.

Historier.

Hun: „Faar vi virkelig Hest og Vogn, naar vi bliver gift?" — Han: „Ja, hvis din Fader ikke har noget imod det . . ." — „Hvad skulde han have mod det?" — „At betale!"

* * *

En retsindig Ægtemand ytrer til en af sine Venner: „Det falder mig aldrig ind at rette min Hustru; hun faar Lov til at gjøre alt, hvad hun vil." „Og du?" spørger Vennen. — „Jeg? — ja, jeg gjør ogsaa alt, hvad hun vil."

* * *

Det kommer an paa. A: „Man kan have forskellig Mening om, hvorvidt Lotterier er moralske eller umoralske." — B: „Ja, det beror paa, om man vinder eller taber."

* * *

De kjære Børn. Tanten: „Ja saa, du har havt Regning i Skolen i Dag! Naar jeg nu siger dig, hvilket Aar jeg er født, kan du saa sige mig, hvor gammel jeg er?" — Lille Karl: „Nej, ved du hvad, Tante; saa høje Tal har vi ikke havt endnu."

* * *

„Hvorfor gaar De til Koncerter, Hr. Forvalter, naar De ikke holder af Musik?" — „For min Fornøjelses Skyld. De ved ikke, hvor glad jeg bliver, naar Koncerten er forbi.

* * *

Fortroligt Brev. Bedste Hr. Kollega! De ønsker at høre min Mening om den hos mig engagerede Skuespiller Tiljemann. Jeg kan meddele Dem, at han spiller: Carl Moor, Kong Lear, Hamlet, Othello og Billard — det sidste bedst. Deres hengivne

Rampelin,
Theaterdirektør.

* * *

Huskors. Ægtemanden (sidder lyttende inde i sit Arbejdsværelse): „Nu ved jeg ikke, om det er den lille, der skriger, min Hustru, der synger, eller Svigermo'er, der ræsonnerer!"

* * *

Rentieren: Hvorfor kommer De og vil laane Penge af mig; De kjender mig jo kun af Udseende . . .?" — Laansøgeren: „Gudbevares; det er mig fuldkommen tilstrækkeligt."

* * *

Ogsaa et Kors. „Ved du hvad, lille Kone! Naar jeg er død, skal du saamænd ikke sætte noget Kors paa min Grav; det er en unødvendig Udgift. Det bliver det selv samme, hvis du et Par Gange om Aaret gaar ud paa Kirkegaarden og sætter dig paa Graven."

Tidsfordriv.

Koncert paa Drikkeglas er en ikke ubekjendt „Kunst". Naar man prøver en Mængde forskellige Drikkeglas, opdager man, at de giver forskellige Toner, idet man slaar paa dem. Ved at opstille Glassene efter Tonerne i en Skala og som Hammer anvende et Stykke Kork paa et Skaft af passende Længde, kan man øve sig i at spille ganske nette Musikstykker.

En svømmende Synaal. Naar man med en tør Tøjlap gnider en lang, fin Synaal rigtig ren og tør og forsigtig lægger den vandret paa Vandfladen i et fyldt Glas, forbliver den en Tidlang svømmende derpaa, indtil den lidt efter lidt fugtes af Vandet og gaar til Bunds. Forsøget lykkes dog endnu bedre, naar man først stryger Naalen over med Talg.

Tegninger paa voxende Frugt. Af et tyndt Lag Vox skærer man Bogstaver og fæster dem paa Æbletræets Frugt, saaledes at de danner Navne eller deres Begyndelsesbogstaver. Dette bør gjøres paa den Side af Æblet, der er vendt imod Solen, og som derfor bliver rød henimod Høstens Tid. Man maa imidlertid passe nøje paa ikke at skade Stilken, for at Æblet ikke skal falde af i Utide; ligeledes bør man en Gang imellem se efter, om et eller andet Bogstav har løsnet sig, thi i saa Fald maa det erstattes med et nyt. Naar Æblerne ere modne, borttager man Voxet; de Steder, hvor det har siddet, ere da hvide og danner Navnetrækket, medens det øvrige er rødt.

Kortkunst. Hvorledes gjætter man et Kort, som holdes op mod Lyset? Man hælder ubemærket nogle Draaber Vand paa Bordet og stiller Lyset saaledes, at dets Skin falder paa Vandet. Ser man nu ned paa Vanddraaberne, medens en anden holder et Kort op mod Lyset, afspejler Kortet sig i Draaberne, og paa den Maade kan man sige, hvilket Kort det er.

Alv og Kam.

Et Sagn fra Riesengebirge.

Af Ingvor Bondesen.

(Med Illustrationer af Carsten Ravn).

Paa Nordsiden af Riesengebirge skærer den aabne, venlige Hirschbergerdal sig i sydlig Retning og med tiltagende Bredde ind i Højlandet, indtil den brat standses af selve Bjærgkædens Hovedkam. Inderst i Dalen ligger Landsbyen Hermsdorf, og bag denne knejser paa en enlig, skovgroet Granitkegle Ruinerne af Borgen Kynast.

Det store Taarn og Størstedelen af Borgmuren staar endnu, saa man er i Stand til at danne sig en ret tydelig Forestilling om, hvorledes Borgen har set ud i sine Velmagtsdage med sin dobbelte Ringmur, sine Kasematter, de tre skæve Borggaarde, den ene indenfor den anden, sine Stalde, Forraadshuse og Beboelsesrum. Efter Sagnet skal Kynast være bygget i Aaret 1292, og fra de ældste Tider indtil vore Dage har det med tilhørende Godser været i Familien Schaffgotsch's Eje. I Aaret 1675 slog Lynet ned i det høje Borgtaarn; faa Timer efter var hele Slottet en rygende Ruin, og det er senere aldrig bleven gjenopført.

Paa Trediveaarskrigens Tid var Hans Ulrik Schaffgotsch Besidder af Friherreskaberne Kynast-Greiffenstein og Trachenberg-Prausnitz. Han var født den 28de August 1595, studerede i sin Ungdom ved Universiteterne i Nürn-

berg og Leipzig og foretog derefter en Udenlandsrejse, der omfattede de fleste evropæiske Lande og varede i henved fem Aar. Fem og tyve Aar gammel ægtede han Barbara Agnes, en Datter af Hertug Joachim Frederich af Liegnitz, og kort efter udnævntes han af Kejseren til kommanderende General i Schlesien. Hans Hustru døde i Sommeren 1631 paa Slottet i Kemnitz og blev jordet i Slægtegraven i Greifsenberg.

Imidlertid rasede Trediveaarskrigen i det ulykkelige Tyskland. Wallenstein, der havde ført de kejserlige Hære fra Sejr til Sejr, blev omsider slaaet ved Lützen den 6te November 1632 af Svenskerne. Med Levningerne af sin Hær trak han sig tilbage til Bøhmen.

Naar man kom indenfor Porten til den indre Slotsgaard paa Kynast, havde man til venstre det store Taarn og til højre Herreboligen. Lige for sig saa' man et Stykke af den indre Ringmur, og langs denne løb en Svalegang, som forbandt Herrehuset med Taarnet, og fra denne Svalegang var den eneste Indgang til Taarnet. Herrehuset var tre Stokværk højt; det nederste var delt i to Rum: Spisesalen og „Friherrens Mag".

Det var en Formiddag kort før Jul i Aaret 1632. Store Favnestykker flammede i Kaminen i Friherrens Mag og lyste ud paa det tykke Ulveskind, der dækkede Gulvet foran den. Skæret fra Ilden dansede op og ned over Himmelsengens Silkeomhæng og Egebordets Krydsfod, det spejlede sig i de blanke Metalkugler paa Ildbukkene og i Sølvkrusene paa Skænkebordet, thi det blege Skær fra den ellers klare Decemberdag naaede næppe indenfor de tykke Mures Vinduesfang og sluktes ganske i Krogenes Tusmørke.

Paa den ene af de hyndebelagte Stenbænke i Vinduesfordybningen foran et lidet Sømmebord sad Fru Brigitta af Dohna*), en Kusine til Borgherren; siden Friherreindens Død havde hun styret Husvæsenet paa Kynast. Hendes Husbond var Officer i Tillys Hær, men faldt i Slaget ved Lutter am Baremberg mod de Danske. Nu havde hun alt i fem Aar været Enke, men var endnu ikke fyldt de tredive.

---

*) Slægten Dohna er ældgammel. Fra Sachsen udbredte den sig til Bøhmen, Schlesien og Preussen. En Mand af denne Slægt, Borggreve Christoffer af Dohna, var dansk Hærfører i den nordiske Syvaarskrig.

Hun havde en bleg Ansigtslød, runde, faste Kinder og store, rolige Øjne. Haaret skjultes ganske af den perlestukne Hue.

Lige overfor hende sad Sognepræsten i Giersdorf, en Landsby under Kynast. Hans Navn var Johan Andreas Thieme. Han var noget til Aars og var Friherrens fortrolige Ven og Raadgiver.

Præsten, som lige var kommen til Sæde, spurgte Fru Brigitta: „Er Friherren kommen? Det blev fortalt i vor By til Morgen, og jeg gav mig strax paa Vej for at høre, hvordan alt staar til."

„Han kom i Gaar Aftes, og hel og uskadt, Gud være lovet! Ellers kommer han jo nærmest som Flygtning."

„Det er svære Tider, Fru Brigitta, og — underlige Tider. Friherren har svoret Kejserens Troskab, og dog er hans Hjærte uløselig knyttet til Kejserens Fjender, vore forfulgte, mishandlede Troesbrødre."

„Gaar det eder bedre, Hr. Johan?"

Præsten sukkede. „Kan jeg faa Lov at hilse paa Friherren?"

„I ved, I er altid velkommen paa Kynast. Hans Ulrik gik nys op i Rustkammeret, men forinden jeg lader gaa Bud efter ham, vilde jeg gjerne tale i Enrum med eder. Jeg har en Bøn til eder."

„En Bøn, Fru Brigitta? I ser saa alvorsfuld ud."

„Det gjælder ogsaa min Livslykke. Husker I Løjtnant Pritwitz, som laa her i Sommer med en Fane Ryttere?"

„Fru Brigitta!"

Den smukke Frue saa' op. En fin Rødme jog hen over de blege Kinder.

„Ja, han har bejlet til mig. Er jeg for gammel, tykkes I?"

„Han var en saare ivrig Papist. Jeg disputerede mere end én Gang med ham. Friherren giver aldrig sit Minde til den Forening."

„Det er just det, Hr. Johan. Jeg vilde saa mindelig bede eder lægge et godt Ord ind for os hos Hans Ulrik."

„Det vil intet baade," svarede Præsten mørkt.

„Kjære Hr. Johan!" udbrød Brigitta og greb hans Haand med begge sine. „I har saa meget at sige hos Hans Ulrik. I er vort eneste Haab."

„Det værste er," vedblev Præsten med stedse mørkere Miner, „at det ikke blot er eders Frænde, som i denne Sag staar eder imod." — Præsten grundede et Øjeblik. „Ja, jeg bør sige eder det. Nu er Meningen mig klar."

„Det er mere, end jeg kan sige," sagde Brigitta stødt og tog sine Hænder til sig. „Hvad mener I? Hvem sigter I til?"

„Bliv for al Ting ikke fortørnet, kjære Frue. I ved, jeg er en ikke ganske ukyndig Discipel af den store Kepler, og at jeg forstaar lidt af den Kunst at læse i Stjærnerne. I har mangen Gang bedet mig stille eders Horoskop, Fru Brigitta, og jeg har hver Gang svaret med en Spøg; men Munterheden var løjet; den skulde kun tjene til at skjule min dybe Bekymring."

„I har altsaa dog gjort det?"

„Kort efter at I kom hertil; men jeg troede at gjøre bedst i indtil videre at tie dermed."

„Spaar Stjærnerne mig Ulykke?" spurgte Fru Brigitta spændt.

„Hvis I atter knytter eders Skæbne til en Mands, vil I komme til at lide meget baade paa Sjæl og Legeme. Dog saa' jeg derefter rolige og blide Dage, saa det staar i eders egen Magt at afvende de onde."

Brigitta gav sig til at græde heftigt. Hr. Johan saa' paa hende med dyb Medfølelse og talte mildt til hende om Forsagelse og Kors og Hengivenhed i Herrens Vilje. Omsider tørrede Fru Brigitta sine Øjne, men i Maaden, hvorpaa hun gjorde det, var der mere Trods end Hengivelse. Derefter udbrød hun endnu med Graad i Ordene:

„Hvad end jeg kommer til at lide for dette, saa skal det dog fuldbyrdes; thi lod jeg mig nu tvinge af eders Overtalelser og Hans Ulriks Vrede, vilde en endeløs Jammer blive min Lod, et Liv fuldt af nagende Længsel og bitter Selvanklage. Aldrig, aldrig! Kaspar og jeg skulle vide at møde vor Skæbne med oprejst Hoved. Det kunde vel ogsaa tænkes," vedblev hun, i det hun rejste sig og sendte Præsten et fortørnet Blik fra Siden, „at I har set Tegnene lidt for sorte; i alt Fald ved jeg da, at Gud Herren er over Stjærnerne."

Fru Brigitta ilede i stærkt Sindsoprør mod Døren, da i det samme Friherren traadte ind. Ogsaa Præsten havde rejst sig. Friherren saa' forbavset fra sin Frænke til Præ-

sten; derpaa skød han indtil videre dette ubegribelige fra sig og aabnede sine Arme imod Præsten, og de to Mænd omfavnede og kyssede hinanden. Imidlertid gled Brigitta ubemærket ud af Stuen.

„Ja, I ved vel alt!" sagde Friherren og begyndte at gaa op og ned ad Gulvet med hurtige Skridt. „Vor Hær er spredt for alle Vinde. Vi kæmpede ellers som Mænd, tør jeg sige; men Svenskerne sloges som rene Djævle — Gud forlade mig! Nej, men de kæmpede for den rene Lære, for Guds sande Evangelium, og derfor følger Sejren dem fra Valplads til Valplads. Vi andre . . . jeg tør ikke tænke derpaa, om jeg ikke skal blive Forræder mod min Kejser."

„Ja, her er det svært at give Gud, hvad Guds er, og Kejseren, hvad Kejserens er. Men denne Svenskekonge var et Redskab i Herrens Haand. I skal se, nu lysner det mod Fred."

„Det er uvist at sige." Friherren aabnede Døren og gav en Ordre til Dørsvenden. „Wallenstein har store Planer for, og siden Brudet med Kejseren . . ."

„Er der et nyt Brud?"

„Nej, men det gamle har aldrig ret været helet. Kejseren pønser paa at styrte Wallenstein, og det vil ske, saa snart han tror at kunne undvære ham. Men hvis nu Hertugen tager sine Forholdsregler? Jeg ved, han rækker efter Bøhmens Kongekrone. Sæt, at han slutter Forbund med Sachserne og Svenskerne for at faa den, og sæt, at det sker! Hvad saa? Vil saa Kejseren nødtvungen slutte Fred og give vore Troesbrødre den Frihed, de attraa, eller skal jeg atter storme ud i Flok med Papisterne for at kæmpe ikke blot mod vore Troesbrødre, men mod selve min store Generalissimus? Da vil det sidste blive værre end det første; thi Wallenstein er kun Soldat. Han spørger ikke om Papist eller Lutheran; vi raser med Ild og Sværd imod alle uden Forskjel. Men naar Skilsmissen kommer, hvad saa? Tjener jeg Wallenstein eller Kejseren? Løgn eller Sandhed? Gud eller Satan?"

I dette Øjeblik traadte Tjeneren ind og afbrød saaledes Underholdningen. Friherren tog Plads der, hvor Brigitta havde siddet, Tjeneren satte Vin frem og hentede fra Skænkeskabet tvende Sølvbægere. Derefter forlod han atter Stuen.

„Skaal!" udbrød Friherren og greb et Bæger. „Herren give os en glædelig Jul!"

„Amen!" svarede Præsten og stødte sit Bæger mod Friherrens.

„Sæt eder, Hr. Johan, og lad mig saa høre, hvorledes det staar til her i vore kjære Bjærge! — Men hør!" vedblev den urolige, heftige Borgherre, „hvad var det med Brigitta? Hun saa' saa forgrædt og ulykſalig ud? Hvad fejler hun?"

„Det vil I nok faa at vide af hende selv," svarede Præsten og indtog sin gamle Plads.

„For det var vel ikke om denne — ved I, at hun har en Bejler? I maa vel kjende ham, en Løjtnant Pritwitz, som laa her paa Kynast i Sommer, en rigtig arg Papist. Men der bliver ingen Hoser af det Skind."

„Har han henvendt sig til eder?"

„I Görlitz, kan I tænke. Vi kommer udasede, gjennemblødte og tilsølede til Byen ved Aftenstid, og der kommer han anstigende fra Breslau i fuld Mondur, i Pelsværk og Brokade, med Snore og Kvaster og overfalder mig næste Morgen. Jeg var naturligvis høflig imod ham og meddelte ham, at saadan Kopulation var en Umulighed, saasom min Frænke var Protestant; men da han derefter slog paa, at det Kætteri vel ikke stak dybere, end at det lod sig rykke op, saa kan I nok vide, at min Taalmodighed havde Ende. Og saa tog det ene Ord det andet, og vi blev hede i Kammen begge to."

„Hvad sagde han?"

„Hvad han sagde! Han sagde, at enten det gik op eller ned, vilde han ægte Brigitta, for saadan bar de Pritwitzer sig altid ad, og kunde det ikke ske med mit Samtykke, saa tog han hende uden mit Samtykke. Og det gav han mig sit Æresord paa."

„Han maa jo have været fra Vid og Sans. Hvad svarede I dertil?"

„Jeg svarede, at hvis han mod min Vilje ægtede Brigitta, saa skulde de begge faa Lov til at fortsætte Samlivet i Taarnfængslet paa Kynast og ikke se Sol eller Maane igjen, saa længe jeg raadede for Nøglerne. Og det gav jeg ham mit Æresord paa. Nu er det min Agt at fortælle Brigitta det hele, og saa formoder jeg, at i det mindste

hun for sit Vedkommende taber Lysten til at blive Fru Pritwitz."

Og den gæve Friherre, som aldrig lod være langt mellem Ord og Handling, udtalte sig endnu samme Dag med fornøden Tydelighed og al ønskelig Vægt for sin Frænke. Strax derpaa havde han en liden Konference med sin Livdrabant, Konstantin af Wegrer, og sin gamle, tro Borgfoged, hvis Navn ikke vides; dermed var den Sag i Orden og Kaspar af Pritwitz ude af Friherrens Tanker.

Julen forløb, og Nytaarsmorgen randt op usædvanlig klar og straalende. Friherren klædte sig paa og gik efter Sædvane ad Staldene og Porttaarnet til for at udspørge Nattevagten; men da han gjennem den indre og mellemste Borggaard kom ud i den store saakaldte „anden Gaard" og ret fornam den stille, rene Frostluft, ændrede han Kursen og steg op paa den ydre Ringmur, indenfor hvis Tinder og Skydeskaar der løb en bred, aaben Gang. Nu og da stod han stille og frydede sig ret ved at se Rimfnuggene glimre paa Grene og Straa nede i den lille Urtegaard; derpaa fortsatte han sin Gang, til han naaede det sydøstlige Hjørnetaarn. Til venstre skimtede han Kirken i Giersdorf; til højre dækkedes de opadstigende Bjærglinier af tætte Skove, halvt tilslørede af Morgentaagen. Men over de fjærne, graablaa Linier løftede sig længst ude i Synskredsen den mægtige Riesenkam med sine takkede Omrids. Schwarzkoppe og dens endnu højere Tvillingbroder Schneekoppe havde alt fanget de første Solstraaler og lod deres skinnende Sneklædning funkle til det nye Aars Ære, og da i det samme Klokkerne nede i Hermsdorf begyndte at kime, foldede Hans Ulrik stille sine Hænder og takkede af en oprigtig Sjæl den kjære Gud for det svundne Aar og for al hans Naade. Alle disse Byer, Skove og Bjærge tilhørte jo ham — tilhører endnu den Dag i Dag hans Slægt —. Hans Ulrik takkede Herren for, at han havde udløst ham og hans af Papismens Lænker; han bad for sin afdøde Hustrues Sjælefred, for sine Børns Fremtid, for sit Land og sine Troesbrødre, bad Gud Herren at ende den forfærdelige Krig, at enhver maatte faa Lov til at dyrke sin Gud og sin Jord i Fred. Saa slog han Kors for Bryst og Pande, vendte sig om og gik i dybe Tanker tilbage.

Da han naaede Stentrappen, ad hvilken han var stegen op, saa' han nede i Borggaarden sin gamle Foged komme hinkende.

„Glædeligt Nytaar, du gamle!“ raabte Friherren fornøjet og steg rask ned ad Trappen. „Hvad er det for en Gang, du stiller op? Er Utingen faret dig i Benene?“

Den gamle brummede et Svar i Skægget og blev staaende ved Foden af Trappen med Hatten i Haanden, til hans Husbond var naaet ned til ham.

„Det er galt fat, eders Naade! Fru Brigitta er rømt af Gaarde i Nat."

„Tusind Syger! Hvad siger du? Er Fru Brigitta rømt?"

„Justement. Da eders Naade havde sagt Godnat til os i Borgestuen, gik jeg over i mit eget Herberg for at gaa til Ro. Men ved Midnatstide vaagnede jeg, som og ellers hænder mig jævnlig. Jeg vidste, at Fru Brigitta havde ladet bringe et Par Kander Vin op i Porttaarnet til Nattevagten, og saa tænkte jeg: jeg skal dog se, hvordan det staar til."

„Bravt tænkt, du gamle!" afbrød Friherren; „men lad det gaa fort med Historien!"

„Ja, saa tog jeg Klæder paa og gik derud. Jo rigtig! Hele Vagten snorksov og Kuren med. Først skældte jeg dem Huden fuld, og saa ruskede jeg i et Par af dem, og tilsidst sparkede jeg dem i Næse og Mund; men lige fast og tæt sov de; de laa som døde Svin. Dette hænger ikke rigtig sammen, tænkte jeg, og dermed afsted for at faa fat i Wegrer."

„Naa, men var hun da væk allerede?"

„Nej, nu skal I høre. Da jeg har faaet Wegrer paa Benene, løber jeg over imod Stalden for at faa purret et Par af Knægtene, men ligesom jeg kommer til Kancelliet og skal ud af Porten, ser jeg to sorte Skikkelser snige sig afsted langs Staldmuren. Jeg er ved Porten i tre Spring lige saa tidlig som de og er dem lige paa Livet, inden de ser mig. Den ene gav et Skrig og fo'r ud af Porten; det var Fru Brigitta. Den anden . . ."

„Ha! Fik du ham? Har du ham?" raabte Friherren i aandeløs Spænding.

„Ja, fat i ham fik jeg, eders Naade! men tusind Pokker fare i det, jeg er sagtens bleven for gammel til at tage Livtag — nok er det: han satte mig ind imod Portstolpen, saa jeg troede, han havde knust hvert Led i mig, og dermed var han væk."

„Ja, men Wegrer!" skreg Friherren og stampede i Jorden. „Hvor blev han af?"

„Ja, saa hylede og brølede jeg i vilden Sky, alt hvad jeg kunde — og andet kunde jeg ikke, og saa kom Wegrer løbende og vilde til at hjælpe mig op. Men jeg sagde: Lad bare mig ligge! Faa et Par Staldknægte op og sæt efter dem paa de raskeste Heste, vi har!"

„Godt, godt! Og det gjorde de saa, og . . . naar kom de tilbage?"

„De er ikke komne endnu?"

„Ikke komne endnu, og det var ved Midnatstide, siger du! Ha! men de fordømte Vægtere!"

„De er at undskylde, eders Naade. Fru Brigitta havde givet dem en Dvaledrik."

„Naa, slige Hexekunster har hun ogsaa brugt! Men jeg vil haabe, at Konstantin bringer dem tilbage i god Behold, saa skal vi dog se! Den ler bedst, som ler sidst."

Efter Davren sendte Friherren ridende Svende ud i alle Retninger; de kom tilbage hen ad Middag med uforrettet Sag, og de Efterretninger, de bragte, var af temmelig modstridende Art, saa at intet lod sig slutte deraf. Alt som Tiden led, voxede Spændingen og med den Hans Ulriks Harme. Han havde taget Post oppe paa det høje Taarn og spejdede derfra ud til alle Sider. Af Udsigt fik han mere end nok den Nytaarsdag.

Endelig, da det alt begyndte at skumre, saa' Friherren et Tog af ridende komme ud fra Hermsdorf og tage Retning efter Slottet. Men inden han kunde tælle Rytterne, skjultes de af Skoven, og da de atter kom frem paa den sydlige Side af Bjærgkeglen, hvor Ridestien løb, var det blevet for mørkt til, at han kunde skælne Tallet. Han steg da ned og begav sig ud til Porttaarnet. I samme Nu som Kurens Horn lød, stod Friherren under Porthvælvingen med de fleste af Borgens Mandskab om sig.

„Har du dem, Wegrer?" raabte han med Tordenrøst ud gjennem den aabne Portfløj, hvor nu adskillige Rytterskikkelser kom til Syne.

„Ja vel, eders Naade."

„Guds salte Død! Kom nærmere!"

I Skridtgang gik det ind gjennem den mørke Porthvælving; bragende lukkede Porten sig efter den sidste.

„Stig af!"

„Ja, vi nødtes til at bagbinde dem," sagde Wegrer og svang sig af Sadlen. „Løjtnanten er ikke god at bides med."

„Aa, Hr. Løjtnant! Ja, I faar undskylde, hvis mine Svende har været mindre høflige mod eder! Men naar I kommer som Kvinderøver . . . Hvor blev I af saa længe? Hvor traf I dem?"

„Ja, eders Naade! de havde jo et lille Forspring, og nede ved Hertugindestenen holdt en Drabant med deres Heste. En Tid fulgte vi dog Sporet, men da vi kom til Warmbrunn, gik det galt. Dele os turde vi ikke, og saa slog vi da efter en lille Raadslagning ind paa Hirschberger-vejen; derved spildte vi mindst en halv Time. Saa maatte vi tilbage igjen og ad Kemnitz til. Der blev vi vaer, at der var Lys i Kirken, og der tog vi dem saa, ret som de kom ud af Vaabenhuset."

„Guds hellige Død!" skreg Friherren. „Først da de kom ud! Men saa er de vel Mand og Hustru? Svar, Wegrer!"

„Brigitta er min Hustru," sagde Løjtnant Pritwitz, „og jeg haaber, I respekterer den Guds Lov, som har forenet os!"

„En papistisk Præst, formoder jeg! Men Brigitta er Protestant, Hr. Løjtnant. Jeg erklærer Vielsen for ugyldig."

„Brigitta er vendt tilbage til den sande og eneste Kirke og har afsvoret sine lutherske Vildfarelser. Jeg gav eder mit Æresord paa, at Brigitta skulde blive min Hustru; det er nu sket og lader sig ikke gjøre om. Jeg beder eder derfor om, at I lader dette faa Ende; thi kommer denne Voldsdaad Kejseren for Øre . . ."

„Kejseren!" raabte Friherren i højeste Harme. „Paa Kynast holder jeg Gaardret og ikke Kejseren. Og har I, Hr. Løjtnant, holdt eders Ord, saa skal jeg vise, at jeg ogsaa skal holde mit. Før dem til Taarnet!"

„Ja vel, eders Naade!" svarede Wegrer. „Til Ridderfængslet?"

„Aa nej," raabte Hans Ulrik spottende. „Løjtnanten hisser I ned i den nordre Kjælder og hans Frue i den søndre. Der er jo rigtignok saa en temmelig tyk Mur mellem Herren og Fruen; men om jeg mindes ret, er der en lille firkantet Glug deri. Naar Fruen stikker sin Arm ind, skulde jeg næsten tro, at Løjtnanten vil kunne faa et Haandkys endog; i alt Fald kan han derigennem uforstyrret undervise hende i den sande og eneste Kirkes Lære med alle dens Munkeløgne og Helgenmirakler, dem, Fruen næppe endnu kjender synderligt til."

Og som Friherre Schaffgotsch bød, saaledes blev det. Den gamle Beretning fortæller, at de to Ægtefællers Fæng-

sel var fjorten Favne dybt; det vil rimeligvis sige fjorten Favne under Svalegangens Gulvhøjde.

Der forløb nu to Aar. I dette Tidsrum opholdt Friherren sig som oftest paa Slottet i Kemnitz og aflagde kun kortere Besøg nu og da paa Kynast. Lige før Julen 1633 holdt han her en stor Jagt, og til denne havde han indbudt mange af Omegnens Adelsmænd som og en Del Officerer. Herberget paa Kynast var fuldt af Gjæster; hver Dag var der Hallo i Skovene og hver Aften Lystighed paa Slottet.

Naar Friherren kom til Kynast, blev der strax sendt Bud til Præsten Thieme, og denne havde endog sit eget Værelse i Herrehuset lige over Friherrens Mag. Den næstsidste Jagtdag henimod Sengetid træffer vi Friherren og Præsten her oppe; den første har selv fulgt sin Gjæst til hans Kammer.

„Jeg vilde blot i Enrum sige eder," sagde Friherren, da Døren havde lukket sig efter Tjeneren, „at jeg i Dag har faaet Brevskab fra Hertugen."

„Fra Wallenstein?" spurgte Hr. Johan.

Friherren nikkede. „Han indbyder mig til et Møde i Pilsen strax efter Nytaar, og jeg agter at tage derhen."

Præsten stod tavs en Stund. „Den Indbydelse huer mig ikke. Sikkert vil det nu komme til en Afgjørelse, men uvist, om I ikke gjorde rettest i at tage til Kejseren."

„Hvad skulde jeg der?"

„Hvis Wallenstein nu aabent bryder med Kejseren, saa skulde I tilbyde Kejseren at føre en Hær imod ham. Og saa skulde I slaa hans Hær og derefter minde Kejseren om, at vi Lutheranere ere lige saa fuldt hans Undersaatter som Papisterne, og at vi bør have den samme Ret til hans Beskyttelse."

„Og hvad saa?"

„Saa skal Kejseren slutte Fred og erklære Protestanter og Papister lige for Loven."

„Det gjør Kejseren aldrig. Nej! Eders Ord tilsiger mig ydermere, at jeg bør gaa til Hertugen."

„Gjør som I kan forsvare det for eders Samvittighed; men jeg har en Bøn til eder, inden I denne Gang forlader Kynast. Giv de to i Taarnet deres Frihed! Til Nytaar er det to Aar siden, I lod dem hisse ned."

„I skal tie om dem!" sagde Friherren barsk. „Jeg har svoret, at saa længe jeg raadede for Borgens Nøgler . . ."

„Ja vist; men jeg tror, Vorherre vil regne eders Ubarmhjærtighed for større Synd, end om I bryder slig daarlig Ed. Jeg havde set det forud og sagt Fru Brigitta det, at megen Elendighed vilde følge, om hun ægtede den Mand; dog og, at hun skulde faa blide Dage derefter. I har sørget for, at den første Del af Forudsigelsen blev opfyldt, tag eder nu ogsaa lidt af den anden Del! I har endda straffet haardeligt."

„Hm! Hvoraf vidste I, at dette skulde ramme Brigitta? Har I læst det i Stjærnerne, Hr. Johan?"

„Netop."

„Hvoraf kommer det," spurgte Friherren med et lidet Smil, „at I aldrig har stillet mit Horoskop?"

„I tror jo ikke paa den Kunst, eders Naade."

„Det er sandt; men derfor kunde I alligevel have gjort det."

Jeg har heller aldrig stillet mit eget," svarede Præsten, „jeg har aldrig vovet det."

„Saamænd!" sagde Friherren alvorlig. „Det kan blive en farlig Sag saadan at løfte Sløret for Fremtiden, selv om det, man ser, kun er Indbildning. — Ja, jeg siger eder igjen, kjære Ven, at jeg tror ikke paa Stjærnerne; men nu beder jeg eder alligevel: Vil I endnu denne Aften stille mit Horoskop, og vil I saa i Morgen ved Davren, inden vi drager paa Jagt, fortælle mig, hvad I har set?"

„Naar I ønsker det," sagde Præsten, „saa skal jeg gjøre det. Tænkeligt og, at Stjærnerne kunde give eder et Vink, nu det gjælder at vælge ret!"

„Tro ikke, at Stjærnerne vil faa noget at gjøre med mit Valg. Men læs nu alligevel ret, Hr. Johan!" sagde Friherren med et Smil og trykkede Præstens Haand til Godnat.

„Og glem saa ikke de to i Taarnet, Friherre!"

„Sov vel, Hr. Johan!"

Da Jagtherrerne den følgende Morgen samledes om Davrebordet i Spisesalen, var Thieme en af de sidste. Han hilste Friherren paa Afstand og søgte strax sin Plads ved Bordet. Hans Ansigt var blegt og forvaaget, Blikket sky, og Stemmen skælvede kjendeligt, da han fremsagde Bordbønnen.

Friherren havde dog ikke lagt egentlig Mærke til dette, og da Bønnen var til Ende, spurgte han højt tværs over Bordet:

„Naa, Hr. Johan! Hvad fortalte saa eders kjære Stjærner om mig?“

Ved dette Spørgsmaal blev Thieme saa forvirret, at det ikke kunde undgaa Friherrens Opmærksomhed.

„Hvad er der i Vejen med eder? I er jo Dødsens bleg. Er I ikke vel?“

„Fuldkommen!“ svarede Præsten og mandede sig op.

„Naa, og Stjærnerne?“ spurgte Friherren med et Smil.

„Har Præsten gransket Himlens Løb for at udforske eders Skæbne?“ spurgte en af de nærmest siddende Gjæster Friherren.

„Det har han, hvis han ellers har holdt sit Ord.“

„Saa er det eders Naades Skæbne“, sagde en anden, „der har røvet Præsten hans Nattero.“

„Var Konstellationen ikke gunstig?“ spurgte atter Friherren og smilede stadig.

„Lad os ikke tale mere derom!“ sagde Præsten ligesom med Anstrængelse.

Men nu blev Friherren utaalmodig, som ikke sjælden hændte ham, naar der viste sig Hindringer, han ikke ret agtede. „Hvi skulde vi ikke tale derom? Jeg beder eder, at I strax forkynder mig hele Dommen, hvordan den end monne lyde!“

„Det meste finder sin Tydning i det Løb, som alt er lagt tilbage,“ svarede Præsten undvigende.

„Vil det sige, at jeg har levet min længste Tid?“ spurgte Friherren.

„Ingenlunde. Kun at den Tid, som er tilbage, ikke vil blive rig paa Begivenheder.“

Al Samtale om Bordet var forstummet. Alle lyttede spændte til Ordskiftet mellem de to.

„Og Finalen?“ spurgte Friherren. Denne Gang var der Uro i Blikket.

„I mener?“

„Jeg mener naturligvis, hvorledes jeg skal dø. Vi skal jo alle dø.“

„Det skal vi,“ svarede Præsten, „men derfor er og det Spørgsmaal om Døden af dybeste Alvor og skal ikke drages frem paa denne Tid.“

„Det skal drages frem,“ udbrød Friherren hidsig. „Hvortil alle disse Omsvøb? Tror I, jeg frygter Døden — en af Wallensteins Generaler? Just nu vil jeg vide det.“

„Der er det, som er værre end Døden," stammede Præsten.

„Alt, siger jeg! Vil I gjøre mig til Poltron og Kjærling her ved mit eget Bord! Alt! Jeg befaler det."

„Nu vel," svarede Præsten hvid i sit Aasyn som et Lagen; „eders Hoved skal falde for Bøddeløxen."

Ikke en Lyd hørtes i Salen efter disse Ord. I Præstens Øjne stod Taarer. Friherren drak et stort Bæger Vin; hans Haand rystede, da han greb Bægeret.

Da han atter satte det fra sig, var han den første, som brød Stilheden.

„Ja, mine Herrer," sagde han med tilkæmpet Ro, „der maatte en Slurk Vin til for at faa den bedste Mundfuld ned. Men nu er den ogsaa nede. Jeg tror paa Gud Fader og hans enbaarne Søn, men visselig ikke paa Stjærner og Himmeltegn og slig gammel Overtro. Nu skal det være glemt!"

Men Stemningen vedblev at være trykket under Resten af Maaltidet. Da Selskabet rejste sig, søgte nogle ud i Borggaarden. Præsten vilde ubemærket begive sig over i Kancelliet, hvor Biblioteket ogsaa havde sin Plads; men Friherren tog ham under Armen og sagde:

„Tilgiv min Heftighed! Eders Spaadom har gjort stærkest Indtryk paa eder selv; men det er mig ydermere Bevis paa, at I er min trofaste Ven. Og anden Betydning har denne Spaadom ikke for mig."

Men som de nu i fortsat Samtale gik gjennem Mellemgaarden og ud i den store Gaard, kom en Hyrde trækkende med et Lam ude fra. Hyrden tog Vej imod Stegerset.

„Nu skal jeg grandt bevise eder, kjære Ven, hvor liden Tro man kan fæste til Stjærnerne, og hvor unødig eders Bekymring for min Skyld er."

Friherren vinkede ad Hyrden, og flere af Selskabet sluttede sig til.

„Ved du," sagde Friherren, „hvad Dag det Lam er født?"

„Dag og Time, eders Naade," svarede Hyrden, „for det blev født i den samme Stund, vor lille Pige drog sit sidste Suk. Den Stund glemmer jeg aldrig."

„Hør nu, Hr. Johan! Nu skal I stille dette Lams Horoskop og sige mig, inden vi tager paa Jagt, hvad Ende det vil faa. Slaar det til, da vil jeg tro paa Stjærnerne."

Præsten vilde gøre Indvendinger og mente, at fordi Stjærnerne kunde vise et Menneskes Livsløb, havde man ingen Ret til at drage Slutninger til de umælende; men omsider gav han efter, og da han af Hyrden havde faaet Lammets Fødselsstund at vide, lovede han uden Tøven at stille dets Horoskop.

Hyrden fik Befaling til at trække Lammet til Stalden og blive hos det, indtil Friherren gav nærmere Bud, og Præsten vendte tilbage til sit Herberg for at give sig i Lag med denne ny og sælsomme Opgave.

En halv Time senere holdt Jagtselskabet i den ydre Borggaard med Heste og Hunde, rede til Opbrud. En Tjener kom løbende og overrakte Friherren, der alt sad i Sadlen, en Strimmel Papir. Hans Ulrik læste Sedlen sagte; derpaa smilede han lunt i Skægget og vinkede Selskabet nærmere til sig.

„Hør nu, I Herrer!" sagde han med høj Røst og i lystig Tone, „hvad Stjærnerne forkynde om dette Lams Endeligt. Lammet vil blive fortæret af en Ulv. Mærk eder: af en Ulv! — Men nu gaar du," vendte Friherren sig til Tjeneren, „ned i Stalden til Hyrden og sørger for, at dette Lam øjeblikkelig slagtes, og derpaa giver du Køgemesteren fornøden Ordre, at det kan frembæres som Brad paa Aftensbordet, naar vi vender tilbage fra Jagten. Vi skulle da se, om det bliver Stjærnerne eller mig, der faar bestemme Lammets Endeligt.

Alle Herrerne lo højt ad dette lystige Indfald af Friherren. Det var med ét Slag at tilintetgjøre Virkningen af den uhyggelige Spaadom om Bøddeløxen og at gjøre baade Præsten og Stjærnerne dygtig til Skamme.

Da Klokken var fem, samledes man om Nadverbordet: Retterne var mange, og Bægrene tømtes flittigt. Endelig blev Stegene baarne frem. Friherren fulgte hver en med et fornøjet Smil; men Lammebraden kom ikke. Da blev Hans Ulrik utaalmodig og befalede en af Bordsvendene at hente den. Men i Stedet for den ventede Brad kom Køgemesteren selv op i Salen, og Skrækken stod malet i alle hans Miner. Friherren rejste sig og spurgte barsk: „Hvor bliver Lammet af?"

„Eders Naade maa tilgive!" stammede Køgemesteren.

„Lammet!" tordnede Friherren.

„Eders Naade! Ulven har ædt det."

„Ulven!" udbrød Friherren. „Raser du, Mand? Hvad for en Ulv?"

„Ulven, den tamme Ulv, der drejer Spiddet i Stegerset. Den er saa tro som en Hund, og aldrig før er dette hændet. Jeg havde lige vendt mig fra Ilden, og da jeg kom tilbage, var det sket."

Køgemesteren vilde endnu yderligere forklare og undskylde; men Friherren vinkede, at han skulde gaa. Al Munterhed var atter forstummet, Friherren selv stod ligbleg og støttede sig til Bordet. Derpaa sagde han med svag Stemme: „Din Vilje ske, Herre! Jeg ved for vist, at jeg til denne Dag har tjent min Herre Kejseren tro og har villet hans og Rigets bedste." Derpaa foldede han sine Hænder foran sin Disk, løftede Blikket op ad og sagde med høj Røst: „Herre, Herre! Mag det saa, at min Uskyldighed bliver aabenbar for alle!"

Dermed forlod Friherren Bordet og gik til sit Sovekammer, støttet paa Wegrers Arm. Maaltidet var hævet med det samme, og den paafølgende Morgen tog alle Gjæsterne Afsked uden at faa sagt Friherren Farvel. Nogle Dage efter foretog denne sin skæbnesvangre Rejse til Pilsen. Her undertegnede han tilligemed en Mængde andre høje Officerer — ialt 49 Generaler og Oberster — den saakaldte Pilsener-Revers, ved hvilken Wallenstein søgte at sikre sig Hærens Troskab under de forræderske Forhandlinger, han samtidig førte med Kejserens Fjender. Reversen undertegnedes den 12te Januar 1634; den 24de Februar blev Friherre Schaffgotsch efter kejserlig Befaling fængslet af General Colloredo og samme Nat ført til Fæstningen Glatz. I Begyndelsen af Aaret 1635 stilledes han for en Krigsret, og den 4de Juni laa han tre Timer paa Pinebænken, idet man søgte at afpresse ham forskjellige Tilstaaelser om Wallensteins Planer. Endelig den 23de Juli halshuggedes han i Regensburg som Højforræder — han alene af alle sine medanklagede. Konstantin af Wegrer fulgte ham trofast til Skafottet, idet han urokkelig fastholdt sin Herres Uskyldighed. Den er ogsaa i vore Dage bleven historisk bevist.

Men længe før Dommen faldt, blev de Schaffgotschske Godser beslaglagte, og Venner og Fjender styrtede sig som Rovdyr over de rige Besiddelser. Paa Kynast spillede General Colloredo Herre, og paa hans Bud blev i Juni 1634 Kaspar af Pritwitz og Fru Brigitta førte op af

deres Fængsel og satte paa fri Fod. Pritwitz, der atter indtraadte i den kejserlige Hær, fik af Friherrens Klædekammer „en Læderkøllert af en Elsdyrhud og en Underklædning, som Schaffgotsch havde baaret i en Fægtning ved Bautzen, og som derfor var temmelig blodplettet." Hans egne Klæder var rimeligvis under det lange Fangenskab opslidte og i Pjalter. Iøvrigt haves ingen Efterretninger om Kaspar af Pritwitz og hans senere Skæbne; men da Stjærnernes Spaadomme saa ufejlbarlig blev opfyldte, selv hvor det mindst var at vente, saa tør vi vel ogsaa tro dem, naar de efter store Trængsler lovede Fru Brigitta blide og rolige Dage.

Vejrspaadomme for 1893.

Januar: 1.—7. koldt Vejr og Blæst; 8.—14. Regn og Sne med S. og V.; 15.—21. Storm; 22.—31. koldt Vejr undtagen med sydvestlig Vind.

Februar: 1.—7. Regn eller Storm; 8.—13. Sne og Storm; 14.—28. Regn og Sne med S. og V.

Marts: 1.—7. Regn og Sne med S. og V.; 8.—15. Sne og Regn; 16.—21. Regn med N. V., Sne med N. O.; 21—29. smukt og mildt Vejr; 30.—31. Storm.

April: 1.—4. stormfuldt og ustadigt; 5.—13. smukt Vejr; 14.—20. Sne og Storm; 21.—27. Regn og Blæst; 28.—30. foranderligt.

Maj: 1.—10. ustadigt, Blæst og Regn; 11.—19. smukt Vejr med N. og V.; 20.—31. Regn med sydlig eller sydvestlig Vind.

Juni: 1.—9. smukt Vejr; 10.—17. megen Regn; 18.—24. Blæst og Regn; 25.—30. smukt.

Juli: 1.—12. regnfuldt med S. og S. V.; smukt med nordlig Vind; 13—18. Blæst og Regn med S. og S. V.; 19.—31. noget foranderligt.

August: 1.—9. smukt Vejr med N. og V.; Regn med S. eller S. V.; 10.—23. smukt Vejr; 24.—31. megen Regn og ustadigt Vejrlig.

September: 1.—7. foranderligt; 8.—22. Regn eller Hagl, tillige Blæst; 23.—30. smukt Vejr.

Oktober: 1.—14. smukt, men køligt Vejr; 15.—20. foranderligt; 21.—28. smukt og mildt; 29.—31. Regn og nogen Sne.

November: 1.—11. koldt og blæstfuldt; 12.—19. koldt undtagen med S. V.; 20.—23. Regn; 24.—30. Regn og Sne med N. O.

December: 1.—19. Regn og Sne, især med sydlig og sydvestlig Vind; 10.—26. Storm; 27.—31. Regn og mildt Vejr.

En Drillepind.

At, saadan en „Knakwurst“ saa lækker og fed!
Kunde Pasop blot faa Lov til at „bide“!
Men Hans kjender ej til Medlidenhed;
Han røres ikke af Vennens Kvide. —
En eneste Bid — om du bare vilde:
Husk paa, man maa ikke Dyrene drille!